

รายงานการสัมมนา
เรื่อง
“6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา”

จัดโดย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
ร่วมกับ
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน)

เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2548
ณ โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพฯ

คำนำ

การปฏิรูปการศึกษาของประเทศตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มีเป้าหมายหลัก คือ การพัฒนาคนไทยทั้งมวลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการดำเนินงานด้านกฎหมาย การกำหนดนโยบายและแผน รวมทั้งการนำแผนไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ดังกล่าวมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน นายกรัฐมนตรีจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา โดยมี นายจาตุรนต์ ฉายแสง รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการตามคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 396/2545 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2545 ให้ทำหน้าที่กำหนดทิศทาง แผนการดำเนินงาน อำนวยการและกำกับดูแลการปฏิรูปการศึกษา กำหนดยุทธศาสตร์ การปฏิรูปการศึกษา ประสานและผลักดันการปฏิรูปการศึกษา ทั้งในด้านการปฏิบัติ และกฎหมาย ตลอดจนติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานการปฏิรูป การศึกษาและรายงานผลการดำเนินงานให้นายกรัฐมนตรีทราบเป็นระยะ

ในปี 2548 ซึ่งเป็นวาระครบรอบ 6 ปี ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีผลบังคับใช้ นายจาตุรนต์ ฉายแสง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงเห็นควร ให้จัดการสัมมนา เรื่อง “6 ปีกับการปฏิรูปการศึกษา” ขึ้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2548 ณ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพฯ เพื่อพิจารณาความก้าวหน้าการดำเนินงาน ปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการกำหนด ยุทธศาสตร์และมาตรการในการผลักดันการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ การสัมมนาดังกล่าวยังเป็นการระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคของการปฏิรูปการศึกษา และร่วมกันกำหนด แนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จต่อไป ผู้เข้าร่วมสัมมนา ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรรมการการศึกษา สภา ผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้แทนเขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ ผู้ปกครอง เด็ก/เยาวชน ผู้แทนภาคเอกชน และสื่อมวลชน จำนวน 130 คน

ในการสัมมนาดังกล่าว ได้มีการนำเสนอผลการประเมินการปฏิรูปการศึกษา โดยหน่วยงานหลัก 3 แห่ง ได้แก่

1. สรุปภาพรวมการติดตามและประเมินผล “6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา” โดยที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์)
2. ผลการประเมินการจัดการศึกษาจากการตรวจราชการโดยรองหัวหน้าผู้ตรวจราชการ กระทรวงศึกษาธิการ (ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่)
3. ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (ศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์)

จากนั้นเป็นการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนาโดยเน้นประเด็นการปฏิรูปหลักที่มีความสำคัญ และยุทธศาสตร์การนำสู่การปฏิบัติ เพื่อให้มีแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาร่วมกันจนสามารถบรรลุความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาขอขอบคุณสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) และรองหัวหน้าผู้ตรวจราชการ กระทรวงศึกษาธิการ (ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่) ที่ได้ให้ความร่วมมือในการจัดการสัมมนาจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และหวังว่ารายงานการสัมมนาเรื่อง “6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา” นี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาและผู้ที่สนใจทุกท่าน

๐๑๕๑

(นายอรรุจ จันทวานิช)
เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
คำกล่าวเปิดการสัมมนา เรื่อง “6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา” โดย นายจาตุรนต์ ฉายแสง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	1
การนำเสนอสรุปภาพรวมการติดตามประเมินผล “6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา” โดย ดร.รุ่งเรือง สุขากิริมย์ ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ	3
การนำเสนอผลการประเมินการจัดการศึกษาจากการตรวจราชการ โดย ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ รองหัวหน้าผู้ตรวจราชการ กระทรวงศึกษาธิการ	13
การนำเสนอผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ผู้อำนวยการ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)	21
สรุปผลการสัมมนา เรื่อง “6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา”	29

	หน้า
ภาคผนวก	
1 รายละเอียดการอภิปรายทั่วไป	39
2 เอกสารประกอบการนำเสนอ สรุปผลการประเมินในภาพรวม “6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา”	77
3 เอกสารประกอบการนำเสนอ ผลการประเมินการจัดการศึกษาจากการตรวจราชการ	115
4 เอกสารประกอบการนำเสนอ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	121
5 โครงการและกำหนดการ	157
6 รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา	161

คำกล่าวเปิดการสัมมนา

เรื่อง “6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา”

โดย นายจาตุรนต์ ฉายแสง
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

การสัมมนาในวันนี้ ในหัวข้อ “6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา” ซึ่งเวลาของการสัมมนาไม่มากนัก จึงไม่สามารถที่จะพูดในเรื่องประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาได้ครอบคลุมทุกด้าน โดยอาจจะต้องเลือกเน้นบางเรื่อง บางแง่มุมที่จะเป็นเครื่องแสดงถึงความก้าวหน้า ความสัมฤทธิ์ผล หรือปัญหาอุปสรรคของการปฏิรูป สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ พิจารณาสິ่ที่ก่่าล้งเกดข้ึนกับเด็ท และสິ่ที่ก่่าล้งเกดข้ึนกับการเรียนการสอน

การสัมมนาครั้งนี้ถือเป็นนกัจกรรมแรก ในการรับฟังข้อมูลและความเห็นนในลักษณะที่เป็นข้อมูลดิบ ที่เป็นความคิดเห็นนจากผู้เข้าร่วมสัมมนาที่มีต่อผลการประเมินหรือการว้จยที่ได้นำเสนอต่อที่ประชุม ซึ่ในเรื่งการประเมินหรือการว้จยนี้กระทรวงศึกษาธึการย้งดำเนนการค่อนข้งน้อย ดั้งนั้นการดำเนนงานด้านศึกษาต่อไป จึ่จ้่าเป็นต้องคดิระบบว้จยประเมินงานด้านต้งๆ ของการศึกษา และขอถึโอกาสฝากท้งท้งหลายว้จจะมึระบบท้งงานอย้งไร ในการว้จยประเมิน หลังจกการสัมมนาครั้งนี้ซึ่ถึถือเป็นคร้งแรกที่มีการรับฟังความเห็นนแล้ว จะมึการสัมมนารับฟังความเห็นนคร้งต่อๆ ไปอ้กด้วย

การปฏิรูปศึกษาจะสำเร็จได้ต้องอาศัยส้งคมท้งส้งคม เนื่องจกการศึกษาเป็นเรื่งที่เก็ยข้องกับท้งส้งคม จึ่ต้องอาศัยส้งคมมาช่วย นอกจกที่จ้ต้องให้ส้งคมเกดความเข้ใจแล้ว ส้งคมต้องช่วยข้บเคล็อน ผลักดัน และต้องช่วยกันท้งให้ตรงกับความต้งการของประเทศ ประเด็นเรื่งการศึกษามีหลายประเด็นและจ้ต้องดำเนนการในท้งๆ ประเด็น ซึ่สามารถจ้่าแนกประเด็นการศึกษาออกเป็นประมาณ 7 เรื่ง ในการดำเนนงานจะแบ่งเป็นเด็อนละ 2 หรือ 3 เรื่ง ท้งนี้ มึได้หม้ความว้จจะต้งดำเนนการให้แล้วเสร็จภายใน 1 เด็อน แต่เป็นการกำหนดจุดมุ่งหม้ พ้จรรยาปัญหา และกำหนดสึ่ที่ต้งดำเนนการเพื่อให้เกิดความชัดเจนน และหลังจกนั้นจึ่กำหนดกระบวนการในการท้งงานโดยอาศัยการมึส่วนร่วมของหลายๆ ฝ่าย

ในเบื้องต้น ได้กำหนดการดำเนินงานในแต่ละประเด็นไว้ดังนี้

เดือนที่ 1 เรื่องหลักสูตรกับการเรียนการสอน การพัฒนาครู (ซึ่งตรงกับหัวข้อที่สัมมนาในวันนี้ด้วย)

เดือนที่ 2 - 3 ได้แก่ เรื่องปฏิรูปอาชีวศึกษา การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งในระหว่างเดือนแรก จะเตรียมการในประเด็นต่างๆ ดังกล่าวนี้ไปด้วย เมื่อถึงช่วงเดือนที่ 2 จึงเปิดประเด็นเพื่อให้เห็นชัดเจนขึ้น ซึ่งอาจจะได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดมากกว่าและมีข้อสรุปที่ชัดเจนกว่าเรื่องที่พูดกันในเดือนแรก ในเดือนที่ 3 จะยังมีการเตรียมพร้อมมากกว่า มีการเสนอที่ชัดเจนมากกว่า

หากดำเนินการในลักษณะที่ให้แต่ละองค์กรนำเสนอสิ่งที่องค์กรรับผิดชอบ อาจไม่ทำให้เห็นภาพชัดเจนว่าทำได้ทำอะไร ทุกองค์กรต่างทำตามหน้าที่ให้ดีที่สุด ซึ่งการปฏิรูปการศึกษานั้น ไม่เพียงแต่ต้องทำตามหน้าที่ให้ดีที่สุดเท่านั้น และไม่ใช่ว่าดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่ต้องกำหนดทิศทางให้ได้ รัฐบาลอย่างแท้จริงรู้ว่าจะดำเนินการเรื่องใด โดยวิธีใด และระดมความรู้สติปัญญาที่กำหนดยุทธศาสตร์ มาตรการ วิธีการ และหลังจากนั้นจึงขับเคลื่อนต่อไป

เพราะฉะนั้นในวันนี้จึงขอเชิญชวนท่านฟังผลการสัมมนา และความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งขอความกรุณาจากท่านทั้งหลายในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ขอขอบคุณทุกท่านที่มาร่วมการสัมมนา และขอเปิดการสัมมนา

การนำเสนอสรุปภาพรวมการติดตามและประเมินผล
“6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา”

โดย

ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์
ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กราบเรียนท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่าน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาขอเสนอสรุปภาพรวมของผลการปฏิรูปการศึกษาที่เกิดขึ้นในระยะ 6 ปีที่ผ่านมา โดยการดำเนินงานนั้นได้ใช้หลักของการมีส่วนร่วมกับทุกฝ่าย ข้อมูลมาจากหลายแหล่ง ทั้งจากต้นสังกัด งานวิจัย งานประเมิน ทั้งในภาพกว้างและลงลึกในบางประเด็น ข้อมูลจากการประชุมระดมความคิดกับฝ่ายต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และข้อมูลจากอาสาสมัครเพื่อการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ที่กระจายกันอยู่ทั่วประเทศ ผลการปฏิรูปมีทั้งผลสำเร็จที่เกิดขึ้นในทุกกรณี แต่ขอเน้นประเด็นที่เป็นข้อจำกัดที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น สารการนำเสนอมีทั้งหมด 5 ประเด็นด้วยกัน

ประเด็นที่ 1 ผลการปฏิรูปด้านสิทธิและโอกาสทางการศึกษา

❖ **ผลการดำเนินงาน** พิจารณาในภาพรวมด้วยตัวชี้วัดตามแผนการบริหารราชการแผ่นดิน

ตัวชี้วัดที่ 1 คือ จำนวนปีการศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พบว่าเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเฉลี่ยปีละ 0.2 ปี จาก 7.1 ปี ในปี พ.ศ.2542 เป็น 8.1 ปี ในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งตามเป้าหมายจะต้องเป็น 9.5 ปี ในปี พ.ศ.2551

ตัวชี้วัดที่ 2 คือ ร้อยละของแรงงานที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.3 ต่อปี โดยปี พ.ศ. 2547 เป็นร้อยละ 37 และจะต้องทำให้ได้ร้อยละ 50 ตามเป้าหมาย ในปี พ.ศ.2551

ผลของการปฏิรูปทั้งด้านปริมาณและคุณภาพทำให้

- อันดับความสามารถในการแข่งขันของไทยปี 2548 เลื่อนขึ้นเป็นอันดับที่ 27 คือเลื่อนขึ้น 2 อันดับจากปี 2547
- ชีตความสามารถด้านการศึกษาดีขึ้น 2 อันดับ คือจากลำดับที่ 48 ในปี 2547 เป็นลำดับที่ 46 ในปี 2548

พิจารณาจากดัชนีทั้ง 3 ตัว สรุปได้ว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาได้ทำให้คนไทยมีการศึกษาสูงขึ้น แต่เป็นไปในอัตราปกติ ไม่ใช่อัตราเร่งที่ควรเกิดขึ้นในระยะของการปฏิรูปการศึกษา เมื่อพิจารณาในระดับย่อยลงมาสิทธิและโอกาสของประชากรวัยเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าค่อนข้างคงที่ คือ ประมาณร้อยละ 84

❖ ประเด็น/ข้อค้นพบ ที่สำคัญ

- การได้รับโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของเยาวชนอายุ 15-17 ปี ที่รัฐมีนโยบายให้ทุกคนได้เรียนนั้น จากสถิติปีการศึกษา 2547 พบว่า ประชากรอายุ 15-17 ปี ที่อยู่ในระบบโรงเรียนมีเพียงร้อยละ 53
- สัดส่วนผู้เรียนมัธยมปลายสายสามัญต่อสายอาชีพเกือบไม่เปลี่ยนแปลง แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปี 2547 คือ เป็น 63 : 37 และการที่จะทำให้สัดส่วนดังกล่าวเป็น 50 ต่อ 50 ในปี 2551 จำเป็นต้องมีมาตรการเร่งด่วนเป็นพิเศษ
- โอกาสของการได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประชากรอายุ 18-21 ปี เพิ่มขึ้นเล็กน้อย
- สำหรับการศึกษานอกระบบนั้น พบว่ามีผู้เรียนสูงขึ้นชัดเจนในสายอาชีพ แต่สายสามัญไม่เพิ่มขึ้น

❖ สาเหตุที่สิทธิและโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่ทั่วถึง พบว่า

- ยังมีความไม่เสมอภาคเป็นธรรมชาติของพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย
- มีบางส่วนยังไม่ได้รับโอกาส
- มีการออกกลางคันในทุกระดับ
- การศึกษาภาคบังคับ มีผู้จบมัธยมศึกษาตอนต้น และไม่ศึกษาต่อมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้วยสาเหตุต่างๆ
- เหตุผลที่การเรียนต่อสายอาชีพยังน้อย เนื่องด้วยสถานศึกษาอยู่ห่างไกล เมื่อเทียบกับสายสามัญ ผู้ปกครองและผู้เรียนยังเลือกเรียนสายสามัญถ้ามีโอกาส รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเรียนสายอาชีพสูงกว่าสายสามัญ และพบว่า คนนิยมเรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นเพิ่มมากขึ้น

❖ ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาที่พบ ประเด็นสำคัญที่ควรให้เกิดขึ้นก็คือ

- ความหลากหลายของรูปแบบของการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษารั้งนี้
- ระบบการถ่ายโอนที่จะทำให้การศึกษาเป็นไปอย่างกว้างขวาง
- ให้มีการส่งเสริมประสานองค์กรต่างๆ จัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งต้องการความช่วยเหลือจากหลายสาขาเป็นสหวิทยาการ

- การสร้างโอกาสการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่ห่างไกล
- และควรพิจารณาปรับหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญให้กว้างขวางหลากหลายให้ครอบคลุมถึงสายอาชีพด้วย

ประเด็นที่ 2 ผลการปฏิรูปด้านการเรียนรู้

❖ พิจารณาจากผลลัพธ์ของผู้เรียน

- จากผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบระดับชาติในวิชาหลัก ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ส่วนใหญ่ไม่สูงขึ้น และบางวิชามีแนวโน้มต่ำลง
- ล่าสุดผลคะแนนเฉลี่ยจากการสอบ TOEFL ของประเทศไทยอยู่อันดับที่ 8 ใกล้เคียงกับเวียดนาม ลาว กัมพูชา โดยมีคะแนนต่ำกว่าสิงคโปร์ซึ่งเป็นอันดับที่ 1 ได้ 51 คะแนน

กล่าวโดยสรุป การปฏิรูปการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีแนวโน้มมีความสุขมากขึ้น แต่การเรียนรู้นอกห้องเรียน เรียนจากแหล่งเรียนรู้ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามผลการปฏิรูปการเรียนรู้ยังไม่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการดีขึ้น และที่เด่นชัดคือ ความสามารถในการคิดและวิเคราะห์จะต้องปรับปรุงแก้ไข

❖ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ พบว่ามีสาเหตุเชื่อมโยงกัน ดังนี้

1. เรื่องหลักสูตร พบว่าผู้เกี่ยวข้องไม่เข้าใจชัดเจน ดังมีประเด็นอภิปรายกันต่อไป

- หลักสูตรแกนกลางเป็นอย่างไร ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง
- หลักสูตรสถานศึกษามีขอบเขตแค่ไหนเพียงใด
- เนื้อหาสาระที่ต้องเรียนมีมากและบางส่วนยังซ้ำซ้อนไม่เชื่อมโยง ครูกังวลกับการสอนเนื้อหาให้ครบ ฉะนั้นกระบวนการที่จะให้เด็กเกิดการคิดวิเคราะห์จึงถูกลดความสำคัญลงไป
- หลักสูตรการศึกษาไม่ยืดหยุ่นเพียงพอต่อการตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน ครูยังใช้วิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามแบบเดิม การ

วัดผลโดยใช้หน่วยการเรียนรู้ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละสถานศึกษานั้น
ส่งผลกระทบถึงการเทียบโอนระหว่างสถานศึกษาด้วย

2. เรื่องประกันคุณภาพภายในและประเมินคุณภาพภายนอก พบว่า

- ยังไม่สอดคล้องกันเท่าที่ควร
- ผู้ประเมินภายนอกยังให้ความสำคัญกับเอกสารหลักฐาน
- มาตรฐานของผู้ประเมินแตกต่างกัน
- การส่งผลการประเมินให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษายังล่าช้า

❖ ข้อเสนอแนะ

เรื่องหลักสูตร เห็นควรให้

- มีการทบทวนบทบาทภารกิจที่ควรดำเนินการในเรื่องของหลักสูตร ทั้งใน
ส่วนกลาง เขตพื้นที่ และสถานศึกษา
- สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจนตรงกันกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
- ลดเนื้อหาการเรียนรู้ให้น้อยลง

เรื่องการจัดการกระบวนการเรียนรู้รวมถึงการวัดและประเมินผู้เรียน

- ควรมีการปรับแนวทางการเรียนการสอน และการวัดผลจากการยึด
เนื้อหาเป็นยึดมาตรฐาน เพื่อเน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์มากขึ้น
- สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครูผู้สอน เช่น เรื่องการเรียนแบบบูรณาการ การ
วัดและประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง
- การลดภาระที่ไม่ใช่งานสอนของครูซึ่งในประเด็นนี้ได้มีการกล่าวถึงมานาน
แต่ยังไม่เห็นผลเป็นรูปธรรม

❖ ประเด็น/ข้อค้นพบ ที่สำคัญ ซึ่งงานวิจัยให้ผลตรงกันคือ

- การปฏิรูปการเรียนรู้ที่ให้ผลนั้นต้องทำกันทั้งโรงเรียนด้วยกระบวนการวิจัย
และพัฒนา รวมทั้งมีพี่เลี้ยงช่วยเหลือดูแล
- ในช่วงปฏิรูปการศึกษานั้นมีนวัตกรรมที่เป็นตัวอย่างต้นแบบของความ
สำเร็จเกิดขึ้นอยู่ไม่น้อย ควรจะได้มีการรวบรวมและนำมาเผยแพร่ขยายผล
- ควรจะให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับผลดีของการเรียนรู้แบบใหม่ด้วย

- ในเรื่องประกันคุณภาพและประเมินคุณภาพภายนอกนั้น จะต้องทำให้ครูเข้าใจถึงความเชื่อมโยงซึ่งนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน ลดการใช้เอกสารเป็นหลักฐานประเมิน สร้างความเป็นมืออาชีพให้กับผู้ประเมินภายนอกเพื่อให้มาตรฐานการประเมินใกล้เคียงกัน และควรส่งผลการประเมินให้โรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษาโดยเร็ว รวมทั้งติดตามการนำผลการประเมินไปใช้

ประเด็นที่ 3 ผลการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู

พบว่า มืองค์กรและกฎหมายเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แต่ค่อนข้างเป็นไปอย่างล่าช้า จึงมีผลทำให้ส่วนอื่นๆ ล่าช้า

❖ **ข้อเสนอแนะ** เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในเรื่องของการผลิตและการพัฒนาครู ควรดำเนินการตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ คือ

- การมีคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยระบบ กระบวนการ และแผนการผลิตครู ซึ่งขณะนี้ มีแต่องค์คณะบุคคลดูแลเรื่องการผลิตครูหลักสูตร 5 ปี ซึ่งยังมีแนวปฏิบัติไม่ชัดเจน
- รายละเอียดเรื่องแนวทางการผลิตครูนั้น เสนอให้มีสถาบันอุดมศึกษาเพื่อวิชาชีพครูอย่างแท้จริง ที่จะบ่มเพาะความเป็นครู เนื่องจากว่าขณะนี้ สถาบันผลิตครูส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับการผลิตสาขาอื่นๆ มากกว่า
- ให้มีการปรับหลักสูตรของสถาบันการผลิตครูให้ทันการเปลี่ยนแปลง เน้นการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริง ณ สถานศึกษาที่เป็นต้นแบบตัวอย่าง
- ต่อยอดวิชาชีพครูสำหรับผู้จบวิชาเฉพาะทาง เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนในสาขาวิทยาศาสตร์ และภาษา
- ผลิตครูสำหรับกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งขาดแคลนมากเช่นกัน เป็นผลให้ผู้เรียนกลุ่มนี้ยังขาดสิทธิในการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่เหมาะสม
- ในการผลิตครูนั้น ควรสร้างระบบการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ ฝึกปฏิบัติ ณ สถานศึกษา โดยมีครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เช่น ครูต้นแบบครูแห่งชาติ ครูแกนนำ เข้ามาช่วย และมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง
- สร้างระบบสนับสนุนจูงใจ เช่น ระบบคูปอง เพื่อการพัฒนาครูระบบทางไกล ให้ระบบการพัฒนาครูนั้นเชื่อมโยงกับความก้าวหน้าของวิชาชีพ รวมทั้งให้องค์กรเอกชนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน มีส่วนร่วมในการพัฒนาครูด้วย
- เร่งรัดและสร้างความชัดเจนในการประเมินผลงานของครูอาจารย์

ประเด็นที่ 4 ผลการปฏิรูปด้านการบริหารจัดการ

ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการปรับโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน เพื่อให้มีเอกภาพด้านนโยบายเกิดความหลากหลายในการปฏิบัตินั้น

❖ **ผลการดำเนินงาน** พบว่าสามารถดำเนินการตามภารกิจได้ระดับหนึ่ง และมีประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

ส่วนกลาง

- ความไม่ชัดเจนของหน่วยงานที่ดูแลการศึกษาเอกชนและการศึกษานอกโรงเรียนได้ส่งผลกระทบต่อภารกิจของเขตพื้นที่ด้วย
- หน่วยงานบางส่วนยังดำเนินการตามภารกิจ โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นภารกิจใหม่ๆ ยังไม่ครบถ้วน
- กลไกนโยบายสู่การปฏิบัติยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ ที่จะทำให้เกิดผลอย่างจริงจัง

ระดับเขตพื้นที่ พบว่า

- จำนวนเขตพื้นที่มีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับโครงสร้างเดิม ทำให้การกำกับดูแลส่งเสริมสถานศึกษาไม่ทั่วถึง
- ความใกล้ชิดกับชุมชนยังมีน้อย
- ความไม่ลงตัวในการจัดสรรบุคลากร และการกำหนดภารกิจหน้าที่ยังมีการกระจุกตัวเฉพาะเขตพื้นที่ในเมือง
- ภารกิจตามกฎหมายยังทำได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากปัญหาหลายประการ อย่างไรก็ตามพบว่า บางเขตพื้นที่สามารถแก้ไขปัญหาไปได้ด้วยภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่
- ความล่าช้าของการออกกฎหมายทำให้ขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องการบริหารงบประมาณและบุคลากร
- คณะกรรมการเขตพื้นที่บางแห่งไม่มีผู้มาสมัคร และส่วนใหญ่ไม่สามารถดำเนินการเต็มตามที่ตามภารกิจที่กำหนด

ระดับสถานศึกษา พบว่า

- ความล่าช้าในการออกกฎหมายทำให้การกระจายอำนาจให้แก่โรงเรียนไม่เต็มที่
- ระเบียบหรือคำสั่ง บางครั้งยังไม่เอื้อให้โรงเรียนจัดการได้อย่างยืดหยุ่นคล่องตัว
- ในประเด็นของคณะกรรมการสถานศึกษาก็มีปัญหาเช่นเดียวกันกับเขตพื้นที่

❖ ข้อเสนอแนะ

ส่วนกลาง

- สร้างความชัดเจนในโครงสร้างของหน่วยงาน เพื่อส่งผลให้เขตพื้นที่ทำงานได้ตามภารกิจ
- สร้างกลไกการประสานงานระหว่างองค์กรในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- เร่งรัดการออกกฎหมายเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง ทบทวนระเบียบปฏิบัติว่าด้วยองค์ประกอบและการได้มาของคณะกรรมการเขตพื้นที่สถานศึกษา ซึ่งตามยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษานั้นเสนอไว้ว่าการออกกฎหมายควรมีความยืดหยุ่นให้เกิดความหลากหลายในการปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่
- และที่สำคัญคือทุกฝ่ายจะต้องเร่งสร้างความเข้มแข็งให้กับเขตพื้นที่เพื่อให้สามารถช่วยเหลือดูแลสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่

ระดับเขตพื้นที่

- ทบทวนจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสม
- กำหนดหน่วยงานและบุคลากรรองรับภารกิจให้ครบถ้วน
- สร้างความรู้ความเข้าใจในภารกิจใหม่และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับทุกฝ่าย

ระดับสถานศึกษา

- เร่งรัดการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีความอิสระในการบริหารจัดการ
- สร้างความพร้อมในการรองรับการกระจายอำนาจ

ประเด็นสุดท้าย คือ ผลการปฏิรูปด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ ในการจัดการศึกษา ซึ่งนอกจากจะเป็นการระดมทรัพยากรแล้ว ต้องการให้เกิดความหลากหลายในการปฏิบัติ และเป็นทางเลือกให้แก่ประชาชน รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและสังคมด้วย

สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของเอกชนนั้น พบว่า

- ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังเป็นสัดส่วนที่ไม่มากนัก ปัจจุบันประมาณ ร้อยละ 16 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 1%
- ในระดับอุดมศึกษาไม่รวมผู้เรียนในสวนมหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับ พบว่ามี แนวโน้มลดลง ปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลดังกล่าวคือ การขยายวิทยาเขตของ สถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ

ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- การจัดการศึกษาเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณปีละ 1% ส่วนที่เพิ่มขึ้นเกิดจากการ โอนการศึกษาในระดับเด็กเล็ก อนุบาล จากหน่วยงานต่างๆ
- การดำเนินงานที่มีความก้าวหน้าค่อนข้างน้อย คือ การถ่ายโอนโรงเรียนที่ ต้องประเมินความพร้อมเนื่องจากความไม่ชัดเจนในเชิงนโยบายและการ ปฏิบัติ และจากปัญหาที่เกิดขึ้นขณะนี้ได้มีการศึกษารูปแบบการกระจาย อำนาจอย่างเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยเพิ่มเติม

สำหรับข้อมูลการขอถ่ายโอนโรงเรียนขณะนี้มีทั้งหมด 1,457 โรงเรียน จาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 335 แห่ง

สำหรับองค์กรทางสังคม 8 ประเภท ที่ส่วนใหญ่จัดการศึกษาในลักษณะ การศึกษาทางเลือก ที่รัฐให้สิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบของศูนย์ การเรียนเพื่อความหลากหลายของการจัด พบว่า มีการประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิ ในเรื่องนี้แล้วจำนวน 3 ฉบับ คือ ของครอบครัว สถานประกอบการ สถาบันศาสนาพุทธ แต่การมาขอจดทะเบียนยังมีน้อย มีครอบครัวมาจดทะเบียนเพียง 12 ครอบครัว ขณะที่มีการจัดจริงเกือบร้อยครอบครัว และยังไม่มีการจดทะเบียนขอจัดตั้งศูนย์ การเรียน กฎกระทรวงที่อยู่ระหว่างการนำเสนอคณะรัฐมนตรี คือ กฎกระทรวงเรื่อง ขององค์กรชุมชน องค์กรเอกชน

- ❖ **อุปสรรค** ของการมีส่วนร่วมขององค์กรสังคมตามมาตรา 12 คือ
 - กฎกระทรวงยังไม่ออกไม่ครบ ยังไม่มีการประกาศเรื่องสิทธิประโยชน์ ทั้งในเรื่องของเงินอุดหนุน สิทธิประโยชน์ด้านการยกเว้นภาษี
 - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนทั่วไปยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมทั้งขาดหน่วยงานรองรับดูแลส่งเสริมอย่างจริงจัง

❖ **ข้อเสนอเพื่อการแก้ไข**

- ควรมีการดำเนินงานตามมาตราที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแล้ว คือ รัฐควรหยุดและชะลอการจัดตั้งสถานศึกษา ให้มีการจัดทำแผนที่ตั้งสถานศึกษาทุกระดับ และทุกเขตพื้นที่
- เตรียมความพร้อมและดำเนินการถ่ายโอนด้วยรูปแบบวิธีการที่เหมาะสม ที่จะทำให้ทุกฝ่ายไม่เสียสิทธิประโยชน์ที่ได้รับเดิม
- สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับทุกฝ่ายในเรื่องของการมีส่วนร่วม ให้เห็นประโยชน์และความจำเป็น
- ส่งเสริมการจัดการศึกษาทางเลือกในมาตราที่ 12 โดยให้มีหน่วยงานสนับสนุนดูแลจริงจังต่อเนื่อง
- เร่งรัดเรื่องสิทธิประโยชน์ รวมทั้งปรับเปลี่ยนกระบวนการขั้นตอนในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

ทั้งหมดนี้เป็นภาพรวมโดยสรุปของการปฏิรูปการศึกษาใน 5 ด้าน ที่ขอเรียนเสนอต่อที่ประชุม

การนำเสนอผลการประเมิน
การจัดการศึกษาจากการตรวจราชการ

โดย

ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่
รองหัวหน้าผู้ตรวจราชการ กระทรวงศึกษาธิการ

กราบเรียนท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ท่านผู้มีเกียรติ ผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน สิ่งที่ดิฉันจะนำเสนอต่อไปนี้เป็นผลการประเมินจากการตรวจราชการ โดยได้ประชุมปรึกษาหารือกับผู้ตรวจราชการ 6 ท่าน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายจาตุรนต์ ฉายแสง)

ขอติติกาก่อนเล็กน้อยว่า ให้เสมือนมีเอกสิทธิ์แบบคนที่ไปชี้แจงต่อกรรมการสภาผู้แทนฯ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ตรวจราชการ ผมอ่านผลการตรวจราชการในฐานะรองนายกรัฐมนตรีอยู่หลายครั้ง รู้สึกว่าน่าจะประมวลดู เพราะว่าหลายท่านตั้งใจทำงานมาก แต่ยังไม่มีการนำผลจากการตรวจราชการไปดำเนินการที่กล่าวเช่นนี้ก็เพื่อผู้บริหารจะได้ไม่รู้สึกว่าถูกตำหนิ ผมยังไม่ทราบผลการตรวจที่จะสรุป เผื่อว่าพูดแล้วรู้สึกว่าเท่ากับวิจารณ์หน่วยงานก็ถือว่า ไม่ต่างกัน ขอผู้บริหารทั้งหลายถือปฏิบัติตามนี้ด้วย

รองหัวหน้าผู้ตรวจราชการ กระทรวงศึกษาธิการ (ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่)

ขอบพระคุณท่านรัฐมนตรีฯ สิ่งที่ดิฉันจะนำเสนอมีทั้งในด้านที่เป็นผลในทางบวก และประเด็นปัญหาอุปสรรคที่ควรจะต้องเร่งแก้ไข

❖ ความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงในทางบวก

การปฏิรูปการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา 6 ปี ไม่ใช่ว่าจะเลวร้ายไปทั้งหมด หรือมีปัญหาไปทั้งหมด มีสิ่งดีๆ ที่เกิดขึ้นมากพอสมควร ในส่วนแรก คือ การจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จากการตรวจราชการทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เห็นพัฒนาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ดี คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีลักษณะที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวคือ เป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับปัญหาการศึกษาในท้องที่ได้เป็นอย่างดี หลายแห่งได้จัดระดับคุณภาพของโรงเรียน ถึงแม้ว่าขณะนั้นด้านระบบข้อมูลสารสนเทศยังไม่ดี บางคนทำด้วยมือ แต่จะมีแฟ้มข้อมูลว่าโรงเรียนใดมีปัญหา จะให้ดาว แล้วแต่ระบบของผู้อำนวยการเขตฯว่าจะให้ดาวแก่โรงเรียนกี่ดาว ซึ่งจะทำให้รู้ว่าโรงเรียนใดควรจะต้องเร่งพัฒนา นับว่าเป็นเรื่องที่ดีมาก

เรื่องการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ มีหลายแห่งที่ได้ทำระบบ GIS ขึ้นมา ซึ่งเป็นเรื่องที่ตั้งของสถานศึกษา ผู้บริหาร จำนวนครู และจำนวนนักเรียน และหลายแห่งที่ได้เริ่มโครงการดีๆ ไว้ เช่น เมื่อทราบว่ามีปัญหาในพื้นที่ในเรื่องใด ก็ไม่ได้รอให้ส่วนกลางสั่งการ แต่มีความคิดริเริ่มที่จะดำเนินการ เช่น เรื่องการแก้ไขปัญหาเด็กอ่านภาษาไทยไม่ออก ซึ่งมีอยู่ตามเขตชายแดนค่อนข้างมาก และเรื่องการช่วยสนับสนุนการพัฒนาครูแบบเครือข่าย ซึ่งเกิดขึ้นแต่เพียงบางจุดขึ้นอยู่กับทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อย่างไรก็ตามเรื่องดังกล่าวนี้นับว่าเป็นความคิดริเริ่มที่ดี

ความเปลี่ยนแปลงในระดับสถานศึกษาที่พบแล้ว ส่วนใหญ่ตามที่ ดร.รุ่งเรือง ได้รายงาน คิดว่าขณะนี้สถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ต้นตัวที่จะพัฒนาการเรียนการสอนค่อนข้างมาก อาจจะมีปัญหาบ้างเรื่องความเข้าใจ แต่ว่ามีกิจกรรมการเรียนการสอนหลายรูปแบบมากขึ้น ในเรื่องนี้ผลงานที่เห็นชัดเจนคือ การที่โรงเรียนจัด open house ซึ่งเรื่องนี้ต้องขอขอบคุณท่านปลัดกระทรวงศึกษาธิการด้วย ที่พยายามส่งเสริมให้โรงเรียนต่างๆ จัด open house และแสดงผลงานของนักเรียน เป็น project based ที่ขณะนี้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการกำลังจะริเริ่มให้เป็นงานที่ขยายผลมากขึ้น นอกจากแสดงผลงานของนักเรียนแล้ว ยังเป็นการเปิดประตูรั้วโรงเรียนให้ประชาชนได้เข้ามาในโรงเรียน และนักเรียนกับครูได้เข้ามาดูผลงาน เกิดความตื่นตัว โรงเรียนที่ด้อยกว่าก็จะได้นำไปพัฒนาในส่วนของตน

อีกประเด็นหนึ่งที่มีความก้าวหน้าคือ อุปกรณ์การเรียนการสอนโดยเฉพาะคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นอย่างมากทีเดียว อย่างน้อยก็เป็นสัญญาณที่ดี แต่ยังไม่ครบเพราะมีปัญหาเรื่องงบประมาณ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์ ส่วนนี้แสดงถึงความร่วมมือของท้องถิ่นเป็นอย่างดี เพราะบางแห่งไม่ได้งบประมาณ แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุน บางโรงเรียนได้รับบริจาคเครื่องคอมพิวเตอร์ 30-40 เครื่อง ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ดี

ครูต้นตัวในการพัฒนาตนเอง มีความพยายามมาก บางคนยอมเสียเงินที่จะไปอบรม แต่ว่าผลจะได้ในระดับที่เราพอใจหรือไม่ เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ประเด็นต่อไป คือ นักเรียนสนุกกับการเรียนมากขึ้น และติดโรงเรียนมากขึ้น เรื่องนี้ต้องชมโรงเรียนในฝันของท่านผู้ช่วยรัฐมนตรีที่ท่านได้ไปกำกับดูแลเป็นอย่างดี จะเห็นว่ามิกิจกรรมหลากหลายมากในโรงเรียน ทำให้เด็กสนุกอยู่กับกิจกรรม ไม่ทิ้งโรงเรียน ถึงแม้จะเป็นเวลาเย็นแล้วเด็กก็ยังอยู่โรงเรียน เป็นส่วนที่ส่งผลให้เกิดการลดปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่น เช่น เรื่องยาเสพติด ได้ดีทีเดียว บางโรงเรียนจัดมุม

คาราโอเกะสำหรับเด็กที่อยากร้องเพลง ซึ่งถ้าโรงเรียนไม่จัดให้ เด็กก็ต้องไปหาที่อื่น เรื่องนี้ดิฉันคิดว่าเป็นส่วนที่ดีมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีมากขึ้น โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างองค์กรต่างสังกัด มีแนวโน้มดีขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดวาทภัย มหันตภัยสึนามิ จะเห็นได้ว่าช่วยกันอย่างดี ขณะนี้ โรงเรียนมัธยมขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เริ่มให้การช่วยเหลือโรงเรียนระดับประถมศึกษา หากให้การส่งเสริมสนับสนุนความเข้มแข็งในส่วนนี้น่าจะได้ประโยชน์มากทีเดียว โดยเฉพาะโรงเรียนประถมขนาดเล็ก

❖ ประเด็นปัญหาอุปสรรคที่จะต้องเร่งแก้ไข

ประเด็นปัญหาในเชิงโครงสร้าง

1) เรื่องของโครงสร้างการบริหารการศึกษา เรื่องนี้ข้อมูลไม่ได้มาจากการตรวจราชการอย่างเดียว แต่จากการที่ กพร. ของกระทรวงศึกษาธิการได้ไปจัดประชุม focus group ใน 4 ภูมิภาค ซึ่งดิฉันไปร่วมเป็นผู้ดำเนินรายการ ได้รับทราบปัญหาเหล่านี้มา คือ 5 องค์กรหลักที่ขึ้นกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการยังขาดการประสานเชื่อมโยงนโยบาย โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ และภารกิจที่จะดำเนินการ ทำให้มีปัญหามาก จะต้องดำเนินการให้ชัดเจนมากกว่านี้

2) สำหรับในส่วนภูมิภาคนั้น เรื่องที่เป็นปัญหามาก คือ ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัดยังไม่ชัดเจน เช่น มอบสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 แต่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ก็ยังไม่สามารถเป็นตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการได้อย่างแท้จริง หรือมีภารกิจมาก เป็นต้น นอกจากนี้ การกระจายอำนาจหรือมอบอำนาจไปที่สำนักงานเขตพื้นที่ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเรื่องนี้ ดร.รุ่งเรือง ได้กล่าวแล้ว

3) การบริหารงานบุคคล ซึ่งเท่าที่ได้ติดตามดูนั้น กฎ กคศ. เพิ่งประกาศใช้เพียง 2 ฉบับ จากทั้งหมด 19 ฉบับ จึงต้องเร่งดำเนินการอย่างยิ่ง

4) บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังไม่ชัดเจนและเข้มแข็งพอ บางสำนักงานฯ มีอาณาบริเวณโรงเรียนที่ต้องรับผิดชอบมาก เมื่อพิจารณาจำนวนโรงเรียนที่มีอยู่ งบประมาณที่โรงเรียนจะต้องเดินทางมาติดต่อกับสำนักงานฯ ถึงแม้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่จะใช้เครือข่ายโรงเรียน และมีศูนย์ที่ไม่ต้องเดินทาง

มาสำนักงานฯ แต่กระนั้นก็ยังเป็นประเด็นปัญหาอยู่มาก จึงน่าจะต้องทบทวนจำนวนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาด้วย และจะต้องชัดเจนว่าบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เข้มแข็งจะต้องดำเนินการในส่วนใดบ้าง

5) บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ศึกษากับสถานศึกษา หน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นเรื่องการกำกับดูแล การสนับสนุน การช่วยเหลือมากกว่าเป็นผู้บังคับบัญชาในสายตรง จึงต้องทำให้เกิดความชัดเจนในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากสถานศึกษาบางแห่งกลัวว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาจนเกินไป ส่วนในเรื่องของบทบาทของกรรมการเขตพื้นที่ และกรรมการสถานศึกษา นั้น สกศ. ร่วมกับ มศว. กำลังจะดำเนินการพัฒนาอบรมกรรมการสถานศึกษาเพื่อจะให้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ และเป็นกรรมการสถานศึกษาที่ทำหน้าที่ได้อย่างเข้มแข็ง

6) เรื่องสถานศึกษากับความเป็นนิติบุคคล ยังไม่ชัดเจนว่า ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษามีขอบเขตเพียงใด และจะดำเนินการอย่างไร ปัญหาที่พบในปัจจุบัน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะอนุมัติตนเองเดินทางไปราชการที่ใดก็ได้ จึงเกิดปัญหาการทิ้งโรงเรียนค่อนข้างมาก

7) เรื่องการกำกับดูแลสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในจังหวัด ในเรื่องนี้ได้มอบอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 เป็นผู้ดูแล แต่ในบางจังหวัดซึ่งมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหลายองค์กร ยังมีความไม่ชัดเจนในเรื่องนี้อยู่

ประเด็นปัญหาในเชิงคุณภาพการศึกษา

1) เงินอุดหนุนรายบุคคลที่จัดสรรให้แก่โรงเรียนขนาดเล็กไม่เป็นธรรม และไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ถึงจะไม่พอโรงเรียนก็ยังมีรายได้จากทางอื่นอีกมาก

2) เด็กไทยในชั้น ป.1 ป.2 ป.3 ในโรงเรียนชายแดน และบริเวณที่มีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานสูง อ่านภาษาไทยไม่ออก ในขณะที่ส่วนกลางออกนโยบายการเร่งสอนภาษาอังกฤษและการสอนคอมพิวเตอร์เพื่อให้ก้าวทันโลก แต่เราลืมปัญหาพื้นฐาน จึงไม่น่าเป็นการเสียหายอะไรหากจะเร่งส่งเสริมเรื่องนี้ด้วย อย่างเช่นในช่วงหนึ่งที่อเมริกาปฏิรูปเรื่องการเรียนภาษาอังกฤษของคนอเมริกัน เนื่องจากในช่วงหนึ่งเขาพบว่าเด็กอเมริกันสอบไวยากรณ์แพ้เด็กที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ จึงได้รณรงค์ในเรื่องนั้นอย่างมากทีเดียว

3) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน จะพบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารแบบเดิม ๆ ซึ่งไม่ค่อยปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของตนเอง นอกจากนี้ เรื่องการขาดแคลนครูก็พบในโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลางมากกว่า

4) เรื่องภารกิจครูในโรงเรียน พบว่า ครูไม่มีเวลาเพื่อที่จะอุทิศเวลาอย่างเพียงพอในการสอน นอกจากนี้ ในการพัฒนาครูไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตาม ควรต้องคำนึงถึงโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ผู้ที่จัดอบรมจะเอาเวลาของตนเองเป็นสะดวก จึงจัดในเวลาราชการ ทำให้ครูโรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถจะทิ้งห้องเรียนไปได้ เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีครูจำนวนน้อย

5) เรื่องความตื่นตัวในเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ ในปัจจุบันส่วนใหญ่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ แต่ขาดครูสอน หรือผู้สอนไม่มีทักษะในการสอน เช่น ให้เด็กจดวิธีการเรียนและการใช้คอมพิวเตอร์ซึ่งไม่จำเป็น นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาซอฟต์แวร์ และการบูรณาการการสอนคอมพิวเตอร์ รวมทั้งการเตรียมการเรื่องการซ่อมแซมบำรุงรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งขณะนี้หลายโรงเรียนที่คอมพิวเตอร์เสียหาย ซึ่งไม่สามารถทำอะไรได้และไม่มียงบประมาณที่จะซ่อมแซม

6) การสอนตามโครงการ EP (English Program) ทั้งโรงเรียนของรัฐและเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนเอกชนนิยมเปิดสอนมาก เนื่องจากทำให้โรงเรียนได้เงินมาก โรงเรียนของรัฐก็เช่นเดียวกันจะสามารถเก็บค่าเล่าเรียนได้มาก แต่ขาดครูผู้สอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่สอนวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ซึ่งต้องสอนเป็นภาษาอังกฤษด้วย จึงน่าเป็นห่วงในเชิงคุณภาพเป็นอย่างยิ่ง

7) เรื่องอาคารเรียนซึ่งจะเชื่อมโยงกับคุณภาพการศึกษาด้วย หลายโรงเรียนมีอาคารเรียนที่สภาพชำรุด ปรักหักพัง เสี่ยงกับความปลอดภัยของเด็กมากที่สุดทีเดียว

8) สำหรับวิทยาลัยอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี แต่ที่มีปัญหามาก คือ วิทยาลัยการอาชีพ มีบุคลากรประจำเพียง 2 - 3 คน นอกนั้นส่วนใหญ่เป็นอาจารย์อัตราจ้าง ทำให้ทางวิทยาลัยมีปัญหาในการที่อาจารย์หมุนเวียนออก

9) เรื่องการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาซึ่งได้ดำเนินการแล้ว แต่ระบบการติดตามตรวจสอบไม่เข้มแข็ง สาเหตุคือ

- ไม่ได้ใช้ผลการตรวจประเมินเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงการจัดการศึกษา และผลการประเมินภายนอกของ สมศ. ไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพ

- การติดตามตรวจสอบและประเมินผลไม่เป็นระบบ และไม่น่าเชื่อถือ
- ทักษะของผู้ตรวจ หรือผู้ที่ทำการประเมิน ซึ่งจะต้องเป็นผู้ประเมินมืออาชีพมากขึ้น ยกตัวอย่างบทเรียนจากประเทศอังกฤษ ซึ่งผู้ตรวจ (inspector) ของประเทศอังกฤษจะต้องได้รับการรับรอง (certified) จึงมีความเห็นว่าผู้ตรวจของประเทศไทยน่าจะจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาระหว่างประจำการ (in-service training) เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การตรวจ ตัวบ่งชี้ และเรื่องอื่นๆ

10) โครงสร้างและบทบาทขององค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจราชการ ขณะนี้มีสำนักตรวจราชการติดตามประเมินผลเป็นองค์กรส่วนกลาง มีผู้ตรวจราชการ 12 คน ในขณะที่เดียวกัน ก็มีสำนักเขตตรวจราชการอีก 12 เขต แต่การทำงานไม่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้นควรจะได้มีการปรับปรุงโครงสร้างส่วนนี้ ในปัจจุบันผู้ตรวจหลายคนได้พยายามทำ e-inspection แต่ว่ายังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

❖ ข้อเสนอแนะ

เชิงโครงสร้าง

- 1) เมื่อมีการประกาศใช้นโยบายการศึกษาด้านใดไม่ว่าจะเป็นนโยบายจากรัฐมนตรีฯ หรือมติคณะรัฐมนตรีนั้น ควรจะต้องมีแนวทางดำเนินงานที่หลากหลายมากขึ้น ไม่ควรให้เป็นเรื่องเดียวหรือสั่งการในแนวทางเดียว เพื่อที่จะให้สนองกับสภาพปัญหาของชุมชนมากขึ้น
- 2) เร่งศึกษาและปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมการทำงาน และลดขั้นตอนการทำงาน
- 3) เร่งดำเนินการประกาศใช้กฎหมายต่างๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรครู และบุคลากรทางการศึกษาโดยเร็ว
- 4) พัฒนาความเข้มแข็งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการเขตพื้นที่ และคณะกรรมการสถานศึกษา

เชิงคุณภาพการศึกษา

- 1) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรจะต้องเปลี่ยนวิธีการจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคล อาจมี baseline ที่มีฐานเท่ากัน แต่โรงเรียนขนาดกลางควรจะเพิ่มให้

(top up) เป็นบวก และโรงเรียนขนาดเล็กควรจะเป็นบวกๆ หรือวิธีการอื่นๆ ก็ควรจะ
 ต้องไปพิจารณา หรือมีเช่นนั้นอาจต้องมึงบพัฒนาที่เป็นลักษณะเป็นโครงการมากขึ้น
 ซึ่งในปัจจุบันมีอยู่น้อยเกินไป

2) การพัฒนาศึกษานิเทศก์เป็นเรื่องที่จำเป็น เพราะหากศึกษานิเทศก์ไม่ได้
 รับการพัฒนาเช่นเดียวกับครูแล้ว การพัฒนาครูก็จะไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร

3) การพัฒนาความเข้มแข็งของระบบการติดตามผู้สอบประเมินผลควบคู่กับ
 การกระจายอำนาจ การบริหาร การจัดการ เพื่อให้สามารถใช้ผลการตรวจการประเมิน
 สถานศึกษาของ สมศ. ในการพัฒนาคุณภาพมากขึ้น สร้างความเชื่อมโยงระหว่าง
 การประเมินของ สมศ. กับการตรวจราชการและการนิเทศ จากตัวอย่างระบบของ
 อังกฤษและออสเตรเลีย นับว่าเป็นตัวอย่างที่ดี เมื่อ OFSTED (Office for Standards in
 Education) ของอังกฤษได้ไปประเมินแล้ว หากโรงเรียนใดมีปัญหา จะถูกส่งให้ผู้ตรวจ
 (Inspector General) ดำเนินการพัฒนาคุณภาพ เป็นตัวอย่างซึ่งแสดงให้เห็นความ
 เชื่อมโยงได้ชัดเจน

4) การปรับปรุงประสิทธิภาพของสำนักผู้ตรวจราชการ สำนักงานเขตตรวจ
 ราชการทั้ง 12 เขต รวมทั้งศูนย์สารสนเทศของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ใน
 ประเด็นนี้ขออนุญาตนำเสนอเพื่อจะให้เห็นความเชื่อมโยงที่ดีขึ้น และเพื่อเร่งรัดการ
 แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผล ซึ่งเป็นองค์กรกลางที่จะเชื่อมประสานการ
 ประเมินผลของกระทรวง ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างขั้นตอนของการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิ

การนำเสนอ

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดย

ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์

ผู้อำนวยการ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

(องค์การมหาชน)

กราบเรียนท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ขอนำเสนอโดยสรุปดังต่อไปนี้

สมศ. ได้ดำเนินการประเมินโรงเรียน จำนวนคิดเป็น 99.9% ส่วนที่เหลือเป็นโรงเรียนในภาคใต้อีก 3 จังหวัดเล็กน้อยที่กำลังดำเนินการประเมินอยู่ จากการนำเข้าข้อมูลและประเมินผลเบื้องต้นจากโรงเรียน 17,562 แห่ง สถิติที่ใช้คือร้อยละของโรงเรียนที่มีคุณภาพดีทั้งในระดับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ 6 เรื่องด้วยกัน ขอประมวลเสนอโดยย่อ ดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักสูตร จากการประเมินภายนอก พบว่า

- สถานศึกษาร้อยละ 35 มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น หมายความว่าอีกร้อยละ 65 ยังน่าจะต้องปรับปรุง
- สถานศึกษาร้อยละ 40 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา

หากพิจารณาในด้านของตัวบ่งชี้ พบว่า สถานศึกษา

- ร้อยละ 14 เท่านั้น ที่จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์
- ร้อยละ 29 มีการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน
- ร้อยละ 32 มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาและความต้องการของผู้เรียน
- ร้อยละ 50 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสม
- ร้อยละ 71 มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

จากการจัดประชุมระดมความคิดเห็นเมื่อปี 2548 ทั่วประเทศ ผู้เข้าร่วมประชุมสะท้อนภาพชัดเจนว่า

- หลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย และมีความยืดหยุ่น หลากหลาย
- สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรโดยไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพและการนำไปใช้จริง
- ครูและผู้ปกครองไม่เข้าใจหลักสูตร บุคลากรไม่มีความรู้ ความเข้าใจ และ

ไม่มั่นใจในการเขียนหลักสูตร นอกจากนี้ ในการทำ focus group ใช้คำว่า ส่วนใหญ่เป็นการ copy curriculum

2. ด้านผู้เรียน พิจารณา 7 มาตรฐาน ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ

- เรื่องดี เก่ง มีความสุข มีความชัดเจนว่ามาตรฐานที่อยู่ในอันดับ 1, 2 และ 3 คือ เด็กไทยในโรงเรียนในปี 2545, 2546 และ 2547 เป็นเด็กที่มีแนวโน้มเป็นคนดีและมีความสุข
- แต่เมื่อพิจารณามาตรฐานที่อยู่ในอันดับที่ 5, 6 และ 7 กล่าวได้ว่า ด้อยสัมฤทธิ์ คือ มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าศักยภาพที่มีอยู่ โดยเฉพาะเรื่องความสามารถในการคิด ในการใฝ่รู้ และผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตร
- เมื่อเปรียบเทียบระหว่างสังกัดต่าง ๆ พบว่าสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อยู่ในระดับที่ค่อนข้างจะสูงกว่าเล็กน้อย
- หากเปรียบเทียบคุณภาพของผู้เรียนระหว่างรัฐกับเอกชน เห็นชัดเจนว่า เอกชนดีกว่ารัฐเกือบทุกมาตรฐาน ยกเว้นมาตรฐานที่ 9 และ 10 ซึ่งนำไปสู่นโยบายที่น่าสนใจว่า เราควรจะแบ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เอกชนเป็นผู้จัดการศึกษามากน้อยแค่ไหน อย่างไร
- จากการเปรียบเทียบคุณภาพของผู้เรียนตามขนาดของโรงเรียน มีความชัดเจนสอดคล้องกับที่ทั้ง 2 ท่านได้กล่าวมาแล้วว่า หัวใจของการยกระดับคุณภาพอยู่ที่โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งมีความจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่ง คุณภาพของผู้เรียนผันแปรตามขนาดโรงเรียนอย่างชัดเจน
- หากพิจารณาระหว่างโรงเรียนในเมืองกับนอกเมือง คุณภาพของผู้เรียนโรงเรียนในเมืองสูงมากกว่ากรณีนอกเมืองอย่างชัดเจน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ เพราะฉะนั้นจึงมีความชัดเจนว่า โรงเรียนนอกเมือง โรงเรียนขนาดเล็กคือเป้าหมายที่สำคัญในการยกระดับคุณภาพของผู้เรียนให้ดีขึ้น
- สถานศึกษาร้อยละ 11 เท่านั้นที่ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์

สำหรับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาดังได้กล่าวไปแล้วว่า มีจำนวนสถานศึกษา 134 แห่งเท่านั้น ที่มีการสอนที่เน้นผู้เรียน

เป็นสิ่งสำคัญที่อยู่ในระดับดี และสถานศึกษาร้อยละ 39 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสะท้อนภาพชัดเจนว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเองยังมีความไม่แน่ใจว่าทำอะไรถึงจะเรียกว่าบริหารโรงเรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญให้ได้ผลประโยชน์สูงสุด นอกจากผู้บริหารแล้ว ครูเองก็ไม่ค่อยแน่ใจ

สถานศึกษา 145 แห่ง ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร และร้อยละ 66 ครูรู้เป้าหมาย ทั้งหมดนี้เป็นประเด็นในระดับตัวบ่งชี้

3. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

- สถานศึกษามีความตระหนัก มีความพยายามที่จะดำเนินการประกันคุณภาพภายในแต่ยังไม่เกิดสัมฤทธิ์ผล ส่วนมากจะเน้นการประเมิน การตรวจสอบมากกว่าการพัฒนา นอกจากนี้การประเมินยังไม่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
- สถานศึกษาประมาณไม่น้อยกว่าหมื่นแห่ง ไม่มีรายงานประเมินตนเอง ซึ่งสะท้อนภาพให้เห็นว่า ไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อพิจารณาตนเองว่าทำงานแล้วผลเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นการปรับปรุงจึงเป็นไปได้ยาก หากดูรายละเอียดให้ลึกลงไป พบว่ารายงานประเมินตนเองที่จัดทำขึ้นยังไม่ใช้รายงานประจำปี

4. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

- สถานศึกษาร้อยละ 34 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน
- สถานศึกษาร้อยละ 55 ครูมีวุฒิ มีความรู้ ความสามารถรับผิดชอบ นัยในเรื่องนี้ชัดเจนว่า สคบศ. จะต้องมียุทธศาสตร์อย่างเข้มแข็ง ในเรื่อง “การอบรม” ซึ่งที่ผ่านมาใช้งบประมาณ ปีละ 2,000 ล้านบาท แต่ยังไม่บังเกิดผลเท่าที่ควร เพราะฉะนั้นจึงน่าจะต้องทบทวนวิธีการอบรมและวิธีการบริหารการจัดการอบรมอย่างเร่งด่วน
- การจัดอัตรากำลังให้พอเพียง จากการประเมินที่ผ่านมา ประเด็นที่น่าเห็นใจโรงเรียน คือ ขาดแคลนบุคลากรด้านสนับสนุน มีความเห็นด้วยกับท่าน

ดร.เจ็จจันทร์ และสิ่งที่ท่านได้กล่าวแล้ว ขอให้รีบจัดบุคลากรสนับสนุนให้โรงเรียนโดยด่วน เพื่อครูจะได้ทำหน้าที่ครูอย่างเต็มที่

- เรื่องการพัฒนาครูถ้าพิจารณาในระดับตัวบ่งชี้ มีสถานศึกษาร้อยละ 21 เท่านั้นที่นำผลการพัฒนามาปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เรื่องนี้เป็นประเด็นที่ชัดเจนเชื่อมโยงกับที่ได้กล่าวไปแล้ว ซึ่งเป็นที่น่าภาคภูมิใจมากกว่าสถานศึกษาร้อยละ 90 มีครูเกิน 75% ที่จบปริญญาตรี นั่นคือครูมีวุฒิสูง แต่ทำอย่างไรให้การที่ครูมีวุฒิสูงเชื่อมโยงไปสู่คุณภาพของผู้เรียนได้ นั่นคือโจทย์ที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการบริหาร ในการจัดการ และในการให้รางวัล

5. ด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

- สถานศึกษาร้อยละ 35 มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น และมีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมเพียง 1 ใน 3 เท่านั้น เพราะฉะนั้นผลการประเมินเรื่องเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อยังไม่เป็นที่น่าพอใจเท่าที่ควร
- สถานศึกษาร้อยละ 33 มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม ซึ่งน้อยเกินไปที่จะก่อให้เกิดคุณภาพกับผู้เรียน

6. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

- สถานศึกษาร้อยละ 35 มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น
- สถานศึกษาร้อยละ 39 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- สถานศึกษาร้อยละ 64 มีองค์กร โครงสร้างที่มีการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร
- สถานศึกษาร้อยละ 77 มีความสัมพันธ์กับชุมชนที่ดี
- สถานศึกษาร้อยละ 82 ผู้บริหารดี แต่ว่าการบริหารวิชาการยังเป็นปัญหาดังนั้นทำอย่างไรผู้บริหารจะขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในห้องเรียนในทิศทางที่การปฏิรูปประสงค์

โดยสรุป จากผลการประเมินคุณภาพภายนอก จากการวิจัย จากการสังเกต การมีส่วนร่วมในฐานะกรรมการทุกองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ และเป็น อนุกรรมการอีกหลายชุด รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็น คิดว่าประเด็นงานวิจัยล่าสุด ที่ รศ.ดร.สุวิมล ว่องวาณิช และ ศ.ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย เสนอสภาที่ปรึกษาว่า ผลการปฏิรูปการศึกษาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในช่วงเวลาที่ผ่านมา 6 ปี พบว่ายังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พบว่า ไม่แตกต่างจากก่อนการปฏิรูป ยกเว้นด้านความสุขในการเรียน ที่พบว่า ผู้เรียนมีเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม ซึ่งตรงกับผลการประเมินของ สมศ. เพียงแต่ สมศ. มีเพิ่มเติมว่า ผู้เรียนเป็นคนดีด้วย นอกจากนี้มีความสุข

เมื่อพิจารณาโดยสรุปในภาพรวมจากกรอบการปฏิรูปการศึกษา สามารถกล่าวได้ว่า

เรื่องหลักสูตรการเรียนรู้ อยู่ในระดับพอใช้ทั้ง 3 ระดับ คือ ความตระหนัก การปฏิบัติ และผลสัมฤทธิ์

เรื่องการประกันคุณภาพ มีความตระหนักดี แต่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปที่ได้กำหนดไว้ชัดเจนแล้ว ยังไม่มีการดำเนินการอย่างชัดเจน ผลสัมฤทธิ์ จึงได้บ้างไม่ได้บ้าง ต้องยอมรับว่าอยู่ในระดับพอใช้

เรื่องครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความตระหนักมาก จากการไปประเมินใน 45 จังหวัด มีการเรียกร้องเรื่องนี้มาก แต่ก็ยังไม่สำเร็จ การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปที่ได้กำหนดไว้ ยังต้องปรับปรุง และผลสำเร็จต้องปรับปรุง

เรื่องเทคโนโลยี มีความตระหนักในระดับพอใช้ แต่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปที่ได้กำหนดไว้ และผลสำเร็จยังต้องปรับปรุงทั้งสองส่วน

เรื่องการเงิน พอใช้ แต่ผลสำเร็จสุดท้ายยังต้องปรับปรุง เรื่อง ICL ยังมีความเข้าใจไม่ตรงกันมาก จึงต้องเร่งสร้างความเข้าใจอย่างมาก

เรื่องโครงสร้างการบริหารระดับกระทรวง อยู่ในระดับดี การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาพอใช้ ผลสำเร็จต้องปรับปรุง ส่วนในระดับเขตพื้นที่มีความตระหนักดี แต่ต้องมีการอบรมอีกมาก จึงคาดหวังผลสำเร็จยังไม่ได้

นอกจากนี้ ในเรื่องการปรับปรุง สำหรับระดับสถานศึกษาควรปรับปรุงทุกระดับในเรื่องการบริหารจัดการ เพราะมาตรา 39 เรื่องการมอบอำนาจ ยังไม่เกิด

ขึ้นเลย จึงน่าจะนำผลการประเมินภายนอกของ สมศ. มาใช้ ว่าถ้าโรงเรียนใดที่มีคุณภาพดีทั้ง 14 มาตรฐาน ก็ควรพิจารณามอบอำนาจให้

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายจาตุรนต์ ฉายแสง)

เรื่องความเข้าใจไม่ตรงกัน ใครจะทำอะไรกันแน่ หลักสูตรแปลว่าอะไร เช่น หลักสูตรกลาง หลักสูตรท้องถิ่น อาจจะต้องรบกวนให้ท่านทั้งสาม หรือทั้ง 3 องค์กร คิดต่อว่าจะช่วยสื่อสารกับทั้งวงการการศึกษาได้อย่างไร คิดว่าเป็นประโยชน์มาก พอดูจาก 3 องค์กรแล้ว ความถูกต้องแม่นยำไม่เป็นปัญหาเท่าไร เพราะวาค่อนข้าง สอดคล้องกัน ถ้าเราทำตามข้อเสนอได้ส่วนใหญ่ สมมติว่ามีผิดบ้าง ถูกบ้าง แต่ว่าถ้า ทำได้ตามนี้เชื่อว่าดีขึ้นมากแน่

แต่กระบวนการในการทำเรื่องนี้ การพิจารณาปัญหา การเลือกเรื่องทำก่อน หรือหลังนั้นไม่ง่าย ยังเป็นภาระที่ต้องคิดกันอีกมาก ครบ 6 ปีปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็น ระยะเวลาที่พ้นจากช่วงที่ต้องสละวนกับการปรับโครงสร้างและกฎหมาย ถึงแม้จะยังมี ควันหลงอยู่บ้างหรือยังมีเรื่องตกค้างอยู่ แต่ก็นับว่าพ้นช่วงนั้นไปโดยพื้นฐานแล้ว พอสมควร จึงน่าจะปฏิรูปการเรียนรู้ การเรียนการสอนกันอย่างจริงจัง เรามีข้อมูล อย่างนี้ผมว่าน่าจะเป็นประโยชน์

ส่วนเรื่องการพัฒนาาระบบประเมินให้ดำเนินไปถึงขั้นวิจัยและพัฒนาได้ เป็นการประเมินที่เป็นระบบ เรื่องนี้กระทรวงศึกษาธิการคงต้องคิดกันต่อ รวมทั้งที่ ได้เคยพูดไว้เมื่อหลายเดือนและหลายครั้งแล้วว่า ต้องมีการประเมินผลการประเมิน หมายถึง เช่นที่ สมศ. ไปดำเนินการ ผมในฐานะที่กำกับ สมศ. มา มีการวิจารณ์ว่า ประเมินแบบนี้ดีหรือไม่ เป็นภาระหรือไม่ การประเมินภายในเป็นอย่างไร ในส่วนของ กระทรวงศึกษาธิการก็มีหลายมาตรฐานอีกเหมือนกัน โรงเรียนขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นก็ยังมีอีกหลายมาตรฐาน ในการประเมินเหล่านี้เป็นอย่างไร เรื่องนั้นจะ กล่าวถึงในภายหลัง

หลังจากได้รับฟังผลการประเมินแล้ว ท่านผู้เข้าร่วมสัมมนามีความเห็นอย่างไร ท่านคิดว่าน่าจะนำผลการประเมินเหล่านี้มาใช้ประโยชน์อย่างไร จะดำเนินการต่อไป อย่างไร

เนื่องจากเวลาจำกัด ท่านที่คิดว่าท่านมองปัญหาหรือเสนอปัญหาประเด็น ใหญ่ๆ เป็นความเห็นในภาพรวมเชิงยุทธศาสตร์ ช้อแนะนำในเชิงยุทธศาสตร์

ขอความกรุณาให้ความเห็นก่อนว่าเมื่อรับทราบผลการประเมินแบบนี้แล้ว มีความเห็นอย่างไร ควรต้องดำเนินการอย่างไร ในการที่จะปฏิรูปการศึกษา เพื่อทำการศึกษาให้ดีขึ้น มีข้อเสนอว่าน่าจะทำงานกันอย่างไร มีวิธีมองปัญหาต่อไปอย่างไร กระบวนการทำงานอย่างไร ซึ่งไม่จำกัดอยู่เฉพาะแค่นี้เท่านั้น

ท่านที่มีความคิดเห็นในประเด็นย่อยๆ หรือเป็นรายละเอียดมากๆ เช่น ระเบียบเรื่องการกระจายอำนาจให้แก่โรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลแล้ว และท่านต้องการขยายความเฉพาะเรื่องนั้น ถึงแม้สำคัญแต่เป็นรายละเอียดเกินไป ขอท่านพักไว้ก่อน หรือจดไว้เพื่อเสนอในโอกาสต่อไป

สรุปผลการสัมมนา

เรื่อง “6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา”

การสัมมนา เรื่อง “6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา” นี้มีสาระซึ่งสรุปโดยภาพรวมได้ว่ามีความสอดคล้องกับข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ที่คณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษาได้กำหนดไว้ ทั้งในส่วนที่เป็นประเด็นการปฏิรูป ปัญหา/ อุปสรรคที่เกิดขึ้น และมาตรการดำเนินงาน ดังนั้น จึงเป็นการยืนยันว่าสาระเหล่านี้เป็นประเด็นหลักในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง ดังนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องเร่งดำเนินการต่อไป คือ การกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิรูป รวมทั้งมาตรการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้สิ่งที่กำหนดไว้เกิดขึ้นจริง

สำหรับสาระสำคัญที่เป็นปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะการปฏิรูปการศึกษาที่ได้จากการสัมมนา สามารถสรุปโดยจำแนกตามประเด็นการปฏิรูปการศึกษาได้ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัญหา/อุปสรรค พบว่าเนื้อหาสาระของหลักสูตรมีค่อนข้างมากและซ้ำซ้อนกัน ครูและผู้บริหารส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจ และไม่คุ้นเคยกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนหลายแห่งจัดเวลาเรียนวิชาต่างๆ ยังไม่เหมาะสม เช่น จัดเวลาเรียนกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ไว้ในภาคบ่าย ในขณะที่ให้มีการเรียนกลุ่มสาระการงาน พื้นฐานอาชีพ หรือพลานามัย ไว้ในช่วงเช้า รวมทั้งมีการจัดสัดส่วนเวลาเรียนและเนื้อหาสาระของวิชาระหว่างนักเรียนที่เลือกเรียนโปรแกรมคณิตศาสตร์/ วิทยาศาสตร์ กับที่เลือกเรียนโปรแกรมทางด้านศิลปศาสตร์/ สังคมศาสตร์ไม่เหมาะสม นอกจากนี้ครูผู้สอนยังให้การบ้านเป็นรายวิชาทำให้เด็กต้องใช้เวลาในการทำการบ้านมากเกินไป

ข้อเสนอแนะ

1.1 ทบทวนสาระและโครงสร้างของหลักสูตร

1.1.1 ทบทวนและปรับลดเนื้อหาของหลักสูตรทั้ง 8 กลุ่มสาระให้สอดคล้องกับวัยและวุฒิภาวะของเด็กในแต่ละระดับชั้น

1.1.2 หลักสูตรควรมี 3 องค์ประกอบได้แก่ สาระหลักสูตรแกนกลาง สาระหลักสูตรของท้องถิ่น และกิจกรรม ส่วนการกำหนดสัดส่วนเนื้อหาสาระ (70:30) ควรเป็นข้อเสนอแนะมากกว่าข้อกำหนดให้ปฏิบัติ

1.1.3 กำหนดสัดส่วนและขอบเขตเนื้อหาวิชาหลักของผู้เรียนในโปรแกรมต่างๆ ให้เหมาะสม เช่น ผู้เรียนโปรแกรมคณิตศาสตร์/วิทยาศาสตร์ อาจไม่จำเป็นต้องเรียนเนื้อหาสาระกลุ่มวิชาด้านสังคมศาสตร์มากเท่ากับผู้เรียนในโปรแกรม ศิลปศาสตร์/ สังคมศาสตร์ โดยให้ผู้แทนจากสภานักเรียน และบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกเหนือจากบุคลากรของโรงเรียน มีส่วนร่วมพิจารณาสัดส่วนดังกล่าวด้วย

1.2 สร้างความพร้อมและความเข้าใจให้แก่ครูและผู้บริหาร

1.2.1 อบรมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความเชี่ยวชาญทั้งในด้านการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและบริบทของท้องถิ่น

1.2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือซึ่งกัน เช่น การพัฒนาสหวิทยาเขต หรือ กลุ่มวิชาการ เป็นต้น

2. การจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูป

ปัญหา/อุปสรรค พบว่า ครูไม่สามารถจัดการเรียนการสอนตามหลักการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและตามหลักสูตรได้ตลอดทั้งปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักเรียนในระดับชั้นที่จะไปสอบศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากในช่วงเทอมที่สองจะต้องเน้นการติวเข้มในเนื้อหาวิชาต่างๆ เพื่อให้เด็กมีความรู้มากที่สุดที่จะไปสอบแข่งขันได้ และเป็นผลสืบเนื่องทำให้ครูไม่สามารถประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริงตามหลักการที่กำหนดใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ส่วนใหญ่จะใช้ข้อสอบวัดความรู้ทางด้านวิชาการ นอกจากนี้ ครูยังไม่มีความรู้ความเข้าใจอย่าง

เพียงพอในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

2.1 การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

2.1.1 เร่งดำเนินการปรับปรุงระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในทุก ระดับให้สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักการและแนวทางการปฏิรูปการศึกษาให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย และเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณชน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 คิดค้นยุทธวิธีที่จะทำให้เด็กอยากที่จะเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ถึงแม้จะเป็นวิชาที่มีเนื้อหาสาระที่ยาก และให้เรียนอย่างมีความสุขด้วย

2.1.3 สนับสนุนให้มีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนอย่างหลากหลาย และมีจำนวนมากเพียงพอในการแสวงหาความรู้ของคนในชุมชน และเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

2.1.4 ใช้สื่อทั้งของรัฐและเอกชนเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 การใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน

2.2.1 อบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เช่น การใช้คอมพิวเตอร์แบบพกพา (Notebook) ในชั้นที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนได้ และควรให้มีความสามารถในการพัฒนาบทเรียนโปรแกรมขั้นต้นที่เหมาะสมกับระดับชั้นหรือวัยของผู้เรียน ในขณะที่เดียวกันก็สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

2.2.2 คิดค้นวิธีการใหม่ๆ ในการใช้สื่อเทคโนโลยีอื่นๆ เพื่อการเรียนการสอน เช่น บันทึกเทปการสอนของครูที่สามารถจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่างๆ ได้ดีจนเป็นที่ยอมรับ แล้วปรับปรุงให้โรงเรียนมีระบบ LAN เพื่อให้ครูและนักเรียนสามารถเปิดเข้ามาศึกษาในเรื่องที่สนใจได้

3. การพัฒนาครู บุคลากร และผู้บริหาร

ปัญหา/อุปสรรค พบว่า ยังมีความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนและไม่ตรงกัน ทั้งระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน หรือระหว่างครูผู้สอนที่แม่จะอยู่ในโรงเรียนเดียวกันเกี่ยวกับลักษณะของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการส่งครูให้ครูไปเข้ารับการฝึกอบรมนอกสถานที่ในวันเวลาราชการ ทำให้ครูต้องทิ้งห้องเรียนไป โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนครูน้อย ไม่สามารถจัดครูทดแทนครูที่ไปอบรมได้ และ การฝึกอบรมของครูไม่เชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพของครู นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนยังขาดทักษะความเป็นผู้นำในเชิงวิชาการ ในขณะที่ครูผู้สอนขาดความรู้ ความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ และมีปัญหาในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม

ข้อเสนอแนะ

3.1 การบูรณาการการปฏิรูปการเรียนรู้กับการพัฒนาครู

3.1.1 เร่งรัดการจัดตั้งกองทุนพัฒนาครูฯ และกองทุนส่งเสริมครูฯ โดยเร็วซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้มีระบบคูปองในการพัฒนาตนเองของครูตามความสมัครใจ อันจะนำมาสู่ระบบการพัฒนาครูแบบเปิดที่ทุกองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดการฝึกอบรมครูได้ตามความเชี่ยวชาญเฉพาะของแต่ละแห่ง

3.1.2 กำหนดมาตรฐานและเกณฑ์การประเมินผลการฝึกอบรมครูอย่างชัดเจน โดยพิจารณาจากพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูที่ส่งผลต่อพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งในส่วนที่เป็นความก้าวหน้า และผลลัพธ์สุดท้าย เป็นสำคัญ

3.1.3 กำกับ ติดตาม และประเมินผลการฝึกอบรมของครู อย่างจริงจังและต่อเนื่อง และใช้ผลจากการประเมินผลการฝึกอบรมของครูในการเลื่อนวิทยฐานะ หรือให้สิ่งจูงใจและค่าตอบแทนอื่นๆ

3.1.4 จัดการอบรมผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา รวมทั้งศึกษานิเทศก์ ทั้งด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้บริหารมืออาชีพ เช่น การบริหารการเปลี่ยนแปลง การคิดเชิงยุทธศาสตร์ และการเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นต้น

3.1.5 ส่งเสริมการเป็นวิชาชีพของครู เช่น การจัดสรรเงินทุนสำหรับครูในการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพครู

3.2 การฝึกอบรมครูที่โรงเรียน (school-based training) โดยมุ่งพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (whole school approach)

3.2.1 เน้นการฝึกอบรมที่สถานศึกษา โดยมีวิทยากรทั้งที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก เช่น สถาบันราชภัฏในพื้นที่ที่สถานศึกษาตั้งอยู่ และครูที่สามารถจัดการเรียนการสอนจนเป็นที่ยอมรับของเพื่อนครู เป็นผู้ฝึกอบรมในลักษณะของการเป็นกัลยาณมิตร ที่ให้ความรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ลักษณะเช่นนี้จะช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน และการร่วมมือร่วมใจกันจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพมากขึ้น

3.2.2 วิเคราะห์สาระและออกแบบกระบวนการฝึกอบรมครู ที่เน้นความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมเป็นสำคัญ โดยให้เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา วิเคราะห์ความต้องการของครูในการเข้ารับการอบรม แล้วจึงกำหนดสาระและกระบวนการฝึกอบรมครูโดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (มิใช่เป็นการสั่งการจากส่วนกลาง)

3.2.3 ให้ครูเป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู เพื่อที่จะได้มีโอกาสรับรู้ข่าวสารทางวิชาการที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง

3.2.4 ให้สถาบันผลิตครูทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการหรือเป็นที่เลี้ยงให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาในระดับต่างๆ

4. การจัดการเรียนการสอนสำหรับบุคคลกลุ่มพิเศษ

ปัญหา/อุปสรรค พบว่า พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งครูและผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนเกี่ยวกับบุคคลกลุ่มพิเศษ รวมทั้งสถานศึกษายังขาดความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มเด็กเหล่านี้

ข้อเสนอแนะ

4.1 การจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้พิการ

4.1.1 ให้ทุกคนตระหนักและยอมรับสภาพความพิการที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นพ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องไม่อายุที่มีบุตรหลานเป็นผู้พิการ และต้องเชื่อว่าผู้พิการทุกคนสามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพที่มีอยู่

4.1.2 โรงเรียน หรือสถานศึกษาทุกระดับต้องเปิดใจกว้างที่จะรับเด็กพิการเข้าเรียน และครูผู้สอนจะต้องพร้อมและเต็มใจที่จะพัฒนาศักยภาพของเด็กพิการ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยไม่ต้องเป็นภาระของผู้อื่น

4.1.3 ส่งเสริมให้มีการคิดค้นนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของผู้พิการ โดยการสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานทุกประเภทอย่างเต็มที่

4.2 การจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ

4.2.1 ให้มีองค์กรเฉพาะในการค้นหากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษเพื่อการพัฒนาศักยภาพให้เหมาะสมต่อไป

4.2.2 ส่งเสริมให้มีการคิดค้นนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของกลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษรวมทั้งสนับสนุนทรัพยากรทุกประเภทในการดำเนินงานอย่างเต็มที่

4.2.3 สื่อทุกประเภททั้งภาครัฐและเอกชนต้องมีหน้าที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษ และการส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของบุคคลเหล่านี้ ให้สังคมเข้าใจอย่างต่อเนื่อง

5. การบริหารและการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม

ปัญหา/อุปสรรค พบว่า ยังมีความสับสนในการจัดหรือร่วมจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว และองค์กรทางสังคมอื่น ตามบทบัญญัติมาตรา 12 (3) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นอกจากนี้ นโยบาย กฎกระทรวง หรือระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจในรูปแบบต่าง ๆ ไปยังเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามบทบัญญัติหมวด 5 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ยังไม่ครบถ้วน ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเจตนารมณ์ที่กำหนด องค์กรหลักส่วนกลางที่ยังคงเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษามีภาระการใช้งบประมาณที่สูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เป็นเงินเดือนของข้าราชการ นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีอยู่ประมาณ 12,000 โรงเรียน มีปัญหาเรื่องคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการขาดแคลนครูอย่างมาก ซึ่งส่งผลต่อความเสมอภาคในโอกาสที่จะเข้ารับบริการการศึกษาอย่างมีคุณภาพของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

5.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว และองค์กรสังคมอื่นในการจัดการศึกษา

5.1.1 ให้มีองค์กรกลางทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และองค์ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่น หลักการ แนวคิด วิธีการจัดการศึกษา ตามมาตรา 12 รวมทั้งสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ ฯลฯ สู่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง

5.1.2 ให้มีกลุ่มบุคคล หรือ องค์กรต้นแบบเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในการไปศึกษา ดูงาน หรือขอคำแนะนำในการจัดหรือร่วมจัดการศึกษาโดยบุคคล ครอบครัว หรือองค์กรทางสังคมอื่น

5.2 การบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

5.2.1 เร่งออกกฎหมายกระทรวง หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาโดยเร็ว เพื่อให้มีโครงสร้างที่เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้อย่างสมบูรณ์

5.2.2 เร่งพัฒนาบุคลากรของเขตพื้นที่ในทุกกระดับให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะ ให้เหมาะสมกับระดับตำแหน่งและความรับผิดชอบ

5.2.3 ให้การช่วยเหลือเขตพื้นที่ที่ขาดความพร้อมทั้งในด้านบุคลากร อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ในการปฏิบัติงานอย่างเร่งด่วน

5.3 การบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาของเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.3.1 กำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของเอกชนในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา รวมทั้งสัดส่วนการจัดการศึกษาของภาครัฐและเอกชน

5.3.2 เร่งออกพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในคราวเดียวกัน เพื่อให้สามารถนำนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างจริงจัง

5.3.3 เร่งกำหนดนโยบายและแนวทางการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการดำเนินงาน ให้แล้วเสร็จด้วยเช่นกัน

5.4 การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

5.4.1 เขตพื้นที่การศึกษาต้องวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างสภาพการจัดบริการและความต้องการเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก หากพบว่าคนในชุมชนมักนำบุตรหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่าและอยู่ไม่ไกลนัก ก็อาจเสนอแนะในเชิงนโยบายให้ยุบโรงเรียนขนาดเล็ก

5.4.2 เขตพื้นที่การศึกษาต้องเสนอแนะในเชิงนโยบายในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ เช่น การยุบรวมโรงเรียนที่อยู่ใกล้กันแล้วใช้บริการรถรับส่ง

5.4.3 เขตพื้นที่การศึกษาต้องศึกษาศาสตร์ที่จะประสานกับสถาบันผลิตครูในพื้นที่ เพื่อให้จัดส่งนักศึกษาฝึกสอนที่มีความรู้ ความสามารถไปฝึกสอน หรือแม้แต่เป็นครูช่วยสอนในโรงเรียน เพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนครู

6. ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

ปัญหา/อุปสรรค พบว่า ขาดการบริหารจัดการในการใช้ทรัพยากรที่ได้รับ การจัดสรรจากรัฐร่วมกัน โดยมีการดำเนินงานในลักษณะที่ต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างใช้ทรัพยากรของตน ส่วนกรรมการสถานศึกษาที่ไม่ได้เป็นบุคลากรของโรงเรียนไม่มีโอกาสร่วมวางแผนและตัดสินใจในการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างจริงจัง ส่วนใหญ่เพียงแต่รับทราบที่โรงเรียนจะดำเนินงานอย่างไร และเป็นเพียงผู้หาทุนและสนับสนุนทรัพยากรโดยเฉพาะด้านการเงินให้โรงเรียน รวมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้เรียนยังมีความสับสนเกี่ยวกับการเข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ในขณะที่ค่าใช้จ่ายรายหัวที่รัฐจัดสรรให้โรงเรียนน้อยมาก วิธีการคำนวณจากจำนวนเด็กที่เข้าเรียนทำโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีนักเรียนจำนวนน้อยไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะบริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพได้

ข้อเสนอแนะ

6.1 การระดมและใช้ทรัพยากรทุกประเภท

6.1.1 ปรับกระบวนทัศน์ที่เน้นให้มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและมุ่งประโยชน์โดยรวม โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่ เช่น สนามกีฬาที่สร้างโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจสร้างในสถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้ทุกคนไปใช้ประโยชน์ได้

6.1.2 ให้กรรมการมีโอกาสร่วมวางแผนและตัดสินใจในการบริหารจัดการโรงเรียน รวมทั้งมีโอกาใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่สนับสนุนกิจกรรมทางด้านวิชาการ หรือเป็นวิทยากรพิเศษ

6.1.3 ปลุกฝังจิตสำนึกสาธารณะให้แก่ประชาชนทุกคนที่จะต้องถือเป็นหน้าที่ในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของเด็กและเยาวชนที่เปรียบเสมือนเป็นลูกหลานของทุกคน เช่น บริจาคเงินรายได้ในสัดส่วนที่เหมาะสมให้โรงเรียนในพื้นที่ แต่ต้องไม่เป็นการสร้างภาระทางการเงินให้แก่ตนเอง

6.2 การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา

6.2.1 เร่งประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้สาธารณชนเกี่ยวกับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายบุคคลแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยระบุรายละเอียดที่ชัดเจนในแต่ละรายการค่าใช้จ่ายที่รัฐให้การสนับสนุน

6.2.2 จัดสรรเงินงบประมาณเป็นกรณีพิเศษสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้สามารถบริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

แนวทางการดำเนินงานต่อไป

เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุเป้าหมายควรดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ผลการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมา และระบุให้ชัดเจนว่าประเด็นใดที่ยังไม่ได้มีการดำเนินการ หรือให้ความสำคัญน้อยเกินไป หรือดำเนินการแล้ว แต่ยังไม่พอเพียง และประเด็นปฏิรูปใดที่ดำเนินการหรือให้ความสำคัญมากเกินไป ในขณะที่เดียวกันก็ต้องวิเคราะห์ด้วยว่ายุทธศาสตร์หรือมาตรการใดที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะอะไร และมีปัจจัยอะไรที่เป็นปัญหา/อุปสรรคในการนำสู่การปฏิบัติ เช่น ความรู้ ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน กฎกระทรวง และกฎระเบียบสำคัญต่างๆ ที่ยังไม่สามารถบังคับใช้ได้เนื่องจากยังอยู่ในกระบวนการพิจารณา เป็นต้น

2. การปฏิรูปในปัจจุบันต้องเน้นการวิเคราะห์ในรายละเอียดทั้งในเชิงประเด็นสาระและเชิงพื้นที่ให้ชัดเจน (มิใช่เป็นการปฏิรูปแบบเหมารวม) ทั้งนี้เพื่อให้สามารถสนับสนุนหน่วยปฏิบัติหรือโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ เช่น การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพแตกต่างกัน หรือปัจจัยที่ส่งผลให้เขตพื้นที่การศึกษาสามารถบริหารและจัดการหรือสนับสนุนโรงเรียนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ใช้สื่อทุกประเภททั้งภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในทุกระดับสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา ตั้งแต่กรอบความคิด หลักการ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการนำสู่การปฏิบัติ ซึ่งความรู้ ความเข้าใจดังกล่าว จะนำไปสู่ความเต็มใจในการที่จะให้ความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นฐานหลักของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนสืบไป

4. ส่งเสริมให้มีการดำเนินงานที่ประสานเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายทั้งระดับบุคคล องค์กร และสถาบัน โดยมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันอย่างกว้างขวาง และพร้อมส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานร่วมกันตามศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเต็มที่

5. หน่วยงานหรือองค์กรหลักที่เกี่ยวข้องดำเนินงานตามภาระหน้าที่ด้วยความโปร่งใส โดยการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน รวมทั้งสร้างกลไกความรับผิดชอบต่อพันธกิจของหน่วยงานให้สามารถติดตามและตรวจสอบได้

6. ให้มีการจัดทำฐานข้อมูลทุกระดับที่จำเป็นเพื่อใช้ในกระบวนการกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ มีการพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลาที่น่าเชื่อถือ และมีความถูกต้องทางวิชาการอย่างชัดเจน เช่น ลักษณะของเด็กที่ดี เก่ง และ/หรือมีความสุข เป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้ผลจากการประเมินเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายและสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดการศึกษาได้อย่างจริงจัง

7. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้างต้น ประกอบกับผลการประเมินจากหน่วยงานต่าง ๆ มาตัดสินใจกำหนดทิศทางการยุทธศาสตร์ มาตรการ และกระบวนการทำงานร่วมกันในการขับเคลื่อนงานปฏิรูปการศึกษา

ภาคผนวก 1

รายละเอียดการอภิปรายทั่วไป

รายละเอียดการอภิปรายทั่วไป

เรื่อง

“6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา”

นายถาวร ชัยจักร

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมการการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
วุฒิสภา และผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน
(แทนนายผ่อง เล่งยี ประธานกรรมการการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม วุฒิสภา)

เสนอความคิดเห็นทั้งในส่วนที่ประธานกรรมการฯ ได้ฝากมาและจาก
ประสบการณ์ของตนเอง

เรื่องหลักสูตร

1) เดิมรู้สึกดีใจมากที่ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มาตรา 27 วรรค 2 กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จากหลักสูตรแกนกลางที่ สพฐ. เป็นผู้กำหนด และโรงเรียนส่วนใหญ่ก็ได้ดำเนินการ มีบางแห่งที่ไม่เห็นด้วย ซึ่งกระทรวงฯ ได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางให้ 70% ขณะที่กรรมการการศึกษาฯ เห็นว่าหลักสูตรที่กระทรวงจัดทำให้ 70% นั้น ขัดแย้งกับที่กำหนดไว้ในมาตรา 27 วรรค 2 เนื่องจากว่า 70% เป็นหลักสูตรแกนกลางที่ปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมสาระจากหลักสูตรเดิม เพราะฉะนั้นอยากจะใช้คำว่า “แนะนำให้ใช้” เพราะหลักสูตรแกนกลาง 70% ดังกล่าวนั้น สำหรับโรงเรียนแล้วคือ 100% เพราะโรงเรียนไม่สามารถต่อเติมหลักสูตรได้เลย เมื่อโรงเรียนจะจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 30% ก็กลับทำให้หลักสูตรเพิ่มเป็น 130% จึงกลายเป็นหลักสูตรอัดแน่นเกินไป ขณะนี้เด็ก ๆ มีความทุกข์มากกับหลักสูตรที่โรงเรียนอัดเนื้อหาเข้าไป นี่คือนสิ่งที่พบเห็นว่าเรากำลังทำผิดทางกันหรือไม่

2) พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มาตรา 22 กำหนดให้นักเรียนเป็นสำคัญ หรือ child centered ในความเป็นจริงแล้ว คือ การจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงว่าผู้เรียนมี

ความสำคัญที่สุด แต่ไม่อยากจะให้เจาะจงลงไปว่า ที่การเรียนการสอนล้มเหลว เนื่องจากว่ากำหนดให้ครูสอน child centered ที่จริงแล้ววิธีสอนมีหลากหลายวิธีขึ้นอยู่กับครูจะคิด ถ้าให้ใช้วิธีเดียวหรือไปแนะนำส่งเสริมวิธีเดียว จะทำให้ครูทิ้งวิธีอื่น วิธีก็คือให้คุณครูทำตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด (ฉบับสีเขียว) นั่นคือแกนกลางตัวจริง และสถานศึกษาก็มาเขียนหลักสูตรตามมาตรา 27 วรรค 2 เพื่อขยายออกมา ซึ่งหากคุณครูจะเขียนหรือจะลอกบ้าง ก็เป็นสิ่งที่สามารถทำได้ตามความพอใจ และสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ตลอดเวลา ครูจะมีความสุขมากกว่าการที่ถูกกำหนดให้ทำตาม นี่คือการปฏิรูปการศึกษาที่นักการศึกษาอยากให้เป็น แต่ที่เราไม่สามารถปฏิรูปการศึกษาได้ เนื่องจากว่า การที่กระทรวงเขียนหลักสูตรให้ เพราะมีเสียงเรียกร้องของครูส่วนหนึ่งที่บอกว่าเขียนไม่เป็น จึงต้องเขียนให้ เรื่องหลักสูตรที่จะปฏิรูปจึงล้มเหลว

3) ต้องการให้กระทรวงโดยอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องหลักสูตรประถมศึกษา มัธยมศึกษา แต่ละชั้น จัดทำหนังสือแบบเรียนหลักที่กระทรวงฯ ต้องการ เพื่อให้เป็นแกนหลัก หลังจากนั้นให้โรงพิมพ์ หรือโรงเรียนนำไปขยายผลทำเป็นหน่วยการเรียนเอง อย่างนี้จะได้คุณภาพเป็นกรอบเดียวกัน การสอบเข้ามหาวิทยาลัยตอนนี้มีปัญหากับเด็กและโรงเรียนมาก เพราะจำนวนหน่วยการเรียน และการรับเข้าศึกษาของแต่ละคณะของมหาวิทยาลัยต่างๆ ไม่สอดคล้องกัน

เรื่องการสอน

4) จากข่าวที่ว่าจะได้รับจัดสรรคอมพิวเตอร์แบบพกพา (Notebook) ทำให้ตกใจใหญ่ เพราะการตีความว่านวัตกรรมทางการศึกษาต้องใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งไม่ถูกต้อง หากเป็นเช่นนั้นโรงเรียนของผมจะไม่รับ เพราะว่าจะต้องไปบริหารจัดการคอมพิวเตอร์แบบพกพาอีก เป็นเรื่องที่ไม่ตรงกับความต้องการ โรงเรียนของผมเป็นศูนย์ resource center ซึ่งกรมสามัญศึกษาเดิมให้ไว้หลายแสนบาท โดยให้เรียนจาก IT แต่จากการที่ได้สอบถามจากเพื่อนครู พบว่าไม่ค่อยได้ใช้งาน เนื่องจากไม่ตรงกับความต้องการและใช้งานไม่ได้ ไม่เกิดประโยชน์ หากได้รับคอมพิวเตอร์แบบพกพามาอีกก็ยิ่งจะเพิ่มปัญหา

ผมกับคณะครูที่เรียนคอมพิวเตอร์ได้คิดนวัตกรรมขึ้นมาทดแทนในการเรียนการสอนที่ขาดแคลนครู คือใครสอนเก่งก็ถ่ายทำเป็นวิดีโอไว้ จากโรงเรียนวังไกลกังวล บ้าง สอนเองบ้าง โรงเรียนไหนเก่ง ก็บันทึกเทปวิดีโอการสอน ความรู้ต่างๆ ในรูปของ

วิธีที่ดีที่มีจำหน่าย นำมาใส่ไว้ในคอมพิวเตอร์ หลังจากนั้นให้วิศวกรคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นเพื่อนกัน เดินสาย LAN ไปห้องเรียนต่างๆ สามารถที่จะกดรีโมทปลายทางที่จอทีวีได้เลย กำหนดเป้าหมาย 1,000 เรื่อง 1,000 วิชา นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความพอใจ คุณครูสามารถใช้เป็นสื่อได้ทันทีโดยไม่ต้องใช้คอมพิวเตอร์แบบพกพา และสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้

5) การสอนศีลธรรม อาจไม่จำเป็นต้องให้พระมาสอนที่โรงเรียน เพราะพระมีจำนวนไม่พอที่จะมาสอนที่โรงเรียน เรื่องนี้ท่านผ่องฯ ผากมาว่ากระทรวงศึกษาธิการสามารถที่จะฝึกครูที่จะสอนศีลธรรมได้ เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมากรมการศาสนาได้ผ่านร่างแผนยุทธศาสตร์เผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานของรัฐบาล ปัญหาเรื่องเด็กไม่เก่งทุกวันนี้ไม่น่าเป็นห่วงเรื่องการเรียน เพราะอย่างไรคุณครูก็สอนรู้อะไรเรื่อง ถ้าเด็กไม่เกเร แต่ทุกวันนี้การสอนไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากเด็กเกเร คุณครูเองก็ไม่มีวิธีสอนให้เด็กเป็นคนดี เพราะยังมีคุณครูบางส่วนซึ่งยังขาดศีลธรรมในตนเอง ประกอบกับครอบครัวเด็กมีปัญหาด้านอบายมุข ไม่สามารถจะดึงลูกๆ ออกจากอบายมุขได้ ยุทธศาสตร์ที่ท่านผ่องฯ และคณะร่างขึ้นมา มียุทธศาสตร์ข้อหนึ่งบอกว่า ควรจะปลูกฝังศีลธรรมให้ผู้ปกครองโดยผ่านโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนสามารถที่จะทำได้ เพราะว่าพ่อ แม่ ผู้ปกครองก็ต้องเอาลูกมาฝากโรงเรียน ถ้าผู้อำนวยการหรือโรงเรียนกำหนดให้ผู้ปกครองศึกษาวิธีเลี้ยงลูกให้เป็นคนดีและให้สอบก่อนที่จะมอบตัวลูกเข้าเรียน ทำอย่างนี้ทั้งประเทศภายในหนึ่งปีน่าจะเห็นผลว่า เด็กของเราดีขึ้น เพราะพ่อแม่รู้วิธีอบรมเลี้ยงดูลูก ยุทธศาสตร์นี้ง่ายมาก มีหนังสือคู่มือเลี้ยงลูกให้เป็นคนดี ให้ผู้ปกครองไปอ่านและมาทำข้อสอบในวันมอบตัว ผมได้ทดลองทำตามยุทธศาสตร์นี้แล้วได้ผลนักเรียนดีขึ้นทันตาเห็น ผู้ปกครองก็ปรับปรุงวิธีการดูแลลูกใหม่ สิ่งนี้ไม่ต้องลงทุนมากสามารถที่จะทำได้เลย เมื่อเด็กเป็นคนดีแล้วผมว่าเรื่องการเรียนการสอนเป็นเรื่องเล็กวิธีไหนที่ครูสอนผมว่าพอใช้ได้ทั้งนั้น สถิติการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของผมปีนี้ยกชั้นเข้ามหาวิทยาลัยได้เลย

6) ขอให้กระทรวงเลิกวิธีการส่งครูออกจากโรงเรียนเพื่อไปอบรม เนื่องจากขาดครูผู้สอนอยู่แล้ว ทำให้การเรียนการสอนยิ่งประสบปัญหาหนักขึ้นไปอีก ควรจะพัฒนาครูโดยให้ศึกษานิเทศก์เข้าไปพัฒนาที่โรงเรียน

เรื่องประเมินคุณภาพภายในและภายนอก

7) มีสถานศึกษาเพียงบางส่วนที่มีความกระตือรือร้นดำเนินการในเรื่องประเมินคุณภาพภายนอก และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปีนี้กับปีที่ผ่านมา เห็นชัดเจนว่าในปีที่ผ่านมาสถานศึกษาที่ไม่ได้ดำเนินการประเมินตนเอง (SAR) ถึงหนึ่งหมื่นโรง

ศาสตราจารย์ ดร.อารี สัณหหวี

ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือครู ดังนั้นจึงมีข้อเสนอ 2 ประการ ดังนี้

1) การพัฒนาครู สำหรับครูประจำการควรจะได้รับ การอบรม โดยอาจจะรับการอบรมจากสถาบันเอกชน สมาคมวิชาชีพ หรือมหาวิทยาลัยต่างๆ ในปีหนึ่งๆ ควรจะได้รับ การอบรม 30 - 100 ชั่วโมง โดยควรจะเป็นในช่วงปิดเทอม ไม่ใช่ช่วงเวลาที่สอน และจากการได้รับการอบรมต่างๆ ให้มีผลในการเลื่อนคุณวุฒิส่งขึ้นด้วย

ควรส่งเสริมให้ครูเป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพต่างๆ เพื่อจะได้ทราบข่าวความเคลื่อนไหวและเป็นการสร้างเครือข่าย นอกจากนี้ ในการส่งเสริมการวิจัย ควรมีพี่เลี้ยงควบคุมและให้การช่วยเหลือ

2) การผลิตครู ควรจะมีการให้ทุนการศึกษาครูถึงระดับปริญญาเอก โดยคัดเลือกคนเก่ง ตามอำเภอต่างๆ มาเป็นครู ส่งไปเรียนต่างประเทศ เช่น อังกฤษ อเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เนื่องจากที่ผ่านมาเห็นว่ารัฐบาลได้จัดทำโครงการในลักษณะนี้ในสาขาวิชาต่างๆ แต่ไม่มีสาขาวิชาครู และมีความเห็นว่าเราจำเป็นต้องรับรู้แนวนโยบายใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องครู ด้วย นอกจากนี้ ให้มีทุนการศึกษาครูในประเทศ โดยคัดเลือกเด็กเก่งในอำเภอต่างๆ มาเรียนครูให้มากขึ้น

ศาสตราจารย์กิตติคุณ สุমন อมรวีวัฒน์

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาการศึกษา

ขอเสนอผังกลยุทธ์ในการที่จะทำให้ผลการประเมินตามที่ได้รายงานมาทั้ง 3 เรื่องเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการรวมกระบวนการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เข้ากับกระบวนการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรการศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู และกองทุนส่งเสริมครู ให้เกิดขึ้น
- 2) เมื่อมีการจัดตั้งกองทุนตามข้อ 1) แล้ว ให้มีการจัดคุปองการพัฒนาตนเองแก่ครู คณาจารย์และบุคลากรการศึกษาทุกปี โดยครู คณาจารย์ ผู้บริหาร บุคลากร การศึกษาจะมีคุปองในการที่จะพัฒนาตนเอง จะใช้กลยุทธ์ใดๆ นั้นอาจต้องคิดอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้จะโยงไปสู่บทบาทของ สคบศ. ดังที่อาจารย์สมหวังได้นำเสนอไว้
- 3) ดำเนินกระบวนการพัฒนาครูแบบเปิด คือ จัดให้มีโปรแกรมการพัฒนาครู อย่างหลากหลายทั้งโดยรัฐ คือ กระทรวงศึกษาธิการ หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสมาคมวิชาชีพ องค์กรเอกชน เป็นระบบเปิดให้หน่วยงานใดจัดก็ได้ แต่จะต้องมีฐานที่จะเป็นศูนย์กลางกำกับดูแล โดยอาจจะอยู่ที่เขตพื้นที่การศึกษา สำนักผู้ตรวจ หรืออาจจะอยู่ที่ใดก็ได้ ทั้งนี้ ให้มีการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานสมรรถนะของวิชาชีพครู และเกณฑ์ในการวัด/ประเมินผลซึ่งมีอยู่มากในการพัฒนาครู มาใช้ให้เป็นประโยชน์
- 4) สารระการฝึกอบรมต้องเป็น school based ไม่ใช่ hotel based การเชิญครู มาในโรงแรมต่างๆ และใช้เวลาในการอบรม 3 - 5 วันนั้น เป็นเพียงแค่รับทราบ แต่ไม่ได้ซึมทราบแต่ประการใด ดังนั้นสารระการฝึกอบรมจะต้องเน้นที่กระบวนการ ยกตัวอย่างเช่น ขณะนี้กำลังมีแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพของสมอง (Brain-Based Learning: BBL) จะเข้ามาเป็นสารระของการฝึกอบรม หรือในเรื่องการวัดและประเมินผล ซึ่งกำลังเป็นจุดอ่อนอย่างยิ่ง อาจจะต้องคิดในเชิง demand side ให้มาก หรือในเรื่องการคิดวิเคราะห์ ในเรื่องเนื้อหาวิชา ซึ่งครูก็อ่อนมากทั้งทางด้าน ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ เพราะฉะนั้นเรามีข้อมูลอยู่แล้วที่สภาการศึกษา เกี่ยวกับความต้องการของครูในการที่จะพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งที่ สมศ. ก็น่าจะมี จำเป็นจะต้องมีการออกแบบสารระและกระบวนการฝึกอบรมอย่างหลากหลาย

นายเจริญ อนุธรรมสมบัติ

กรรมการสถานศึกษา โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน

ยุทธศาสตร์ที่น่าจะต้องให้ความสำคัญ คือ บุคคล ครอบครัว องค์กรเอกชนต่างๆ ที่เข้ามาสนับสนุน ไม่ว่าจะในการดูแลพฤติกรรมเด็ก ยกตัวอย่างเช่นที่ผมจัดโครงการ พฤติกรรมเด็กกลุ่มเสี่ยงมาโดยตลอด แต่ไม่ทราบว่า จะต้องติดต่อกับหน่วยงานใด มีสถานะอย่างไร โชคดีที่ว่าได้รับข้อมูลจาก สกศ. เช่น หลักการต่างๆ ซึ่งนำไปใช้ในเขตพื้นที่บางขุนเทียนได้ผล ทั้งในส่วนของสลัม ชุมชนเคหะ ได้ผลดีในระดับหนึ่ง จึงใคร่ขอให้มีการพิจารณาส่งเสริมในเรื่องนี้ นอกจากนี้แล้ว ยังมีเครือข่ายผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ซึ่งควรจะมีหน่วยงานที่รองรับหรือขึ้นตรง

นายประเชษฐ คนเทศ

ครูโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน

ผมทำงานคลุกคลีอยู่กับเด็กๆ และได้มีโอกาสทำงานกับเด็กที่มีพรสวรรค์พิเศษ และค้นพบว่า เด็กๆ เหล่านี้มีความมหัศจรรย์ ไม่ว่าจะอยู่ในระดับใด ผมเห็นว่า ยุทธศาสตร์ที่สำคัญซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจะต้องเร่งทำด่วนคือ

1) จะต้องใช้สื่อของรัฐทั้งหมดสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้สังคมทั้งสังคม ได้รับรู้ว่าสัญญาณของเด็กที่มีความมหัศจรรย์เหล่านี้ส่งมาอย่างไร แล้วพ่อแม่ ผู้ปกครองจะต้องเปลี่ยนแปลงอย่างไร เพราะขณะนี้สื่อยังไม่ได้มีบทบาทในเรื่องนี้มากเท่าที่ควร จึงควรมียุทธศาสตร์ที่จะใช้สื่อทุกช่อง หรือทุกประเภท ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้ปกครองได้ค้นพบว่าบุตรหลานของตนมีความพิเศษในด้านใด

2) จะต้องสื่อสารกับครูทั้งระบบ ให้เกิดความเข้าใจ และปรับเปลี่ยนกระบวนการวิธีคิดของครู

3) จะต้องมีหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการที่เป็นระดับค่อนข้างใหญ่มีทุนมหาศาล เพื่อสร้างนวัตกรรมที่จะรองรับเด็กเหล่านี้ เพราะเด็กเหล่านี้จะมีความแตกต่างกัน ตำราเล่มใดเล่มหนึ่งไม่สามารถที่จะจัดการกับเด็กบางคนได้ เมื่อทราบว่าเด็กเหล่านั้นปรากฏตัวอยู่ที่ใด จะต้องมีการบริหารจัดการเรียนรู้ในพื้นที่โดยใช้ทรัพยากรในพื้นที่รองรับเด็กเหล่านั้น ในวันธรรมดาเขาอาจจะเรียนอยู่ในห้องเรียน แต่ในวันเสาร์-อาทิตย์จะต้องมีกระบวนการใหญ่พิเศษสำหรับเขา ซึ่งคาดว่าเป็นกระบวนการที่เด็กพิเศษเหล่านี้จะได้รับการดูแล และคนเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญของเราในอนาคต

นางอริยา กิรติชีวิน

ครูต้นแบบของ สกศ. และอาจารย์โรงเรียนนวมินทราชินูทิศเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

ขอแสดงความคิดเห็นในเรื่องผลของการใช้หลักสูตรหรือการบริหารหลักสูตรดังนี้

1) ครูยังไม่คุ้นเคยกับการใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน บทบาทของครูจึงไม่ชัดเจน ครูไม่มีความมั่นใจ เพราะวัฒนธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูนั้นเคยชินกับระบบสั่งการ จึงขอทราบเรียนไว้ที่นี้ว่า ทางท่านผู้ใหญ่ในกระทรวงฯ กิติ หรือ สพฐ. แม้ว่าท่านจะมีประกาศล่าสุดเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2548 ให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงให้เกิดการปฏิบัติอย่างชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติตั้งแต่เดือนมกราคมจนถึงเดือนสิงหาคมนั้น ขอยกตัวอย่างเรื่องการจัดการตารางการเรียนรู้ ซึ่งเดิมเราเรียกว่าตารางสอนกลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มสาระที่จะต้องเน้นให้นักเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มมาตรฐานคุณภาพ คือ วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ ควรจะจัดชั้นเรียนในภาคเรียนตอนเช้า เพื่อให้เด็กได้รับบรรยากาศของการเรียนรู้ เกิดฉันทะ เกิดความพอใจ เกิดแรงจูงใจที่จะเรียน แต่โรงเรียนหลายๆ แห่ง โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ จัดกลุ่มสาระที่ 1 ไว้ในคาบเรียนที่ 6 จนถึงคาบเรียนที่ 9 ในคาบเรียนตอนเช้ากลับเป็นสาระวิชาการงานอาชีพ เรื่องนี้คิดว่าคงจะต้องมีการแก้ไขและทบทวน

2) การใช้หลักสูตรของครูเริ่มจากตำราจากสำนักพิมพ์ ครูไม่ได้ศึกษาหลักสูตร ไม่ได้ดูผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ดิจันในฐานะที่ได้ศึกษาหลักสูตรมา มีความมั่นใจว่าหลักสูตรฉบับนี้มีความชัดเจนถ้าครูนำไปใช้เป็น เพราะมีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังปรากฏอย่างชัดเจน เพื่อให้เด็กได้มาตรฐานคุณภาพ ขึ้นอยู่กับครูจะใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนอย่างหลากหลายหรืออย่างไรก็แล้วแต่ เพื่อให้เด็กมีความสุขและได้พัฒนาศักยภาพเต็มที่ครบวงจร

3) การประเมินผลตามสภาพจริง ครูยังไม่ถนัด และยังใช้ข้อสอบในการวัดผล ดิจันสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้คุยกับเพื่อนครูที่สอนในระดับเดียวกัน หลักสูตร ม.6 เป็นหลักสูตรหัวขาด คือ เด็กเรียนไม่เต็มหลักสูตร เพราะว่าเทอมที่ 2 เด็กจะติวเข้มโดยใช้ข้อสอบจากมหาวิทยาลัย ซึ่งครูจะสอนเด็กตามหลักสูตรเฉพาะภาคเรียนที่ 1 พอภาคเรียนที่ 2 เด็กจะเข้ารับการติวเข้มเพื่อเตรียมตัวก้าวเข้าสู่มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นความพอใจของผู้ปกครองด้วย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายจาตุรนต์ ฉายแสง)

เรื่องนี้เป็นเหตุผลสำคัญที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบการเข้ามหาวิทยาลัยซึ่งได้คุยกันเมื่อ 2 ปีที่แล้วว่า จะต้องเลิกการออกข้อสอบแบบนำเอาวิชาชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยมาออก เพราะจะทำให้การที่หวังจะปฏิรูปการเรียนรู้ในชั้นพื้นฐานไม่มีทางสำเร็จ คำว่า “หัวขาด” ความหมายนี้ หมายถึง ม.5 ม.6 ด้วยซ้ำ พอถึง ม.5 ม.6 ผู้ปกครอง เด็ก ครู เหมือนกันหมด ไม่สนใจหลักสูตรที่เรียนในโรงเรียนเพราะต้องการจะไปสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากกว่า จึงจำเป็นต้องกำหนดกติกาใหม่

นายทศพล เชี่ยวชาญประพันธ์

นิสิตคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตัวแทนเยาวชนในระดับอุดมศึกษา

1) หลายคนกล่าวถึงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีบ่อยครั้งมาก ผมเองเรียนรัฐศาสตร์ ซึ่งเป็นสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ประเด็นแรกที่ผมอยากให้กระทรวงศึกษาธิการได้เข้าใจ คือ อยากให้ตระหนักถึงความสำคัญทางวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ต้องกราบเรียนว่าวันนี้แม้แต่พวกผมเองซึ่งเป็นนักเรียนสายสังคมศาสตร์ ก็ไม่มีใครที่จะปฏิเสธความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีว่ามีผลต่อการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศแต่ในขณะเดียวกันถ้าเราพัฒนาบุคลากรเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผมก็ยืนยันเหมือนกันว่าประเทศเราคงไปได้ไกลไม่ถึงไหนเหมือนกัน ถ้าเราไม่มีคนที่มีความรู้ทางด้านสังคม การเมือง ต่างประเทศ ภาษาหลาย ๆ ภาษา นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เพราะฉะนั้นก็ขอให้รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญตรงนี้

นอกจากนี้ องค์กรความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์ที่มีการพูดถึงกันในวันนี้ ส่วนใหญ่เราจะพูดถึงแต่ระดับพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม แต่ผมอยากจะเรียนว่าสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ก็เหมือนวิทยาศาสตร์ที่มีองค์ความรู้ทั้งในระดับพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับคนทุกคน และมีองค์ความรู้ในระดับสูงด้วยที่สำหรับคนที่ต้องการเป็นเลิศ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านนั้น

2) เรื่อง ICL ตามที่ได้ระดมความคิดเห็นกันมา มีความเห็นด้วยในหลักการของ ICL เพราะว่าเล็งเห็นประโยชน์ว่ารัฐบาลสามารถที่จะอุดหนุนสาขาวิชาที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศเพิ่มเติมได้ แต่ปัญหาคือ ใครเป็นผู้กำหนดว่าวิชาอะไร สาขาอะไร เป็นความจำเป็นเร่งด่วนของประเทศแต่ละช่วงเวลา จะต้องเปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็น

ต้องมีส่วนร่วม เพื่อกำหนดทิศทางของประเทศร่วมกันเป็นฉันทามติ นอกจากนี้ เมื่อกำหนดแล้วว่าวิชาใดจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ รัฐบาลก็จะอุดหนุนมากขึ้น อาจเป็นร้อยละ 70 หรือ 80 ปัญหาคือ วิชาที่ไม่ได้ถูกระบุว่ามีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ จะอุดหนุนหรือมีแนวทางสนับสนุนสาขาวิชาทางด้านนี้อย่างไร คิดว่าเป็นเรื่องที่รัฐบาลควรจะต้องตอบโจทย์ตรงนี้ให้ชัดเจน

3) เรื่องหลักสูตรการศึกษา ปี 2544 ที่มีการกล่าวถึงอย่างมาก ขอชี้ประเด็นเพื่อให้เห็นว่ามีปัญหาอยู่ตรงไหนบ้าง เพื่อท่านผู้บริหารหรือนักวิชาการจะได้ไปคิดต่อ อยู่ในหน้า 9 ย่อหน้าที่ 5 มีปัญหาที่ดีความไม่ตรงกัน คือ สถานศึกษาต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มในทุกชั้น ตรงนี้สับสนมาก เพราะว่าบางโรงเรียนแบ่งเด็กออกมาเป็นสายวิทย์และสายศิลป์ ซึ่งพวกผมยังเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องแบ่ง แต่ว่าบางโรงเรียนเด็กสายวิทย์ก็ให้ไปเรียนวิชาทางด้าน สังคม ภาษาไทย ศิลปะ ดนตรี ลีลา และยากเกินความจำเป็น ในขณะที่เดียวกันสายศิลป์ ไม่ว่าจะเป็ศิลป์คำนวณหรือภาษาก็จะต้องเรียนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ในระดับที่ลึกลับและยากเกินความจำเป็นเช่นกัน

แนวทางที่เสนอเป็นรูปธรรมก็คือว่า อาจจะต้องมารื้อระบบวิชาเรียนกันใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงชั้นที่ 4 คือ ม.4 - ม.6 ว่าหากจะแบ่งให้นักเรียนได้เรียนวิชาเพื่อที่จะเตรียมตัวให้มีความรู้พื้นฐาน และวิชาเฉพาะมากพอที่จะไปเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัยอาจจะต้องพิจารณา เช่น สายศิลป์ภาษา มีวิชาใดที่เป็นหลักบ้าง จะต้องเรียนวิชาใดเป็นหลัก วิชาใดเป็นรอง กำหนดขอบเขตแค่ไหนอย่างไร ซึ่งตรงนี้ควรจะต้องพิจารณาและระดมความคิดเห็นกันทั่วประเทศทั้งครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และที่สำคัญคือ นักเรียน และที่สำคัญที่สุดกลุ่มนักเรียน นอกจากนักเรียนที่เรียนอยู่ปัจจุบันแล้ว ควรเปิดโอกาสให้ศิษย์เก่า ซึ่งผ่านหลักสูตรนั้นมาแล้ว ซึ่งเป็นระยะนำร่องในช่วง 3 - 4 ปีที่ผ่านมา ได้มาสะท้อนด้วยว่า วิชาคณิตศาสตร์ที่เรียนมานั้น มีเนื้อหาที่ลึกลับเกินไปหรือไม่ ควรจำกัดอยู่ในระดับใด หรืออาจจะให้แต่ละคณะมาให้ความเห็น เช่น คณะทางสังคมศาสตร์ผู้เรียนควรมีความรู้คณิตศาสตร์เท่าไร อย่างไร ซึ่งโรงเรียนจะได้จัดการศึกษาอย่างถูกต้อง

4) เรื่องค่าใช้จ่าย 12 ปีที่รัฐอุดหนุนการศึกษา อยากให้รัฐช่วยชี้แจงว่า 12 ปีที่บอกว่าไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายนั้นรวมถึงค่าใช้จ่ายรายการใดบ้าง ยกตัวอย่างโรงเรียนสาธิต ผมได้รับทราบข้อมูลมาว่า มีผู้ปกครองจำนวนมากที่บอกว่าเต็มใจจะจ่ายเงินเพิ่มเติม เพื่อให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมจากหลักสูตรเพื่อประโยชน์ของลูกของเขา แต่พอไปบอกเช่นนี้กับโรงเรียน โรงเรียนกลับบอกว่า จัดไม่ได้ เพราะ

ไม่มีงบ และรัฐบาลก็ไม่ให้เก็บเงิน เนื่องจากนโยบายการศึกษา “เรียนฟรีโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย” ผมคิดว่าทั้งหมดเป็นความสับสน ถ้ารัฐบาลชี้แจงได้ ผมคิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปการศึกษาอย่างยิ่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ

อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากรายงานทั้งของผู้ตรวจราชการฯ สมศ. และสภาการศึกษา ข้อมูลส่วนใหญ่ 80% ตรงกัน และเป็นข้อมูลที่สำคัญมากๆ ว่า 6 ปีที่ผ่านมาเราทำอะไรสำเร็จบ้าง และอะไรที่ล้มเหลวประเด็นที่ขอฝากคณะผู้ทำงานทั้ง 3 หน่วยงานที่นำเสนอข้อมูล คือ

1) ต้องสรุปบทเรียนออกมาว่า 6 ปี เราได้บทเรียนอะไร จากการที่เราใช้เวลา 6 ปีกับการปฏิรูปการศึกษาแล้วไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร เราเสียเวลาไปกับเรื่องอะไร เราไม่ได้ทำอะไร และเราจะทำอะไรต่อ

2) ข้อมูลบทเรียนเกี่ยวกับผู้เรียน หรือเรื่องอื่นๆ ด้านการศึกษา เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนเรื่องการศึกษาร่วมกันของสังคม เพราะข้อมูลนี้กระทบกับเด็กไทยทั้งประเทศและทุกประเภท เราจะทำข้อมูลนี้ให้เป็นกระแสประชาสังคมได้อย่างไร และการขับเคลื่อนจะเป็นไปอย่างรวดเร็วขึ้น

3) การดำเนินการเชิงยุทธศาสตร์อีกเรื่องหนึ่งที่มีความสำคัญ คือ การหาทรัพยากร (resource) จากหน่วยงานภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อช่วยปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงเรื่องการศึกษา เนื่องจากในปัจจุบันกำลังลดขนาดของระบบราชการลง สมมติว่าให้เหลือ 50% ที่เหลืออีก 50% จะต้องหาแหล่งอื่นช่วย และใครจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ยกตัวอย่างภาคเอกชน ตามที่ สมศ. เสนอ ภาคเอกชนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดีกว่าภาครัฐ ทำไมเราไม่มอบภารกิจ 25% ให้แก่ภาคเอกชนในเรื่องการจัดการศึกษา หรือเรื่องอื่นๆ โดยรัฐหันมาให้การสนับสนุนทรัพยากรในส่วนที่จำเป็นอย่างจริงจัง เช่น โรงเรียนขนาดเล็กซึ่งงบประมาณไม่พอ เรื่องเขตพื้นที่การศึกษา เขต 2 เขต 3 ที่ห่างไกลจากชุมชน เรื่องการเตรียมครู เตรียมบุคลากร เรื่องโรงเรียนในเมืองกับโรงเรียนในที่เจริญๆ จะให้เอกชนดำเนินการ หรือจะออกนอกระบบ หรืออะไรก็แล้วแต่ ภาระเรื่องงบประมาณจะลดลงไปเป็นจำนวนมาก และเราจะใช้งบประมาณจำนวนไม่น้อยเพื่อแก้ปัญหาที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศได้ ขณะนี้เราจัดการศึกษาแบบไม่มีทิศทาง ไม่มีนโยบาย ทำให้คุณภาพไม่เกิด ถ้าเราไม่มี

ยุทธศาสตร์รวมของคนกลุ่มหนึ่งให้เห็นภาพการศึกษาทั้งประเทศ การจัดการศึกษาจะเป็นแบบปีต่อปีตลอดมา ในลักษณะเป็นธุรการการศึกษา

4) สโลแกนเรื่องเด็ก เก่ง ดี มีความสุข เป็นความจริงหรือไม่ อาจจะต้องช่วยประเมิน ข้อมูลที่พบคือเด็กเรียนเนื้อหามากมายแต่ทำไมฉลาดน้อยลง ไม่แน่ใจว่าเด็กมีความสุขจริงหรือไม่ เพราะผมคิดว่าเด็กปัจจุบันนี้ทุกข์มาก จะเห็นภาพอย่างหนึ่งตอนเช้าๆ เด็กไม่ค่อยอยากไปโรงเรียน และมีความสงสัยว่า เด็กที่ดี ดีจริงหรือไม่ เชื่อว่าเด็กออกจากโรงเรียนจำนวนไม่น้อยเสียงมาก เรื่องคุณธรรมจริยธรรมเป็นรากของเรื่องนี้ จากการทำหน้าที่ทำงานเรื่องเด็กมามาก ไม่ค่อยพบเด็กที่มีรากทางศีลธรรม ทางวัฒนธรรม แต่เป็นเด็กดี จึงมีข้อสงสัยว่า เด็กไม่เก่ง แต่มีความสุขและเป็นคนดีมากขึ้น สอดคล้องกันจริงหรือไม่

รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์

คณบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มีข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ 3 ยุทธศาสตร์ บางยุทธศาสตร์จะคล้ายๆ กับที่บางท่านได้กล่าวไปแล้วต้องขออภัย ถือเป็นความเห็นสอดคล้องก็แล้วกัน ขณะนี้ 6 ปีผ่านไปภารกิจเร่งด่วนของเราในอันดับแรกๆ คือ เรื่องคุณภาพหรือผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาผู้เรียน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ให้คืนครูสู่นักเรียน ในขณะนี้มียุทธศาสตร์และมาตรการหลายอย่างที่ยิ่งทำยิ่งดึงครูมาจากนักเรียน การจะคืนครูสู่นักเรียนนั้นคงต้องทำหลายๆ ประการ ที่จะเสนอมี 3 - 4 ประการ

- 1) ให้ปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- 2) ให้ริบจับหาคะลากรทำงานแทนครูในด้านธุรการ
- 3) ให้เปลี่ยนวิธีการประเมินครูทุกประเภท โดยใช้ผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นเกณฑ์ในการประเมิน

ขอยกตัวอย่างเรื่องที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน คือ เรื่องการเข้าสู่วิทยฐานะ ถ้าเป็นไปได้อยากให้ผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นเกณฑ์ในการเข้าสู่วิทยฐานะ ผลการพัฒนาผู้เรียนจะมีการได้เปรียบเสียเปรียบกันถ้าเราใช้แต่ผลสุดท้าย (final result) โรงเรียนที่สอนเด็กเก่งก็จะได้เปรียบ เพราะฉะนั้นผลการพัฒนาผู้เรียนที่จะนำมาใช้

ขอให้พิจารณา 2 ส่วนประกอบกัน คือ ผลขั้นสุดท้าย และผลของความก้าวหน้าในการพัฒนาผู้เรียน ก็คงต้องมี pre-test/ post-test เรื่องนี้สำคัญมาก นอกจากนี้ รางวัลทั้งหลายที่จะให้แก่ครูก็ควรพิจารณาจากผลการพัฒนาผู้เรียนเช่นกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ให้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนในการจัดการเรียนการสอนใหม่ มีการกล่าวถึงกันมากเรื่องการเรียนอย่างมีความสุข จึงเกรงว่าทิศทางจะกลับกลายเป็นเรียนน้อยๆ แล้วมีความสุข ซึ่งมีแนวโน้มจะเป็นเช่นนั้น ขณะนี้ถ้าพิจารณาให้ดี ประเทศที่ใช้วิธีเรียนน้อยๆ แล้วมีความสุข กำลังประสบปัญหาอย่างหนักหลายๆ ประเทศที่เรียนอย่างมีความสุขเขาเรียนมากกว่าเราทั้งนั้นก็มีความสุขได้ ขอให้ใช้วิธีการหรือยุทธศาสตร์ทั้งหลายในการพยายามให้ผู้เรียน เรียนอย่างมีความสุข โดยเรียนไม่น้อยแต่อาจจะไม่มากเกินไป ทำอย่างไรให้เขาสามารถจะเรียนอย่างมีความสุขในวิชาที่ยากๆ เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ยุทธวิธีที่จะทำให้เด็กสนใจอยากเรียน ผมว่าเป็นเรื่องที่คุณต้องช่วยกันคิด ไม่ใช่บอกว่าผู้เรียนเป็นสำคัญไม่ยอมเรียนก็ไม่ต้องเรียน กลัวกระเป๋านักก็ไม่ต้องถือกระเป๋า ผมคิดว่ากำลังเป็นกระบวนการทัศนที่น่าสนใจว่าควรจะทำทบทวนหรือไม่ ทำอย่างไรประเทศต่างๆ ที่เขาเรียนหนักกว่าเราเขามีความสุขได้ อยู่ที่ประเด็นวิธีการสอนหรือไม่

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ต้องเพิ่มบทบาทของเอกชนในการร่วมจัดการศึกษาอย่างจริงจัง จากผลการประเมินเห็นชัดว่า ผลสัมฤทธิ์ของเอกชนตอนนี้ดีกว่าของรัฐ ทั้งที่ครุฑูมิก็ไม่สูงนัก แต่ควรจะให้มีความสำคัญเรื่องการลงทุนว่าขณะที่เรามีทรัพยากรจำกัด เราน่าจะมีการส่งเสริมการลงทุนด้านการศึกษา (BOI ด้านการศึกษา) ซึ่งมีการพูดกันหลายครั้งแล้ว ถ้าให้เอกชนร่วมลงทุน รัฐบาลก็จะประหยัดเงินค่าใช้จ่ายในการลงทุน (investment cost) และรัฐบาลสามารถอุดหนุนเอกชนได้ในแง่ของค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ (operation cost) เงินที่รัฐบาลต้องลงทุนนำไปอุดหนุนรายหัวมากขึ้นได้

ส่วนที่ 1 อยากให้มีการส่งเสริมการลงทุนกันอย่างจริงจัง ซึ่งจริงๆ ก็ทำกันอยู่บ้างแล้ว โดยเฉพาะโรงเรียนในฝัน มีการส่งเสริมเอกชนมาลงทุน แต่นั่นเป็นการส่งเสริมให้สังคมสงเคราะห์ค่อนข้างมาก ให้บริจาคบ้าง

ส่วนที่ 2 อยากจะให้มีการมองการจัดการศึกษาอย่างมีเอกภาพในแต่ละระดับ และแต่ละประเภทให้มากขึ้นกว่าเดิม จริงๆ ด้านอุดมศึกษาค่อนข้างมีเอกภาพอยู่แล้ว ผมหมายถึงผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบบริหารอุดมศึกษา จากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและ

การศึกษาทางเลือก อาชีวศึกษาก็น่าจะบริหารทั้งการศึกษาของรัฐ เอกชน และการศึกษาทางเลือก ขณะเดียวกันการศึกษาขั้นพื้นฐานก็น่าจะเป็นแบบเดียวกัน ดูทั้งการศึกษาทางเลือกและการศึกษากระแสหลัก ถ้าเป็นไปได้ดูทั้งการศึกษาในระบบ นอก ระบบ อย่างมีเอกภาพ

นายสุรเสน ทังทอง

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 1

ในฐานะผู้ปฏิบัติการ ซึ่งอยู่ระหว่างผู้บริหารจากส่วนกลาง (ระดับบน) และผู้ปฏิบัติระดับสถานศึกษา (ระดับล่าง) มีความเห็นว่ายุทธศาสตร์ที่จะแก้ไขคุณภาพ มียุทธศาสตร์เดียวในประเทศไทย คือ **ยุทธศาสตร์การทำความเข้าใจ**

เรื่องหลักสูตร ระดับบนพูดเรื่องหลักสูตรว่าอย่างไร ในระดับล่างมีความเข้าใจหรือไม่ว่าหลักสูตรนั้นเป็นอย่างไร คำว่า “แกนกลาง” คำว่า “ท้องถิ่น” ทั้งหลายเหล่านี้ ท่านเชื่อหรือไม่ในพื้นที่ครุคิดว่าหลักสูตรคือ หนังสือที่ท่านพิมพ์แจกไป เขาต้องพยายามสอนให้เสร็จตามหนังสือนั้น แล้วเข้าใจแล้วหรือยังว่าหลักสูตรคืออะไร ผมอยู่จังหวัดตาก หลักสูตรพระเจ้าตากไม่มีเรียน เรียนไม่ได้เนื่องจากจะอัดแน่นเกินไป เรื่องคุณธรรม เรื่องความอดทน เรื่องขยัน เรื่องเสียสละ หน้าที่เต็มไม่ได้

เรื่องกระบวนการเรียนรู้ พูดยกันมาก “เด็กเป็นสำคัญ” แต่ไม่รู้ว่าเป็นอย่างไร ทำกันไม่ถูกจริงๆ พยายามจะทำให้ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” แต่ทำไมเด็กเรียนอ่อน เพราะเด็กเขาเรียนมากเกินไป หนังสือแบกเต็มหลัง ประชาชนร้องขอผมมา ผมเสวนาเมื่อวันที่ 4 สิงหาคมที่ผ่านมา เขาบอกขอให้ลดหนังสือลงได้ไหม ลดหลักสูตรลงได้ไหม

เรื่องการพัฒนาครู ขณะนี้ผมส่งศึกษานิเทศก์ 31 คนไปทุกที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการ 3 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ 3 คน ไม่ได้อยู่ที่เขต ไปอบรม ไม่มั่นใจว่าพัฒนาคือการอบรมหรือไม่ เสียงเรียกร้องที่ว่า “คืนครูสู่โรงเรียน” นั้น จริงหรือไม่ เพราะที่เขตพื้นที่ยังไม่มีคนจะอยู่ และโรงเรียนที่มีอยู่ 2 คนจะทำอย่างไร

ผมให้ศึกษานิเทศก์ 31 คนเลิกอบรม งบประมาณเพื่อการอบรมที่ได้รับจัดสรรมา 3 ล้านให้นำไปให้โรงเรียน เพื่อดำเนินการในสิ่งที่ต้องการ เช่น การทำวิจัย โรงเรียนได้ทำการวิจัยหลอมรวมชั้นเรียน ครูมีจำนวน 4 คน แต่มี 8 ชั้นเรียน มีปัญหาครูไม่ครบชั้น

เรื่องวุฒิของครู ครูสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สำหรับที่เขตพื้นที่การศึกษาตาก ไม่จำเป็นที่ครูต้องมีวุฒินั้นๆ ครูวุฒิ ม.6 ก็สอนได้ อบต. ให้มาสอนอย่างดี และสอนเด็กมีคุณธรรม เพราะเด็กกะเหรี่ยงมีคุณธรรมสูง

- สำหรับข้อมูลที่ว่าเด็กในเมืองมีคุณธรรมมากกว่าเด็กต่างจังหวัด รวมทั้งเรื่องความดีด้วยนั้น ยังมีข้อสงสัยในตัวเลขนี้อยู่มาก

- ในการสอนนั้น ขอให้ครูสอนน้อยๆ พัฒนาน้อยๆ ไม่ต้องพัฒนามาก แต่ขอให้ทำความเข้าใจกันมากๆ สื่อสารกันมากๆ สุดท้าย “จงทำทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นการเรียนรู้ นี่คือนักสูตรที่แท้จริง”

นางมณฑริกา วิฑูรชาติ

เลขาธิการสมาคมครูสถานศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

ตามที่ 3 หน่วยงานหลักรายงาน มีความเห็นด้วยบางส่วน แต่บางส่วนอาจจะยังไม่เห็นด้วย แต่จะไม่ลงลึกในประเด็นนั้น สิ่งที่เรายังไม่ได้กล่าวถึงคือ

ภาคของผู้ปกครองหรือชุมชน อยากจะเน้นผู้ปกครองเป็นอันดับแรกว่า เราเองอาจจะกำลังมองในเรื่องการปรับโครงสร้าง การพัฒนาหลักสูตร ครู/ คณาจารย์ และนักเรียน แต่สำหรับผู้ปกครองนั้น เมื่อโรงเรียนปรับกระบวนการเรียนรู้ ผู้ปกครองน่าจะมีการพัฒนาไปด้วยกัน ในบางโรงเรียนอาจจะมีการดำเนินการเรื่องนี้ แต่ในส่วนของภาครัฐจะให้อะไรผู้ปกครองบ้าง ที่จะให้เขารู้ว่าได้ปรับวิธีการเรียนการสอน หากสอนแบบนี้เด็กจะสมองแย่ เรื่องของสมองเด็กในวัยนี้ไม่ต้องเรียนอย่างนี้ ทำอย่างไรจะให้มีห้องเรียนพ่อแม่ หรือจะให้มีส่วนอะไรที่จะประชาสัมพันธ์ หรือมีตัวอย่าง 5 - 10 นาที รวมกันเฉพาะกิจที่ใด เวลาใด ที่จะให้พ่อแม่ได้รู้บ้างว่า เรียนอย่างนี้มีผลเสียต่อลูกอย่างไร และอย่างนี้เป็นประโยชน์อย่างไร เพราะตรงนี้จะเหมือนคานงัดเหมือนกันว่า ถ้าพ่อแม่รู้ว่าโรงเรียนนี้สอนไม่ถูกต้องก็ควรกลับไปบอกครูว่า คุณสอนอย่างนี้ไม่ถูกต้องนะ มีการประชาสัมพันธ์ว่าควรจะเรียนอย่างนี้ แต่ทำไมโรงเรียนยังเรียนแบบนี้ อยู่เพราะฉะนั้นเรื่องนี้เป็นการขับเคลื่อนหลายๆฝ่าย รัฐจะมีวิธีการประชาสัมพันธ์อย่างไร หรือช่วยอย่างไรที่จะทำให้เกิดการขับเคลื่อนในเรื่องของกระบวนการของผู้ปกครองด้วย ให้มีส่วนร่วมหรือทำอย่างไรให้ผู้ปกครองได้เรียนรู้ ในภาพรวมทั้งประเทศ ไม่ใช่แต่เพียงส่วนกลาง

การพัฒนาครูประจำการ ดิจันมีเอกสารซึ่งได้รวบรวมจากหน่วยงานและองค์กรหลาย ๆ แห่ง ซึ่งดิจันเองทำหลายเรื่อง ทั้งของ World Bank เป็นผู้อบรมของ 4 จังหวัดภาคเหนือ (Intel Tech for the Future) การประเมินครูขององค์กรเอกชน

ล่าสุดได้ไปโรงเรียนในฝัน พบว่าครูโรงเรียนหนึ่งมาโรงเรียนทั้งหมดเกือบ 200 วัน แต่ปรากฏว่าวันที่มีครูอยู่พร้อมหน้าพร้อมตาเพียง 33 วัน ทั้งนี้ ที่สำคัญคือการอบรม อย่างที่หลายท่านได้กล่าวแล้ว เนื่องจากการอบรมจะไม่ได้จัดในวันเสาร์-อาทิตย์ ส่วนใหญ่จะจัดอบรมในวันธรรมดา ครูต้องทิ้งห้องเรียนและครูก็ขาดมากอยู่แล้ว ขาดอัตราอยู่ 10 กว่าอัตรา ส่งผลต่อคุณภาพของการเรียน ที่จริง “ในฝัน” คำนี้มีความหมายมาก แต่อาจจะฝันสลาย เรื่องกระบวนการเรียนรู้บางที่ไม่ขับเคลื่อน อาจจะเน้นในเรื่องของเทคโนโลยี การปฏิรูปการเรียนรู้ต้องทิ้งมวลหรือทิ้งปวงมีการบูรณาการทุกอย่าง เรื่อง ไม่ใช่เทคโนโลยีอย่างเดียว หรือในขณะนี้เทคโนโลยีก็เข้าใจว่า คือคอมพิวเตอร์อย่างเดียวซึ่งไม่ใช่ รายละเอียดจะอยู่ในนี้หมด รวมทั้งเรื่องของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล สื่อเทคโนโลยี ครู การประเมินคุณภาพ หรือที่ สมศ. ประเมิน ดิจันทำมาหมดแล้ว รายละเอียดดิจันจะส่งให้

เรื่องเด็กพิการ ตอนนี้เราอาจจะไปสนับสนุนเด็ก gifted หรือปัญญาเลิศ แต่ทอดทิ้งเด็กพิการ ดิจันเองเริ่มทำในเรื่องเด็กพิการมาก่อนเรื่องการศึกษา เราควรจะกลับไปทบทวนว่า ทุกคนมีสิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกัน เราจะช่วยเด็กเหล่านี้ได้อย่างไร เขาต้องการสถานศึกษาที่จะเปิดใจรับเขาตรงนี้ บางที่โรงเรียนไม่พร้อมในเรื่องบุคลากร เราจะมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไรที่จะช่วยคนกลุ่มนี้ด้วย ถึงเขาไม่เยี่ยม แต่บางอย่างเขาสามารถพัฒนาตัวเองไม่ให้เป็นภาระของสังคมได้

นายกนกศักดิ์ เชาวนัสุขุม

นักเรียนโรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย ตัวแทนกลุ่มสมัชชานักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ของจังหวัดนครปฐม

กลุ่มสมัชชานักเรียนได้ทำการประชุมเกี่ยวกับเรื่องของการปฏิรูปการศึกษา ก่อนหน้านั้นแล้วถึง 2 ครั้ง เมื่อวันที่ 16 ก.ค. และวันที่ 11 ส.ค. ที่ผ่านมา เป็นการรวมตัวกันของนักเรียนแต่ละโรงเรียนที่ได้นำเอาความคิดเห็นในส่วนของปัญหาที่เกิดขึ้นในหลักสูตรการเรียนการสอนมาประชุมกัน สรุปได้ดังนี้

ปัญหาอุปสรรคสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ในขณะนี้ คือ การที่เกิดสภาวะที่เรียกว่า “การอับเฉาทางการเรียนรู้” เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้นั้นเป็นภาระงานที่หนักหนาสาหัสและมีความซับซ้อนมาก เนื่องจากว่าอาจารย์แต่ละวิชาจะแบ่งกันที่จะสั่งงาน มีสาระการเรียนรู้ 8 วิชา วิชาหนึ่งสั่งคนละ 2 งานต่อ 1 อาทิตย์ รวมกันก็เป็น 16 งานต่อ 1 อาทิตย์ แต่สำหรับนักเรียนที่ขยันเขาจะสามารถผ่านพ้นงานตรงนี้ได้ แต่ว่าสิ่งที่ตามมาก็คือ การเสียสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ นอนดิ๊ก เครียด เด็กบางกลุ่มจะใช้วิธีการลอกงาน ซึ่งการลอกก็มีหลายแบบ ตั้งแต่การลอกแบบตัวต่อตัว การลอกแบบเป็นทีมเป็นกลุ่ม และมีบางคนการลอกระดับสูง คือ การที่เอางานหลายๆ คนมารวมกันและคิดเป็นสำนวนของตัวเองที่จะลอกขึ้นมา หรือบางคนใช้วิธีการว่าจ้างในการทำงาน บางกลุ่มทั้งการเรียน ไม่สนใจการเรียน เนื่องจากว่าบทเรียนไม่จูงใจ เลยกดูเหมือนกับว่าการเรียนนั้นจะไร้ความหมาย แต่ว่าภาระงานที่หนักมากนอกจากจะเป็นอุปสรรคแล้ว ก็ทำให้เราไม่มีความสุขกับการเรียน เรียนมากแต่รู้่น้อย

ข้อเสนอแนะ

1) นักเรียนต้องการครูที่มีศักยภาพเป็นนักออกแบบ คือ ออกแบบการเรียนรู้ เป็นผู้ที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจธรรมชาติของเด็กนักเรียนในแต่ละวัย แต่ละยุค ทันยุคสมัย เข้าถึงและเข้าใจในคุณค่าของการเรียนรู้ของนักเรียน ทำบทเรียนให้มีคุณค่ามีความหมาย ทำให้เด็กมีความสุขจากการเรียน อาจจะเป็นการที่สร้างให้บทเรียนนั้นมีความสนุกสนานในการทำกิจกรรมในช่วงโมงเรียน

2) หากข้อแรกไม่เกิด ข้อที่ 2) จะไม่เกิดขึ้น คือ การที่นักเรียนต้องการที่จะมีโอกาสในการร่วมกำหนดเป้าหมายของสาระการเรียนรู้ กำหนดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสิ่งนี้เด็กจะสามารถใส่ความต้องการของเด็กลงไปว่าต้องการจะเรียนรู้เรื่องไหน ต้องการเรียนรู้อย่างไร แล้วก็จะเกิดความสนใจมากขึ้น ตลอดจนการวางแผนการประเมินร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่การมอบหมายงานที่เป็นคุณภาพ อย่างที่กล่าวข้างต้น คือการที่อาจารย์นั้นประชุมกันสามารถที่จะมอบหมายงานซึ่งงานชิ้นหนึ่งสามารถบูรณาการได้หลายวิชา นักเรียนก็จะมีเวลาในการทำงานชิ้นนั้นให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น

3) มีกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ นักเรียนปัจจุบันนั้นต้องการภาษาอังกฤษอย่างมาก ปัญหาสำคัญคือเมื่อพื้นฐานภาษาอังกฤษไม่แน่น จะไม่กล้าพูดกับชาวต่างชาติ โรงเรียนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

ให้ดีขึ้น เน้นพื้นฐานเพื่อให้เด็กสามารถนำสิ่งนั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับช่วงวัยและช่วงชั้นของเขา

4) สภานักเรียน หลายคนอาจจะลืมหืมบาทหน้าที่ของสภานักเรียนไป สภานักเรียน คือ ตัวแทนของนักเรียนที่จะต้องมีส่วนร่วมร่วมกับครูอาจารย์ในการร่วมกันวางแผนการศึกษา แต่ปัจจุบันสภานักเรียนเป็นแค่ผู้รับงาน คือ อาจารย์ประชุมกันและสั่งงานมาที่สภานักเรียนและให้กระจายต่อซึ่งไม่ใช่ความหมายที่แท้จริงของสภานักเรียน อยากจะให้สภานักเรียนนั้นมีส่วนร่วมในการประชุมในแต่ละครั้งของโรงเรียนเพื่อที่จะช่วยนำความคิดของนักเรียนไปอภิปรายร่วมกับครู เป็นการพบกันครึ่งทางเพื่อให้เกิดศักยภาพของการเป็นผู้นำที่แท้จริง และเข้ามามีส่วนช่วยโรงเรียนแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนได้โดยตรงและถูกวิธี

นายสายัณห์ ผาน้อย

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4

1) เห็นด้วยกับ 3 หน่วยงานที่นำเสนอ ไม่ว่าจะเป็น สกศ. สมศ. ท่านผู้ตรวจ (ดร.เจือจันทร์ฯ) ข้อค้นพบและปัญหาอุปสรรคที่เสนอแนะซึ่งเห็นร่วมกันของทั้ง 3 หน่วยงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานมาตรฐานของรัฐอยู่แล้ว ขอให้ นำข้อมูลเหล่านี้ไปช่วยแก้ปัญหาเพื่อที่จะสนับสนุนเขตพื้นที่การศึกษาหรือโรงเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ และนอกนั้นที่ต่างกันก็อาจจะมีข้อค้นพบหาข้อมูลเพิ่มเติม

2) ยุทธศาสตร์ที่จะนำเสนอในฐานะที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาคือ เรื่องการบริหารจัดการแบบองค์กรรวม ที่ผ่านมารวมทั้งขณะนี้ด้วย ห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งเราทำอย่างดีที่สุดแล้ว แต่ขณะนี้ไม่ค่อยมีคนใช้ จึงคิดย้อนไปแบบองค์กรรวมว่าห้องสมุดไม่ถือว่าเป็นการศึกษานอกโรงเรียนของ สปช. หรือของกรมสามัญศึกษา (เดิม) ไปสร้างที่โรงเรียนที่เป็นแหล่งที่มีเด็กอยู่กันมากๆ และไม่ต้องกังวลว่าจะเป็นผลงานของหน่วยใด แต่เป็นผลงานรวมทั้งประเทศ คือจะมีเด็กอ่านหนังสือที่ห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติมากมายกว่านี้ และที่สำคัญก็คือ ประชาชนก็จะได้ไปอ่านหนังสือ จะได้ดูแลใกล้ชิดกับลูกหลานและผู้ปกครองก็จะเข้าโรงเรียน ตัวอย่างเช่น สนามกีฬา อบต. โรงเรียนก็มีสนามกีฬาแต่ยังไม่ดี ก็ตัวเองไปสร้างสนามกีฬา อบต. สร้างอย่างดี แต่ไม่มีคนไปใช้กลายเป็นที่เลี้ยงวัวไป ถ้าบ้านเมืองเราสร้างวัฒนธรรมในการบริหารโดยไม่ยึดขอบเขตของกระทรวง ทบวง กรม สร้างที่เป็นประโยชน์จริงๆ ก็น่าจะเป็นประโยชน์

นอกจากนี้อยากจะพูดถึงองค์รวมในข้อมูลสารสนเทศที่จะต้องใช้องค์รวมร่วมกันได้ ปัจจุบันแยกส่วนกันทำแต่ละกรม แต่ละกอง เชื่อมโยงข้อมูลกันไม่ได้

เรื่องมาตรฐานก็อยากให้เป็นองค์รวมเช่นกัน เราเห็นมาตรฐานของ สมศ. ของกรมต่างๆ มากมาย นอกจากนี้ยังมีมาตรฐานของเขตพื้นที่การศึกษาอีกด้วย มาตรฐานที่เป็นแกนกลางใหญ่ๆ ควรให้เป็นมาตรฐานนโยบายอย่างไรที่เป็นจุดเน้น ส่วนรายละเอียดท้องถิ่น ค่อยเพิ่มเติมในภายหลัง

3) การบริหารจัดการ อยากจะให้เน้นการมีส่วนร่วม โดยให้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ส่วนใหญ่จะเป็นส่วนร่วมตามรูปแบบ ประชุมกรรมการสถานศึกษาก็แบบมีส่วนร่วม แต่ไม่ได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมภาคภูมิใจเลย เรื่องนี้ก็สอดคล้องกับการบริหารของเขตพื้นที่การศึกษาปัจจุบันที่เป็นองค์คณะบุคคล ขณะนี้หนักใจมากในเรื่ององค์คณะบุคคล ผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ เป็นสายที่มาจากการเมืองมากมาย เพราะฉะนั้น ผู้อำนวยการเขตแต่ละคนต้องใช้ศิลปะอย่างสูงที่จะเอาตัวรอดและให้ได้เนื้องาน ซึ่งค่อนข้างจะยาก ทำอย่างไรถึงจะสามารถแบ่งได้อย่างชัดเจนว่าระดับใดที่ยอมให้การเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องได้ มิฉะนั้นจะทำให้เสียระบบ

4) การบริหารจัดการหรือการทำงานให้เกิดสมดุล หรือที่เรียกว่า “ดุลภาพ” ของท่านศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ อยากจะเห็นว่า การจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาหรือของโรงเรียนมีความสมดุลทุกเรื่อง เช่น ที่นิสิตพูดเมื่อสักครู่ สายวิทยาศาสตร์กับสายสังคมศาสตร์ จริงๆ แล้วต้องสมดุลกัน หรือการให้ความรู้ไม่ว่าจะเป็น ICT ต่างๆ เป็น globalization ก็คงไม่ทิ้งเรื่องของท้องถิ่น (localization) จะบริหารจัดการอย่างไรให้ใช้ ICT ให้เกิดประโยชน์และต้องบูรณาการเข้ากับคุณธรรมพื้นฐาน และท้องถิ่นด้วย

5) ต้องการเห็นผลย้อนกลับ (feed back) จากการประเมินของ สมศ. ออกมาอย่างรวดเร็ว ผมพยายามถามโรงเรียนว่าได้รับการประเมินแล้วมีข้อเสนอกลับ จะต้องแก้ไขอะไรไหม ได้พยายามดูอยู่ที่ทราบว่าการประเมินของท่านกว่าจะรายงาน กว่า จะสรุปอาจจะช้า อยากเห็นผลย้อนกลับที่รวดเร็ว ภาษาไทยโบราณบอกว่า ดีเหล็กกำลังร้อนๆ จะเกิดประโยชน์ และคุ้มค่ากับการลงทุน ในการประเมิน ไม่ใช่กว่าจะได้ผลสะท้อนกลับมา ผู้บริหารก็ย้ายแล้ว ผลออกมาไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรต่อ ถ้าท่านประสานกับเขต จะให้เขตไปประสานก็ได้เราอยากจริงๆ เพราะการประเมินภายนอกจะเที่ยงตรงมาก ถ้าเราได้ข้อมูลเหล่านี้ ทางเขตหรือศึกษานิเทศก์ของเขตจะไปช่วยได้เต็มที่

6) เราปฏิรูปการศึกษามา 6 ปีหลังจากที่ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติประกาศใช้ ถือว่า สกศ. เป็นผู้ออกแบบเหมือนตั้งโจทย์ให้พวกผมทำ ผมก็ทำกันเต็มที่ แต่ขณะนี้ก็ยังไม่เกิดผล 100% จึงมาหวนคิดว่าโจทย์ให้มาผิดไหม แต่การที่จะบอกว่าโจทย์ให้มาผิดไหมต้องให้องค์กรประกอบ เรียกว่าให้ปัจจัยเต็มที่เสียก่อน ผมอยากจะทราบเรียนว่า ท่านไม่ต้องห่วงอะไรมาก ขอให้ครูครบชั้น ครบจำนวนอย่าให้ครูขาดเหมือนปัจจุบัน เขตของผมขาด 200 กว่าอัตรา และให้มีตำแหน่งนักการภารโรงบ้าง ผมขอสรุปสั้นๆ ว่า ขอให้ทุ่มงบประมาณ หากไม่ดีขึ้น ทบทวนแก้โจทย์ใหม่ได้ เพราะเมื่อทำกันเต็มที่ ได้รับงบประมาณเต็มที่แล้วยังไม่ดี เราหลงทางหรือเปล่า ก็ต้องแก้ไข

นายชัยณรงค์ อินทรมีทรัพย์

กรรมการบริหาร สมศ.

1) เรื่องบทบาทของรัฐกับเอกชนในการจัดการศึกษาท่านผู้บริหารคงทราบดีว่า คงต้องรีบเร่งเพราะไม่เพียงแต่ภาพที่เราเห็นกันอยู่ว่าเราจัดการศึกษาประมาณ 20% ให้แก่คนจำนวน 5 - 6 แสนคน ทรัพยากรที่ต้องใช้มากมายมหาศาล โรงเรียน 3 - 4 หมื่นโรงเป็นจำนวนที่มากเกินไปกว่าที่จะทำไหว ในขณะที่เราอยู่ในกลไกตลาดเสรี เราทราบดีว่ามีความเป็นไปได้แต่ในอีกแง่มุมหนึ่ง ขณะนี้การศึกษาเป็นสินค้าชนิดหนึ่ง เป็นเชิงพาณิชย์ ถ้าเราไม่รีบทำเร็ว การเปิดเสรี WTO, FTA ก็ดี ซึ่งเราตกลงเรียบร้อยแล้ว กับหลายๆ ประเทศ ซึ่งอาจพูดได้ว่า เขาตั้งใจที่จะเข้ามาเพื่อจะมาจัดการศึกษา เพราะเขาดำเนินการไว้เรียบร้อยแล้ว รวมทั้งค่านิยมที่คนไทยมีกับประเทศเหล่านั้น ดังนั้น เขาจะเข้ามาแล้วตัดยอดครีมนำไปหมด เพราะฉะนั้นจำเป็นเหลือเกินผู้ที่รับผิดชอบในทางนโยบายต้องรีบดำเนินการ ไม่เพียงแต่จะปกป้อง ซึ่งผมก็ไม่เห็นด้วยกับการปกป้อง แต่การจะเปิดจะต้องมีขั้นตอน มีการเตรียมตัว ไม่เช่นนั้นอาจเสียค่าโง่และก็เจ็บเลยทีเดียว เพราะการศึกษาถ้าผ่านไปแล้วเหมือนกับยาพิษที่ให้ลงไป แก้ไม่ได้ เพราะฉะนั้นกรุณาพิจารณาให้ดี เอกชน ต่างประเทศ เวลานี้พร้อมที่จะเข้ามาแล้วทุกรูปแบบ ด้วยขีดความสามารถและด้วยการสนับสนุนของรัฐของเขาเอง อีกทั้งเหตุผลสนับสนุนอื่นๆ อีกมาก ซึ่งคุณกิตติ ลิ้มสกุล เป็นผู้จัดทำ เอกสารเมื่อ 3 ปีที่ผ่านมา ว่าถ้าเราเปิดตามเงื่อนไขของ WTO แล้ว ภาคส่วน (sector) ใดบ้างที่เราต้องรีบดู ระดับพื้นฐาน หรือระดับอาชีวศึกษา หรือมหาวิทยาลัยในเมือง นอกเมือง สาขาไหนอย่างไร จะต้องมีการวิเคราะห์ให้ชัดเจน แล้วรีบดำเนินการ เพื่อที่จะไม่ให้ถูกจกฉวยประโยชน์ ต้องคำนึงอยู่เสมอว่าภาคเอกชนมีทั้งดีและไม่ดี มีทั้งผู้ที่จะแสวงหาผลประโยชน์ภายใต้กรอบที่

บอกว่า “เพื่อการศึกษา” หรือ “เพื่อผลประโยชน์ต่างๆ ไป” แน่แน่นอนผมคิดว่าท่านประธานตอนแรกได้พูดชัดว่าการศึกษานั้นควรเป็นเรื่องของคนทุกคน และอันนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่บอกว่า เอกชนทำได้ดีกว่าในภาพต่างๆ ไป ก็เพราะอย่างน้อย พ่อ แม่ ผู้ปกครองที่เขาเสียสละค่าเล่าเรียน ถ้าเมื่อไหร่มีความรู้สึกว่ารัฐเอาไปจัดทำให้หมดความรู้สึกที่จะต้องติดตาม ตรวจสอบ สอบถามก็ลดลงโดยปริยาย ที่พูดอย่างนี้ไม่ได้หมายความว่าเอกชนจะดีทั้งหมด แต่อย่างน้อยโดยสามัญสำนึกในกลไกตลาดเสรีทุกคนก็ต้องรักษาสีทิวของตัวเอง ใครก็ตามที่จ่ายเงินออกไปมากน้อยก็ต้องพยายามตรวจสอบให้ได้ว่าคุณภาพที่ได้มาจะตรงไหม ไม่ต้องรอให้ สมศ. ไปตรวจ ผู้เป็นพ่อแม่คงต้องถามเอง ว่าอาจารย์สอนอะไร ของเราพูดมาทั้งหมด หลักสูตรก็ดี ครูก็ดี เนื้อหากีดีผมคิดว่าผู้ปกครองเกี่ยวข้องอย่างชัดเจนต้องเป็นผู้ตรวจสอบ

2) เป็นเวลา 6 ปีแล้วที่ได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ผมไม่เคยเห็นการปฏิรูปที่ไหนที่จะทำได้ด้วยตัวเอง ด้วยองค์กรใหญ่ขนาดนี้ จำเป็นต้องมีองค์กรอื่นเข้ามาช่วยในการปฏิรูป ถ้าเมื่อไหร่องค์กรเองอ้างว่าจะปฏิรูป ก็ต้องกลับไปรูปแบบเดิม ด้วยเหตุผลต่างๆ มากมายหลายประการ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ ถ้าเป็นการพัฒนาอาจจะเป็นไปได้ แต่ถ้าเป็นการปฏิรูปที่เรียกว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง จำเป็นต้องมาจากแรงขับแรงบีบจากภายนอก ผมไม่ได้หมายความว่า จำเป็นต้องตั้งหน่วยงานขึ้นมาทำการเปลี่ยนแปลงกระทรวงศึกษาธิการ เราอยากให้เห็นองค์กรคล้ายๆ สปศ. ในยุคนั้น แต่น่าเสียดายที่ สปศ. ต้องยุติลงเมื่อดำเนินการเรื่องร่างกฎหมายสำเร็จ แต่ยังไม่ทันถึงขั้นที่จะดำเนินการให้เป็นรูปธรรมขึ้นมา

สิ่งที่อยากนำเสนอ คือ อาจจะดำเนินการในลักษณะของกลุ่ม หรือ commission ในบางประเทศถือว่าการศึกษาคือเรื่องสำคัญ ถึงขนาดมี Royal commission ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อจะทำการประสานให้สิ่งต่างๆ ดังเช่นที่กล่าวแล้วในตอนต้น และสิ่งที่ปัญหายุคหนึ่ง ได้มีการนำมาเชื่อมโยงและมีการนำไปปฏิบัติโดยไม่มีความลำเอียง ผมคิดว่าเป็นเรื่องสำคัญ เพราะการศึกษาได้ถูกใช้เป็นเครื่องมืออย่างมากในประเทศของเรา โดยเฉพาะด้านการเมือง เราคงจะทราบดีว่าเกิดอะไรขึ้นกับครุ 5 - 6 แสนคน ในฤดูที่จะมีการเลือกตั้ง จำเป็นเหลือเกินที่ต้องมีหน่วยงาน องค์กรที่มีสถานภาพสูงเพียงพอที่จะประทับระครองไม่ให้สิ่งเหล่านี้เข้ามาจนเกินไถ่ ก็เป็นแต่เพียงความหวังว่าจะทำได้หรือไม่ โดยสรุปผมอยากจะทำกล่าวว่ภาคเอกชนมีความรู้สึกว่ คุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาทุกวันนี้ ลดลงทุกที ไม่จำเป็นต้องอ้างข้อมูลของ IMD หรือการสอบโทเฟิล แต่สามารถเห็นได้จากการจ้างงานที่เป็นรูปธรรม ในอดีตที่ผ่านม่างานประเภทหนึ่งสามารถจ้างนักเรียน/

นักศึกษาในระดับ ปวส. ปวช. ได้ แต่ปัจจุบันงานขึ้นเดียวกันต้องจ้างผู้จบการศึกษา ระดับปริญญาตรีและปัจจุบันนี้งานขึ้นเดียวกันนั้นต้องจ้างผู้จบการศึกษาระดับปริญญาโท ขอให้พิจารณาในเรื่องความสูญเปล่าของทรัพยากรที่ใช้เพื่อที่จะพัฒนาบุคลากรว่ามี มากน้อยแค่ไหน

นายประดิษฐ์ สมบูรณ์เจริญ

ผู้อำนวยการโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี (โรงเรียนคนพิการหูหนวก)

1) เดิมโรงเรียนมีสหวิทยาเขต มีกลุ่มวิชาการ เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้เราได้รับ จากสหวิทยาเขต เราได้รับจากกรมวิชาการ ครูอาจารย์ของเราได้รับการอบรม ถ่ายทอดหมุนเวียนกัน นั่นคือสิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ไม่สิ้นเปลือง เพราะว่าในแต่ละกลุ่มสหวิทยาเขตมี 5 - 6 โรงเรียน สิ่งนี้เมื่อปฏิรูปแล้วกลับหายไป ขอเรียกร้อง กลับคืนมา สิ่งนี้ช่วยได้มาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการบริหารก็ดี เรื่องวิชาการก็ดี เรา ได้คุยกันตลอดเป็นประจำ เราไม่ได้พูดถึงเรื่อง งบประมาณแต่พูดถึงความช่วยเหลือ การ เอื้ออาทรจาก โรงเรียนพี่ โรงเรียนน้อง ซึ่งกันและกัน ขออนุญาตเรียกสิ่งนี้คืนมา เพราะ ปฏิรูปแล้วหายไปได้อย่างไร กรมวิชาการก็ไม่ได้ต่อสู้เรื่องนี้ ทั้งๆ ที่โรงเรียนต้องการ

2) ก่อนที่ สมศ. จะไปประเมินภายนอก ท่านผู้ตรวจได้ส่งแบบประเมินให้ หลัง จากนั้น สมศ. จึงไปประเมิน แต่มีความเครียดเกิดขึ้นสำหรับผู้ปฏิบัติ เพราะแบบ ประเมินนั้นแตกต่างกัน ทำให้เราต้องทำงาน 2 ครั้ง ท่านผู้ตรวจให้เรากรอกแบบ ประเมินแล้ว พอส่งไปถึงเขตพื้นที่ก็ไปสรุปประมวลผลขึ้นมา ระยะเวลาหนึ่ง ทาง สมศ. ก็ ส่งคณะเข้าไปประเมินอีก ถึงแม้ว่าจะมี 3 ด้าน ด้านผู้บริหาร ครู และด้านผู้เรียน ผลที่ จะออกมาเราก็ยังไม่ทราบกัน แต่ความเครียดเกิดขึ้นที่หน่วยงาน ไม่มีความสุข หาก แบบฟอร์มนั้นเหมือนกันและเป็นในทางเดียวกันได้ก็จะดีขึ้น

3) โรงเรียนสอนคนพิการ ขณะนี้มีอยู่ 43 โรงเรียนทั่วประเทศ แต่มีศูนย์ การศึกษาพิเศษทุกจังหวัด เพราะฉะนั้นนักเรียนพิการไม่ตกหล่น สำหรับที่โรงเรียน ประกาศรับทั้งปี ไม่ได้ประกาศรับเป็นช่วงเวลาเหมือนกับโรงเรียนทั่วไป เด็กนักเรียน ที่ไปเรียนโรงเรียนสอนคนพิการโดยเฉพาะทางใต้ก็ไป ถ้าไปไม่ได้จะไปโรงเรียนมัธยม ซึ่งเป็นลักษณะของการเรียนร่วม (Inclusive Study) ขอชื่นชม โรงเรียนสายน้ำผึ้งที่ เด็กหูหนวกสามารถสอบชิงทุนไปเรียนที่อเมริกาได้ สำหรับ 2 ปี ที่ผ่านมาเป็นของ โรงเรียนผม ไปลอนดอนคนหนึ่งและไปอเมริกาคนหนึ่ง

4) เรื่องของเครือข่ายผู้ปกครอง ขณะนี้โรงเรียนของเราเป็นโรงเรียนสอนเด็กพิการ ครูทุกคนมีนักเรียนอยู่ในความรับผิดชอบโดยทาง สพฐ. ให้มีเครือข่ายผู้ปกครองครู 1 คน มีนักเรียนอยู่ในความรับผิดชอบ 7 คน เพราะฉะนั้นจะไปที่บ้านของผู้ปกครองได้รับรู้ปัญหา สำหรับที่กล่าวว่เด็กเรียนแล้วอาจจะไม่มีความสุขนั้น ไม่จริง เพราะเราได้ไปคุยกับผู้ปกครองเอง

5) เรื่องของนักเรียน หากมีโอกาสไปดูที่โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี นักเรียนที่หูหนวก แต่ประธานนักเรียนเข้มแข็งมาก ไม่ว่าเขาอยากจะได้อะไร หรืออยากจะทำกิจกรรมอะไร เขาเรียกร้องมาถึงผม ประตู่ห้องผู้อำนวยการเปิดเสมอ

ผู้เข้าร่วมสัมมนา

1) ในการพัฒนาครู และการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ควรนำจุดแข็งของวัฒนธรรมไทยที่เรามีความเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งเราทำได้อย่างประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งพอสมควรนั่นคือ เครือข่ายร่วมพัฒนา ซึ่งในปัจจุบันได้ขยายจากเดิมที่เป็นสหวิทยาเขตหรือกลุ่มโรงเรียน มาเป็นการรวมการศึกษาทุกระดับ ทั้งระดับพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ตามที่ได้มีการรวมกระทรวง ดังนั้น ยุทธศาสตร์ที่จะช่วยฟื้นฟูและพัฒนาพื้นฐานเบื้องต้นนั้นสำคัญ โดยที่เรามีเครือข่ายร่วมพัฒนาตั้งแต่ประถม มัธยมต้น มัธยมปลาย ซึ่งมีโอกาสที่เข้ามาร่วมแลกเปลี่ยน เป็นแบบอย่างที่ดีงาม และมีโอกาสที่จะช่วยแบ่งปันทรัพยากรในทุกเรื่อง ซึ่งทำได้ประสบความสำเร็จแล้ว เพราะฉะนั้นจึงขอเน้นให้ใช้เครือข่ายร่วมพัฒนานี้ซึ่งมีถึงระดับอุดมศึกษามาเป็นที่พึ่งของพวกเราด้วย ซึ่งนำมาใช้ได้ทุกรูปแบบไม่ว่าเราจะจัดการศึกษาแบบใดก็ตาม แม้แต่โครงการความสามารถพิเศษสหวิทยาการก็ช่วยเราได้ การช่วยเหลือนักเรียนก็ช่วยเราได้ รวมทั้งการดูแลพฤติกรรมหรือคุณความดีทั้งหมด

2) เรื่องการกำกับของรัฐทำไมหายไป ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีเหลือเกินที่จะทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งและสามารถบริหารเทียบเท่าเอกชนได้

ว่าที่ ร.ต.สุขุม เรืองแสง

โรงเรียนวิบูลย์บริหารธุรกิจ

1) สถานศึกษาในปัจจุบันต้องปฏิบัติตามนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาในปัจจุบันได้กำหนดให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียนรับนักเรียนโดยดูจากจำนวนเป็นหลัก เพราะฉะนั้นในบางโรงเรียน จำนวนผู้เรียนต่อห้องเรียน 1 ห้อง จึงมีจำนวนมาก มีจำนวนถึง 60 - 70 คน ดังนั้น การที่ครูแต่ละคนจะเข้าไปดูแลนักเรียนในการตอบปัญหาต่างๆ ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนต่างๆ จึงเป็นไปได้ยาก ซึ่งโรงเรียนเองก็ปฏิเสธไม่ได้ เพราะโรงเรียนต้องปฏิบัติตามนโยบายที่เขตพื้นที่ฯ นั้นสั่งการลงไป

2) การส่งเสริม และการพัฒนาวิชาชีพครูต่างๆ นั้นได้มีการส่งเสริมจริง แต่ยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนเอกชนที่เป็นอาชีวศึกษานั้นไม่ได้รับการส่งเสริมในเรื่องนี้จากเขตพื้นที่ฯ ไม่ได้รับเชิญประชุม สัมมนา หรือให้ความรู้ต่างๆ ในเรื่องการจัดการเรียนการสอน

3) การสนับสนุนกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งสถานศึกษา ได้มีการสนับสนุนให้ครูไปรับการพัฒนา แต่ไม่มีการสนับสนุนในด้านงบประมาณ และการอำนวยความสะดวก นอกจากนี้ ครูยังมีภาระต้องจัดตารางการสอนเอง โดยจัดนอกเวลางานปกติ

4) แหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ห้องสมุด ในเมืองไทยยังขาดความยืดหยุ่น อย่งในต่างประเทศที่ได้พัฒนาแล้ว ห้องสมุดจะเปิดจนถึงกลางคืน แต่ในเมืองไทย ตัวอย่างเช่น หอสมุดแห่งชาติ เปิดทำการจนถึงเวลา 19.00 น. หรือ 20.00 น. เท่านั้น หรือห้องสมุดที่อยู่ในโรงเรียน เวลา 16.00 - 17.00 น. บรรณารักษ์ประจำห้องสมุดขอให้นักเรียนกลับ เพราะถือว่าเป็นเวลาเลิกงานแล้ว

5) การทำวิจัย ครูมีการทำวิจัยจริง แต่เป็นการทำวิจัยเพื่อส่งผลงาน ไม่ได้นำผลของการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

6) การมุ่งส่งเสริมการศึกษา ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยมีเป้าหมายให้เรียนจบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ ปริญญาตรี หรือปริญญาโท แต่สัมฤทธิ์ผลของการเรียนจริงๆ คือเพื่อให้ผู้เรียนมีงานทำเท่านั้น สำหรับในปัจจุบันการศึกษาที่สูงขึ้น อาจไม่ได้หมายความว่าผู้จบการศึกษาทำงานเป็น

ในบางกรณีการเรียนรู้ที่จะทำงานง่าย ๆ แต่ผู้เรียนก็ไม่สามารถที่จะนำความรู้ไปใช้ในกระบวนการทำงานได้

นางสาวสมใจ สุวรรณศุภพนา

นายกเทศมนตรีนครภูเก็ต

1) ในการบริหารการจัดการหลักสูตรการศึกษานั้น ต้องการที่จะเห็นมาตรฐานของการจัดการศึกษาของแต่ละจังหวัด เพราะแต่ละจังหวัดแต่ละท้องถิ่นอาจจะมีสิ่งแวดล้อมต่างกัน การเตรียมการที่จะเตรียมลูกหลานของเราให้สู่ออนาคตข้างหน้าเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องกระทำโดยคนท้องถิ่นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการท้องถิ่น หลักสูตรมาตรฐานของแต่ละจังหวัดนั้นจะต้องมีความแตกต่างกัน ที่ผ่านมามีเห็นว่า การเข้ามาเรียนส่วนใหญ่กระจุกอยู่ในตัวเมือง แต่ถ้าเรามีหลักสูตรที่มีมาตรฐานแล้ว เราสามารถนำหลักสูตรนี้ไปใช้กับโรงเรียนไม่ว่าจะสังกัดใด (สพช. หรือ เทศบาล) การบริหารจัดการในเรื่องนี้ควรจะได้รับ การดูแลจากคนในท้องถิ่น นักวิชาการ ภาคเอกชน ประชาชน และตัวแทนของผู้ปกครอง

2) ต้องการที่จะเห็นครูมืออาชีพมากขึ้นกว่านี้ และต้องการให้มีสถาบันที่ผลิตครูเหมือนในอดีต

3) การจัดการเรียนรู้โดยยึดเด็กเป็นสำคัญนั้น ค่อนข้างเห็นด้วย เนื่องจากมีประสบการณ์ในเรื่องการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เราได้มีการจัดกิจกรรมหลังเลิกเรียนจำนวนมาก เพราะคิดว่าขณะที่เด็กรอคุณพ่อคุณแม่มารับกลับบ้านประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง คุณพ่อคุณแม่อาจจะไม่มีทางเลือกให้ลูก นอกจากเรียนพิเศษ ดิฉันคิดว่า การเรียนหนังสือในโรงเรียน 1 วัน 8 ชั่วโมงพอเพียงแล้ว ถ้าหากว่าท้องถิ่นหรือโรงเรียนมีกิจกรรมหลังเลิกเรียนที่ให้เด็กเลือกตามที่ตนถนัดก็จะประสบความสำเร็จ ขอเสนอประสบการณ์ที่ตนเองได้พบ จากนักเรียนในสังกัดเทศบาล เราสามารถที่จะเห็นแววของเด็กที่ไปสู่นักกีฬาที่นำชื่อเสียงมาสู่จังหวัดได้ และมีเด็กที่ทำกิจกรรมหลังเลิกเรียน ได้ไปแข่งขันการต่อประติมากรรมหุ่นยนต์ในระดับนานาชาติ ได้อันดับ 5 จาก 50 ทีมจาก 15 ประเทศ จึงอยากให้รัฐบาลให้การส่งเสริมอย่างจริงจัง

4) มีความเห็นด้วยว่าเอกชนเป็นมืออาชีพ ในจังหวัดภูเก็ตมีโรงเรียนที่ค่อนข้างโชคดี การแข่งขันในเรื่องคุณภาพการศึกษา ทั้งโรงเรียนสังกัดเทศบาลหรือเอกชน มีการแข่งขันกันฉะนั้นโรงเรียนเอกชนที่อยู่ในจังหวัดภูเก็ตจึงต้องแข่งขันในเรื่องวิชาการ

เพียงแต่โรงเรียนเอกชนจะต้องมีต้นทุน แต่สำหรับภาครัฐเป็นการให้เปล่า นอกจากนี้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเตรียมการทั้งในเรื่องภาษาซึ่งปัจจุบันมีมากกว่า 2 ภาษา และเรื่อง IT จึงอยากเห็นการประเมินการจัดการศึกษาของท้องถิ่นเพื่อว่าท้องถิ่นที่มีความพร้อม รัฐก็ควรให้การส่งเสริมสนับสนุน

นายวิพล นาคพันธ์

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง

1) ประเด็นที่ควรจะต้องเร่งดำเนินการอย่างมากในช่วง 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี คือ การพัฒนาสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา หากนับตั้งแต่ 7 กรกฎาคม 2546 ที่เริ่มโครงสร้างระบบใหม่ ยังไม่มีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาอย่างจริงจังจึงให้รองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น หากจะมีการทำบ้างก็เพียงเล็กน้อย ยังไม่เป็นระบบและต่างคนต่างทำ เรื่องนี้เห็นว่ามีจำนวนมากที่สถานศึกษาโดยเฉพาะสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 หมื่นกว่าโรงเรียนจะต้องมีผู้บริหารและทีมงาน เช่น รองผู้อำนวยการ เป็นต้น ซึ่งจะต้องมีความสามารถสูงในเรื่องของการเป็นผู้นำทางวิชาการ กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง และต้องบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

2) การประเมินเรื่องการทำงานในระบบของคณะกรรมการสถานศึกษานั้น ยังไม่ประสบความสำเร็จ หากจะพัฒนาน่าจะปรับเปลี่ยนรูปแบบของการพัฒนาเป็นแบบให้เงินอุดหนุนรายบุคคล และเชิญชวนให้มหาวิทยาลัย สถาบันอุดมศึกษา หรือว่าเอกชนต่างๆ พัฒนาหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาขึ้น และให้เงินอุดหนุนรายบุคคลแก่ผู้บริหาร เพื่อที่จะนำไปพัฒนาตามที่เห็นสมควร หรือจะพัฒนาแบบศึกษาด้วยตนเองก็เป็นได้ แต่ต้องผ่านการทดสอบสมรรถนะ โดยผ่านชั้นมาตรฐานที่ผู้บริหารสามารถทำงานเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ นอกจากนี้ ระบบการติดตามประเมินผล ควรจะมีตัวชี้วัดงานหลักของสถานศึกษาที่ปฏิรูปเสร็จเรียบร้อยแล้ว เพื่อใช้เป็นเครื่องมือตรวจสอบเป็นระยะ ๆ หากทำสำเร็จก็มีการจัดสรรรางวัลให้

3) ต้องพัฒนาครูอย่างเร่งด่วนในเรื่องความสามารถในการใช้ IT เพื่อการเรียนการสอน ในปัจจุบันพบว่า เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือ ICT ต่างๆ ที่มีอยู่ จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอนด้าน ICT โดยเฉพาะ เนื่องจากเรื่องนี้มีการลงทุนค่อนข้างสูง ดังนั้นผลประโยชน์ที่ควรจะต้องสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้

ซึ่งครูทุกคนควรใช้ ICT สอนได้ในทุกวิชา และเพื่อเป็นการเตรียมการให้ครูกู้เคยกับเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อรองรับกับการที่จะได้รับเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพาในอนาคตอันใกล้ด้วย ซึ่งจะใช้ open source ระบบปฏิบัติการและโปรแกรมประยุกต์ต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันครูยังไม่มีควมถนัด

4) ควรเริ่มต้นศึกษาและเริ่มลดโรงเรียนลง เนื่องจากในปัจจุบันมีสถานศึกษาทั้งหมดประมาณ 3 หมื่นโรง แต่มีประมาณ 20% ที่มีความพร้อมสูงทั้งด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน และบุคลากร แต่ยังมีเด็กเข้าเรียนไม่เต็มตามที่รับได้ ควรหาวิธีการที่จะทำให้โรงเรียนจัดการศึกษาได้เพื่อบริการประชาชนที่ไม่พร้อมที่จะเคลื่อนย้ายไปไหน แต่ทั้งนี้ต้องไม่ลงทุนมากเกินไป

ดร.สุวัฒน์ เงินจ๋า

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาการศึกษา

1) เรื่องโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งปัจจุบันมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนประมาณ 1 หมื่นโรง และส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องคุณภาพการศึกษา เสนอให้ดำเนินการดังนี้

- ต้องทบทวนนโยบาย โดยยอมรับความจริงว่าสภาพของชุมชนเปลี่ยนไป คนในชุมชนออกไปทำงานในเมือง หรือมีฐานะดีขึ้นเข้าไปทำงานในเมือง จึงนำบุตรหลานไปเข้าเรียนในเมืองด้วย
- ต้องวางแผนระยะยาวเกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยยุบรวมโรงเรียนที่อยู่ใกล้กันและมีความจำเป็นต้องยุบรวม การคงไว้เช่นนั้นไม่เกิดประโยชน์เพราะคุณภาพการศึกษาไม่ได้มาตรฐาน และส่งผลโดยตรงต่อเด็ก สำหรับบางแห่งที่มีความจำเป็นในสภาพภูมิศาสตร์ หรือด้านการคมนาคม ก็คงไว้
- การยุบรวมโรงเรียนขนาดเล็กต้องวางแผนให้รอบด้าน เช่น จะต้องจัดระบบรถเคลื่อนย้ายเด็กเหล่านี้ จากโรงเรียนเดิม ไปยังโรงเรียนรวมศูนย์ที่จัดตั้งขึ้น หากดำเนินการเช่นนี้ พ่อแม่ผู้ปกครองก็ต้องการ รัฐก็สามารถจัดสรรบุคลากร งบประมาณ และเทคโนโลยีต่างๆ ได้

2) การพัฒนาครู ผู้บริหาร และผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ปัญหาที่พบคือครูเองยังไม่เข้าใจเรื่องการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ครูจึงสอนให้เด็กมีสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ รวมทั้งเรื่องสอนแบบบูรณาการ และสอนแบบโครงการด้วย เพราะฉะนั้นต้องพัฒนาครู และผู้บริหารเสียใหม่ ส่วนใหญ่ผู้บริหารเก่งในเรื่องการบริหาร แต่ทางวิชาการอ่อน บริหารงานวิชาการไม่เป็น นอกจากนี้กระทรวงฯ ควรจัดสัมมนาผู้อำนวยการเขตพื้นที่ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ว่าใครบริหารอย่างไร มีจุดเด่นตรงไหน มีดีตรงไหน จะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เพื่อค้นหา best practice เพื่อเป็นต้นแบบที่จะไปใช้ในหลากหลายพื้นที่

3) กระทรวงฯ จะต้องมีการคณะกรรมการกลางที่จะดูแลในภาพรวม โดยนำเรื่องต่างๆ มาสังเคราะห์ วิเคราะห์ จับประเด็น และจัดทำเป็นแผน โดยคณะกรรมการกลางคอยกำกับ เชื่อมโยงเรื่องต่างๆ

รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ

อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายหลัก 7 เรื่อง ดำเนินการภายใน 3 เดือน พอฟังประชุมวันนี้ผมอยากจะเสนอว่ามี 7 เรื่อง ที่เป็นนโยบายหลัก ๆ หากเราสรุปวันนี้ได้ สมมุติมี 10 ประเด็นที่จะต้องดำเนินการ เช่น

1) เรื่องคอมพิวเตอร์ รวมทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพา ควรจะได้มีการหารือกันในเรื่องนี้ว่าจะทำอย่างไรจึงประสบผลสำเร็จ

2) เรื่องฝึกอบรมครูซึ่งบางท่านเห็นด้วยบางท่านไม่เห็นด้วย ควรร่วมกันคิดว่าเราจะจัดเรื่องฝึกอบรมครูอย่างไรให้ครูมีสมรรถภาพ ไม่เสียเวลาในการสอน และมีโปรแกรมที่เสริมสมรรถภาพนักเรียน

3) โรงเรียนขนาดเล็ก จะดำเนินการอย่างไร

เหล่านี้เป็นนโยบายเฉพาะเรื่อง เฉพาะด้านสำคัญๆ ซึ่งต้องเร่งระดมความคิด ระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการ ถ้ากำหนดประเด็นรายละเอียดแต่ละเรื่อง สมมติ 15 เรื่อง แล้วทำ roadmap หรือ workshop หรืออะไรต่างๆ โดยกำหนดเป้าหมายไว้เลยว่า 6 เดือนเสร็จ แล้วหาผู้ที่จะช่วยดู กำกับ ติดตาม ตรวจสอบว่า 6 เดือน ก้าวหน้าแค่ไหน อย่างไร

ที่ผ่านมาเราไม่ค่อยนำเรื่องการติดตามตรวจสอบข้อมูลเหล่านี้มาใช้ในการบริหาร หรือการตัดสินใจ เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งควรจะเป็นประเด็นหลักของการขับเคลื่อน การปฏิรูปการศึกษา

ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาการศึกษา

1) ข้อสังเกตในประเด็นซึ่งยังไม่มีผู้นำเสนอ จากข้อมูลที่อาจารย์สมหวัง กล่าวว่า มีครูซึ่งมีวุฒิปริญญาตรีกว่า 90% แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ในภาคปฏิบัติไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งประเด็นนี้น่าเป็นห่วงมาก สถาบันผลิตครูอาจจะต้องประเมินว่า บัณฑิตครูที่ผลิตมา โดยเฉพาะในปัจจุบันมีสถาบันราชภัฏมากมายซึ่งมีฐานะเป็นมหาวิทยาลัย จึงอาจต้องย้อนกลับไปดูจากบทเรียนแต่เดิมมาว่าเกิดอะไรขึ้น เรื่องเร่งด่วนคือศักยภาพของคณาจารย์ในสถาบันผลิตครูจะพัฒนาอย่างไร

2) เรื่องความสมดุลในการพัฒนา จากที่ผ่านมา 6 ปี ได้ให้ความสำคัญในเรื่องครูมาก แต่ในความเป็นจริงแล้วในบริบทของความเป็นไทย พบว่ากลไกสำคัญและเป็นตัวบ่งชี้ของความสำเร็จในการพัฒนา คือ ผู้บริหาร เพราะฉะนั้นจึงควรต้องพิจารณาว่าความเป็นผู้นำ (leadership) ในลักษณะแบบไทยๆ จะเป็นอย่างไร

นายอภิวัฒน์ พัฒนสกุลกานต์

ประธานเครือข่ายผู้ปกครอง โรงเรียนสตรีนันทบุรี และกรรมการสถานศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนไทยทั้งชาติ คนไทยทุกคนเพราะกฎหมายรัฐธรรมนูญบัญญัติให้เด็กต้องเรียน 12 ปี เพราะฉะนั้นการศึกษาต้องเกี่ยวข้องกับคนไทยทุกคนเป็นเรื่องใหญ่ของชาติ ในฐานะเป็นผู้ปกครองที่ได้ร่วมสัมมนาในวันนี้ก็ตั้งใจ ที่มีโอกาสพูดกับผู้หลักผู้ใหญ่ของแผ่นดิน เรื่องการศึกษาซึ่งเป็นบริบทนโยบายแห่งรัฐ หรือเป็นบทบาทบัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ทั้งเรื่องเรียนฟรี 12 ปี ซึ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญก็กำหนดว่าไม่เก็บค่าใช้จ่าย แต่สิ่งที่สำคัญซึ่งหลายท่านกล่าวถึงเรื่องการระดมทรัพยากร ซึ่งไม่ใช่เพียงเรื่องเงินอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงเรื่องคน เรื่องมันสมอง ทรัพยากรจากองค์กรต่าง ๆ ในเรื่องนี้กระทรวงศึกษาธิการ หรือนโยบายแห่งรัฐได้ดำเนินการมีความก้าวหน้าพอสมควร ทั้งในส่วนที่กฎหมายรัฐธรรมนูญได้กำหนดในมาตราที่ 6, 7, 8 และ 9 โดยเฉพาะมาตราที่ 9 มีความก้าวหน้ามาก บางเรื่องเป็นเรื่องสำคัญและยาก อาจจะยังทำไม่ได้ และยังไม่สำเร็จ คือ เรื่องการกระจายอำนาจ การกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษามีความก้าวหน้า แต่ในส่วนของการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นยังทำไม่สำเร็จ เพราะยังมีข้อจำกัดอยู่มาก ผมขอยก

ตัวอย่างกรณีบางเรื่อง เช่น โรงเรียนสตรีนันทบุรี อยู่ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนันทบุรี ซึ่งให้ความสำคัญเรื่องการศึกษาอย่างยิ่งจะต้องขอชมเชย ได้รับจัดสรรงบประมาณในการศึกษาแต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เช่น ใ้งบประมาณในเรื่องเครื่องดนตรีไทย ดนตรีสากล เครื่องคอมพิวเตอร์ และครูผู้สอน แต่มีข้อติดขัดในเรื่องของข้อกฎหมาย กำหนดว่าถ้าซื้อให้ไม่ได้ ยกเว้นให้ยืม เพราะฉะนั้นเรื่องเหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็น

บริบทในเรื่องการปฏิรูปการศึกษา ในความเป็นจริงในกฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดเรื่องการระดมทรัพยากรและการบริหาร ในระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันเน้นหนักในเรื่องของคณะกรรมการ มีความเห็นด้วยในเรื่องคณะกรรมการของชาติ คณะกรรมการสภาการศึกษาแห่งชาติ คณะกรรมการสถานศึกษา หรือคณะเครือข่ายผู้ปกครอง ซึ่งเชื่อว่าท่านต้องให้ความสำคัญในเรื่องเหล่านี้ อย่างเช่นที่ผมเป็นประธานเครือข่ายผู้ปกครอง ในระเบียบของกรมสามัญฯ ที่ประกาศไว้ ให้มีบทบาทและหน้าที่ แต่ไม่มีอำนาจ จึงไม่สามารถที่จะระดมท่าน อาจเพียงขอร้องท่านได้ เพราะฉะนั้นในเรื่องการพัฒนาการศึกษาของชาติมีรายละเอียดมาก ผมเคยฟังนายกรัฐมนตรีพูดให้ความสำคัญกับการศึกษา ใ้งบประมาณในเรื่องนี้ แต่ผลสุดท้าย ในการประชุมคณะกรรมการ ท่านให้เงินอุดหนุนรายหัวนักเรียนน้อยมากๆ เช่น ระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย แตกต่างกันในกฎหมายรัฐธรรมนูญบัญญัติว่าสิทธิเสรีภาพต้องเท่าเทียมกันในเรื่องการศึกษา เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็น เงินเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องทุกเรื่อง ไม่ว่าจะในภาคธุรกิจ ภาคการศึกษา หรือในการบริหาร เพราะฉะนั้นผู้ปกครองหรือหลายๆ ท่านคงได้ยินว่า โรงเรียนหาเงินหาทอง โรงเรียนระดมทรัพยากรซึ่งระดมแต่เงิน ถ้าไม่ระดมเงินเหล่านี้ โรงเรียนบริหารไม่ได้ ถ้ารอแต่เงินที่รัฐอุดหนุนจะไม่เพียงพอ เช่น จะเรียนพิเศษก็ไม่พอ ต้องมีค่าเรียนพิเศษ จะเรียนคอมพิวเตอร์ ต้องคิดค่าคอมพิวเตอร์ เพราะว่ารัฐธรรมนูญอนุมัติหรืออนุญาตให้ระดมทรัพยากรเหล่านี้ได้ แต่ขอร้องให้รัฐให้ความสำคัญและให้เงินเพิ่ม

นางรัชณี ธงไชย

มูลนิธิหมู่บ้านเด็ก ในฐานะของเครือข่ายการศึกษาทางเลือก

ถ้าจะพูดถึงการปฏิรูปการศึกษาแล้ว ควรจะคิดถึงเรื่องการศึกษาทางเลือกด้วย ตามมาตรา 12 ของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเรียกสถานศึกษานี้ว่า “ศูนย์การเรียนรู้” ตามมาตรา 18 ของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ เนื่องจากว่าการก่อเกิดการศึกษา

ทางเลือกนั้น เกิดจากการที่ครูหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่เรียกว่า “ศูนย์การเรียนรู้” นั้น มองเห็นปัญหาของตัวเอง แล้วสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาชีวิตของตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจหรือเรื่องใดก็แล้วแต่ เมื่อแก้ปัญหาหรือปลดปล่อยทุกข์ของตนเองได้ จึงนำเอากระบวนการเรียนรู้ที่เผยแพร่ไปสู่เยาวชนลูกหลานของเขา เพราะฉะนั้นเมื่อผู้บริหารเริ่มต้นจากฉันทะที่เกิดจากความต้องการอยากจัดการศึกษา เกิดจากแรงจูงใจภายใน และเกิดจากความรักของเด็ก นั่นคือความสุขที่ผู้บริหารนั้นมี เมื่อผู้บริหารมีความสุขในการทำงานก็ย่อมที่จะถ่ายทอดความสุขนี้ไปสู่ครูหรือผู้ร่วมงาน ฉะนั้นผู้ร่วมงานถ้ามีการทำงานด้วยความสุข เขาจะสามารถถ่ายทอดความสุขไปสู่เด็กด้วย เพราะฉะนั้นเด็กจึงเป็นผู้ที่ได้รับความสุขจากคนที่ทำงานอย่างมีความสุข ซึ่งการศึกษาทางเลือกค่อนข้างจะเป็นในรูปแบบนี้ ฉะนั้นยุทธศาสตร์หลักของการศึกษาทางเลือกก็คือมีส่วนร่วม อิสระ และการสร้างเครือข่าย เพราะการมีส่วนร่วมในการศึกษาทางเลือกไม่ได้หมายถึงว่า จำกัดตัวเองในการศึกษาเพียงแค่ส่วนของตัวเอง แต่สามารถจะดึงเอาส่วนต่างๆ จากผู้รู้ในชุมชน หรือพ่อแม่ของเด็ก หรือผู้อื่นเข้ามาร่วมในการจัดการศึกษา ฉะนั้นกระบวนการในการมีส่วนร่วมจึงทำให้ได้ครูที่หลากหลายซึ่งมีความรู้ และครูต่างๆ เหล่านี้ก็มาด้วยใจ เพราะฉะนั้นความรู้จึงถูกถ่ายทอดไปด้วยใจของครู การปฏิรูปต้องทำให้ผู้บริหารมาด้วยใจ หรือหากมาแล้วแต่ยังไม่มีความใจมา เราจะสร้างอย่างไรให้เขามาด้วยใจหรือทำด้วยใจและรักเด็ก จากนั้นจึงถ่ายทอด เกิดกระบวนการของผู้ที่ทำงานกับเด็กอย่างมีความสุข

จึงมีความคิดว่าการปฏิรูปการศึกษานั้น ถ้าอยากจะทำให้เกิดเป็นจริงได้ รัฐจะต้องคิดถึงมาตรา 12 ต้องคิดให้มีโอกาสในการปฏิบัติให้เป็นจริง ในการทำงานมาตลอด 6 ปีที่เรียกว่าการปฏิรูปการศึกษานั้น มาตรา 12 แผ่วมาก ทั้งๆ ที่เพื่อนเราซึ่งเป็นนักวิจัยจากญี่ปุ่น พูดว่า พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ ถือว่าก้าวหน้ามากในเอเชีย แต่พอถึงการปฏิบัติแล้ว เขาตั้งข้อสังเกตว่า มาตรา 12 กระทรวงศึกษาธิการอย่างทั้ง ถ้าทั้งเมื่อไหร่ ความก้าวหน้าจะหายไป เพราะฉะนั้นจึงขอฝากว่า ถ้าปฏิรูปการศึกษาแล้วขอให้คิดถึงมาตรานี้ด้วย

คุณหญิง ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ดิฉันคิดว่า 6 ปีที่ผ่านมาเราก็ก้าวเดินมาด้วยกัน ถ้ามองไปข้างหลังดิฉันคิดว่าเราก้าวมาไกล แต่แน่นอนยังไม่ถึงจุดที่เราอยากไป ยังไม่ถึงใจเราเสียทีเดียว

ยกตัวอย่างเช่น เงินอุดหนุน ดิฉันคิดว่าเราต่อสู้ได้มา 3 หมื่นกว่าล้านซึ่งมาก แต่ก็ยังไม่พอ หรือการศึกษาทางเลือกก็มีกฎกระทรวง แต่ก็ยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ เพราะฉะนั้นคงไม่ล้มเหลวเสียทีเดียว แต่ยังก้าวไปไม่ถึงจุดที่ต้องการ

ที่ผ่านมาเราทำการปฏิรูประบบยกย่อง คือ ทุกคนเหมือนกันหมด ซึ่งในขั้นตอนของการพัฒนาก็เป็นเช่นนั้น เพราะแต่แรกก็ต้องเหมารวมหยาบๆ ไปก่อน แต่ ณ วันนี้ถึงเวลาที่จะต้องละเมียดละไมมากขึ้นทั้งในเชิงประเด็น และในเชิงพื้นที่ ดิฉันยกตัวอย่างเชิงพื้นที่ เขตพื้นที่ทุกเขตมีจุดเด่นที่เขาเหนือใครในบางเรื่อง และก็มีจุดบอดที่เหนือใครในบางเรื่อง เราต้องสามารถรู้ว่าเขตพื้นที่นี้ต้องเติมตรงไหน กระตุ้นตรงไหน แต่ละเขตพื้นที่ต้องหลับตาเห็นที่จะทำเช่นนั้น และภายในแต่ละเขตพื้นที่ซึ่งมีโรงเรียน ร้อยกว่าโรง ผู้อำนวยการเขตต้องหลับตาเห็นเช่นเดียวกันว่า โรงเรียนนี้ไปได้แล้ว แต่โรงเรียนนี้อ่อน ดิฉันว่า ณ วันนี้โครงสร้างของเรา กฎระเบียบของเราเอื้ออำนวยให้ทำเช่นนั้นได้

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำลังดูโรงเรียนซึ่งคิดวิเคราะห์เก่ง ซึ่งมีอยู่จำนวนน้อยนั้น ว่าอยู่ที่ไหนกันบ้าง เขาทำอะไรซึ่งต่างไปจากโรงเรียนอื่น ภาษาอังกฤษก็เช่นเดียวกัน เราดู NT บางโรงเรียน NT ไม่น่าเชื่อถือเราก็ตัดทิ้งไป แต่หลายโรงเรียนที่น่าเชื่อถือก็นำมาพิจารณา ยกตัวอย่าง สาธิตเชียงใหม่ ราชนิพนธ์และล่าง เขาทำอะไรซึ่งทำให้ต่างไปจากคนอื่น ถึงเวลาที่แต่ละเขตพื้นที่จะต้องทำระบบกำกับและรู้ตัวตนของตัวเองให้ดีขึ้น และถึงเวลาที่จะต้องนำแต่ละประเด็นมาพิจารณา ว่าดำเนินการมาถึงขั้นนี้ ประสบปัญหาอย่างไร จะแก้ไขอย่างไร การศึกษาทางเลือกดำเนินการไปได้แต่มีปัญหาดตรงไหน คือ ไม่ต้องโยนทิ้งแข่ง แต่ถึงเวลาที่เราจะต้องนำแต่ละเรื่องมาดูด้วยความละเมียดละไม ด้วยความรอบคอบ ดิฉันคิดว่าเป็นสิ่งที่เราน่าจะก้าวไปข้างหน้าด้วยกัน ไม่อยากให้คนที่ทำงานมาด้วยความเหน็ดเหนื่อยรู้สึกว่ล้มเหลวไปหมด แต่ปลื้มปิติว่าดีไปหมดก็ไม่ได้เหมือนกัน ต้องจับประเด็นมองไปข้างหน้าให้ชัดเจน

นายแพทย์ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์

กุมารแพทย์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

เราพัฒนาคนขึ้นมาแล้วเพื่อการแข่งขัน หรือเพื่ออะไรก็ตามแต่ แต่ขณะนี้ผมสังเกตเห็นว่าสาขาวิชาชีพต่างๆ ขณะนี้เพศหญิงได้เข้าไปทุกสาขาวิชาชีพและมากกว่าเพศชายมากแล้ว อาจจะเป็นไปได้ว่าเรื่องการเรียนคือเด็กผู้ชายไม่ได้เรียนอย่างเดียว

แต่เด็กผู้หญิงว่านอนสอนง่ายและเรียนเก่ง เรียนอย่างเดียว ฝากให้พิจารณาด้วย เพราะสมัยที่ผมเรียนแพทย์ ส่วนใหญ่ 90% เป็นชาย แพทย์หญิงจะมีสัก 10% ถูกจำกัดสิทธิ เพราะว่าจะต้องถูกส่งไปชนบท ตอนนี้รู้สึกว่ายากครั้งหนึ่ง หญิงครั้งหนึ่ง แต่ในหลายสาขา เช่น เกษตรกรเป็นหญิงเกือบหมด ผมหาเกษตรกรผู้ชายเพื่ออยู่เวรตึกไม่ได้เลย ก็ฝากว่า ถ้าพิจารณา GPA ในการเข้ามหาวิทยาลัย ผมเข้าใจว่าไม่ช้าคงเหลือแต่เพศหญิง

นายธีระเดช มีรุ่งเรือง

กรรมการสถานศึกษาโรงเรียนสตรีวิทยา

ผมมีกรอบความคิดว่าหลักสูตรสถานศึกษาน่าจะมาจาก 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วยหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรท้องถิ่น และกิจกรรม ซึ่งแต่ละองค์ประกอบ ไม่จำเป็นต้องเท่ากัน ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานศึกษาและผมมีความเห็นว่าหลักสูตรแกนกลางเป็นความรู้สากลไม่ต้องไปปรับอะไรมากนักเพียงแต่ดูว่าจะใช้แค่ไหน ส่วนหลักสูตรท้องถิ่นก็ให้เหมาะกับท้องถิ่นนั้น ท้องถิ่นในที่นี้หมายถึง ผู้ปกครอง หรือชุมชน ฉะนั้นในบางโรงเรียนหลักสูตรท้องถิ่นอาจจะนิดเดียว บางโรงเรียนหลักสูตรท้องถิ่นอาจจะมากหน่อยก็ได้ ในส่วนของกิจกรรมแล้วแต่ว่ากิจกรรมจะสนับสนุนอะไร จะสนับสนุนท้องถิ่นหรือจะพัฒนาผู้เรียน หรือจะสนับสนุนหลักสูตรแกนกลาง

นายไพรัช กรบงกชมาศ

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบวรนิเวศ

ขอเสนอยุทธศาสตร์ 2 ประเด็น ซึ่งเป็นความเดือดร้อนของโรงเรียนอย่างมาก

1) ต้องการให้กระทรวงศึกษาธิการได้แก้ไขปัญหาเรื่องครูขาดโดยเร่งด่วนจากการประชุมของเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ในส่วนกลาง แทบจะไม่มีโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ที่มีครูเกิน บางโรงเรียน เช่น โรงเรียนเทพศิรินทร์ ขาดอยู่ถึง 43 อัตรา โรงเรียนวัดบวรนิเวศ มีตัวเลขที่ปรากฏที่เขตพื้นที่ 6 อัตรา แต่ในความเป็นจริง ขณะนี้โรงเรียนจ้างครูอยู่ทั้งหมด 18 อัตรา เพราะว่าการเกษียณก่อนกำหนดใน 3 ปีที่ได้มาบริหารโรงเรียน ไม่เคยได้รับอัตราคืน ไม่ต้องไปคิดถึงโรงเรียนที่อยู่ต่างจังหวัดว่าสาหัสขนาดไหน การขาดแคลนครูส่งผลให้ครูเหนื่อยล้า หากรัฐบาลมีโครงการเกษียณก่อนกำหนดอีกครั้งในปี 2549 คงจะมีครูเข้าร่วมโครงการอีกมาก โดยเฉพาะครูที่ทำงานดีและสอนดี ก็คงจะเหนื่อยล้าและสับสน

2) เรื่องการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายบุคคล ได้ดำเนินการมามาก และต่อสู้มามาก และได้รับการจัดสรรเพิ่มมามาก และโรงเรียนยกเลิกการเก็บเงินบำรุงการศึกษาจากผู้ปกครอง ต้องยอมรับอย่างหนึ่งว่า “โรงเรียนใหญ่ค่าว่าพอ ไม่มี” แต่ “โรงเรียนเล็กนั้นไม่มีพอ” ฉะนั้นการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายบุคคลผมหาคิดว่าระหว่างโรงเรียนใหญ่กับโรงเรียนเล็ก ไม่น่าจะเท่ากัน ถ้าเอาจำนวนนักเรียนคูณด้วยจำนวน 1,700 บาท โรงเรียนที่มีนักเรียน 10 คน ก็ได้รับการจัดสรรแค่หนึ่งหมื่นกว่าบาท ในขณะที่ โรงเรียนใหญ่ ๆ ซึ่งก็มีศักยภาพสูง นอกจากจะได้เงินจัดสรรรายบุคคลเต็มเม็ดเต็มหน่วยแล้ว ยังมีเงินที่เราทราบกันคืออยู่ ได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย นอกจากนี้ ไม่ต้องการให้ใช้จำนวนนักเรียนที่รับจริง แต่ควรจะต้องใช้จำนวนนักเรียนตามแผน เช่น กำหนดให้โรงเรียนนี้รับนักเรียนได้ 450 คน ต้องใช้ 450 คนเป็นตัวคูณ แม้จะสามารถรับได้ถึง 600 คนก็ตาม ต้องเป็นไปตามแผนชั้นเรียนเพื่อจะได้นำเงินส่วนนี้ไปให้โรงเรียนขนาดเล็ก ที่ยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเอง

นางพรนิภา ลิมปพยอม

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรื่องเงินอุดหนุน ตามที่ท่านปลัดฯ กล่าวไปแล้วว่าเราได้มา 3 หมื่นล้านก็เก่งแล้ว ระดับอนุบาล เดิมไม่อยู่ใน 12 ปี 195 บาท ท่านจาตุรนต์ ฉายแสง มาผลักดันให้เป็น 600 บาท ซึ่งไม่รวมเงินเดือนครู อาคารสถานที่ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา 1,100 บาท 1,800 บาท และ 2,400 บาท ดูเหมือนน้อย แต่ถ้ารวมเงินเดือนครูและอุปกรณ์ต่างๆ ก็จะสูงขึ้น สำหรับโรงเรียนเอกชนได้รับเพิ่มในส่วนของเงินเดือนครูอีก รวมได้รับประมาณเดือนละ 7,000 บาทต่อคน คิดเป็นอัตรา 1 ต่อ 20 เพราะฉะนั้นเป็นจำนวนมหาศาล

ปัญหา คือ รัฐธรรมนูญบอกว่าต้องเท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้นพอเพิ่มของรัฐเท่าใด เอกชนก็ต้องเท่านั้น ส่วนระดับอาชีวศึกษาเงินอุดหนุนรายบุคคลประมาณหมื่นกว่าบาท ก็ยอมรับว่าคุณภาพไม่ดี จากที่เคยได้สำรวจ สำหรับโรงเรียนเซนต์คาเบรียล หรือโรงเรียนสาธิต ประมาณการได้ประมาณ 30,000 แต่ขณะนี้รัฐอุดหนุนคิดถ้วนเฉลี่ยแล้วประมาณหมื่นเศษ อาชีวศึกษาแพงมากน้อยอาจจะ 17,000-18,000 แล้วแต่สาขา เพราะฉะนั้นคุณภาพเป็นไปตามเงิน ยกตัวอย่างโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ได้รับจัดสรร 1 แสนบาท ต่อนักเรียน 1 คน สมศ. ทำการประเมิน เยี่ยมหมดทุกด้าน ภาษา

ไทยยังเก่ง ทั้งๆ ที่เป็นโรงเรียนที่มุ่งเน้นคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ดูแล้วน่าทึ่งจริงๆ ทุกอย่างทันสมัย ครูก็จ้างด้วยเงินราคาสูง เงินเท่านั้นที่จะช่วยเรื่องคุณภาพ

แต่ต้องนึกถึงรัฐบาลว่า ในขณะที่มีรายจ่ายด้านอื่น เรื่องสุขภาพ เรื่องปากท้อง เอกชนบอกว่าไม่พอ แต่รัฐให้แค่นี้ สรุปแล้วรัฐอุดหนุน 8,000-9,000 และให้เก็บเพิ่มได้บ้าง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันรัฐอุดหนุน 14 ปี อนุบาลไม่อยู่ในการศึกษาภาคบังคับ 12 ปี แต่รัฐแถมให้ ในระดับอนุบาลนั้นสามารถเก็บค่าใช้จ่ายได้ เป็นค่าอาหาร ส่วนค่าเล่าเรียนมี 21 รายการ สามารถตรวจสอบได้ สำหรับคนจนรัฐให้หมด มีทุนการศึกษาให้ มีอาหารกลางวัน มีเสื้อผ้า และอื่นๆ อุดหนุนมาก ค่ารถที่บอกว่า เมื่อรวมโรงเรียนแล้วจ่ายค่ารถให้ปีเดียวนั้น ไม่จริง ณ ปัจจุบันยังจ่ายให้อยู่ ตั้งแต่ปี 2536 เป็นเวลา 10 ปีมาแล้ว

ขณะนี้โรงเรียนขนาดเล็กจะด้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ เพราะถ้านับจำนวนเด็ก โรงเรียนขนาดใหญ่รวมแล้วได้เงินมาก สมมุติว่าขนาดใหญ่มากๆ ก็ได้รับจัดสรร 20-30 ล้านบาท ส่วนโรงเรียนเล็กนั้น ได้คิดวิธีการโดยให้เพิ่มจำนวน ในลักษณะเพิ่มค่าคุณภาพ โดยคิดว่าถ้าโรงเรียนนี้ได้พื้นฐานประมาณหนึ่งแสนบาทจะสามารถอยู่ได้ ไม่เช่นนั้น ถ้ามีนักเรียน 50 คน คุณคนละ 1,100 จะได้รับจัดสรรเพียง 50,000 บาท ใช้จ่ายในการพัฒนาครูเรื่องเดียวก็ไม่พอแล้ว ปัญหาคือเรื่องเงิน แต่วันนี้รัฐบาลประกาศว่าผู้ที่บริจาคให้การศึกษา จะได้ลดภาษีรายได้ 2 เท่า ซึ่งทำให้มีผู้ต้องการบริจาคมากขึ้น

เรื่องขาดแคลนครู เป็นปัญหาหนัก สรุปจำนวนครูที่ขาดประมาณ 5 หมื่นคน จึงจะสามารถแก้ปัญหาได้ ในปัจจุบันใช้เงินในการจ้างครู เฉพาะส่วนของรัฐ 3 หมื่นกว่าอัตรา ในขณะที่มีเอกชนและ อบต. มาช่วย

ท่านรัฐมนตรีฯ ต้องการให้พัฒนาครู จึงน่าเป็นห่วง เพราะว่า การพัฒนาทำให้ครูยิ่งขาด แต่หากไม่พัฒนาก็ยิ่งแย่ คิดว่าถ้าได้ครูมาทดแทน จะสามารถพัฒนาครูได้ดีขึ้น ในปัจจุบันนี้ครูทำงานหนักมาก น่าเห็นใจ และเกณฑ์การประเมินก็ไปเน้นวิชาการ ซึ่งเรากำลังเปลี่ยนเป็นเน้นผลสัมฤทธิ์ของเด็ก วิธีการประเมินนี้ท่านรัฐมนตรีฯ ก็เข้าใจ คิดว่าจะแก้ไขเรื่องการประเมิน ครูจะได้ไม่ต้องกังวลกับผลงานวิชาการ เพื่อที่จะทุ่มเทการสอนได้เต็มที่ และนำผลจากสิ่งนั้นมาทำการประเมิน

ที่สำคัญมากอีกเรื่องหนึ่ง คือ เรื่องคุณภาพ จากที่หลายท่านได้กล่าวมาขอยอมรับ ไม่เช่นนั้นคงจะไม่มีเด็กฝากเด็กเข้าเรียน ในเมื่อมีความต้องการหลากหลาย โรงเรียน

เปิดรับเด็กในพื้นที่บ้างเพื่อความยุติธรรม มีการเปิดสอบสำหรับเด็กที่อยากจะข้ามพื้นที่มาเข้าเรียน มีหลากหลายวิธี สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากค่านิยม และเรื่องคุณภาพของโรงเรียน ต้องขอให้ผู้ปกครองเข้าใจและช่วยกัน ในความเป็นจริงแล้วเด็กที่เก่งนั้น พ่อแม่จะเอาใจใส่ลูก มีการติวบ้าง หรือสอนบ้าง โรงเรียนเป็นเพียงส่วนหนึ่ง สิ่งแวดล้อมตัวเด็ก เช่น ครอบครัวเอาใจใส่ มีความสำคัญมาก

การวิจารณ์อย่างนี้คิดว่าดี รับเป็นจำเลยหมดทุกข้อ และพยายามทำให้ดีที่สุดของความร่วมมือช่วยกัน ดีเพื่อก่อไม่เป็นไร

ผู้เข้าร่วมสัมมนา

1) กรณีขาดแคลนครูประมาณหมื่นอัตรา เราเห็นระบบกฎหมาย เราเห็นการเชื่อมโยงปัญหา ยกตัวอย่างเช่น การผลิตครู 5 ปี ในที่สุดท้ายนิสิตนักศึกษาครูจะต้องฝึกสอนอยู่ในโรงเรียนเป็นเวลา 1 ปี ควรเชื่อมโยงระหว่างระบบผลิตกับระบบโรงเรียน ในสถาบันราชภัฏ 40 กว่าแห่งกับคณะศึกษาศาสตร์ คุรุศาสตร์ ซึ่งจะมีครูที่จะเข้าไปสู่ระบบโรงเรียน ปีละไม่ต่ำกว่า 5,000-6,000 คน ซึ่งครูเหล่านี้สามารถทำการสอนได้เต็มที่ เพราะเรียนมา 4 ปี ถ้าเรื่องนี้จัดเป็นระบบทุกปี พอนิสิตนักศึกษาครูขึ้นชั้นปีที่ 5 เขาต้องไปฝึกสอนในโรงเรียน และอยู่ในโรงเรียนนั้นปีหนึ่ง การจ้างเป็นไปในลักษณะให้เครดิตแก่เขา โดยรัฐเป็นผู้กำหนดว่า ต้องการครูวิทยาศาสตร์เท่าใด ครูคณิตศาสตร์เท่าใด ครูภาษาอังกฤษเท่าใด ครูเหล่านี้จะเข้าสู่ระบบอัตโนมัติ ปัญหาการขาดแคลนครูจะลดลง

2) ประเทศจีนยากจนยิ่งกว่าประเทศของเรา แต่การศึกษาดี เพราะคนในชุมชนจะบริจาคเงินส่วนหนึ่งเพื่อการศึกษา เช่น คนที่ไปทำงานเป็นไกด์ทัวร์ ได้ทิปมา 50 หยวน ต้องให้โรงเรียน 10 หยวน เป็นที่รู้จักกัน เขาจะบริจาคเงินส่วนนี้เป็นกองทุนการศึกษาในชุมชน เพราะรู้ว่าลูกหลานเขาได้ทุนนี้ เงินทุนนี้เมื่อจะนำไปทำอะไร จะเห็นผล เมื่อประชาชนรู้ว่าเงินนั้นไปส่งลูกเขาแล้วลูกเขาได้รับประโยชน์อะไร ทุกคนจึงถือเป็นหน้าที่ว่าได้รับมา 50 หยวน ต้องให้โรงเรียน 10 หยวน กระบวนการคิดเรื่องการศึกษาขณะนี้ ถ้ายังติดว่ารัฐจะเป็นผู้อุปถัมภ์ รัฐจะอุดหนุนทั้งหมด จะไม่มีวันพอ ต้องเปลี่ยนวิธีการคิดใหม่ ซึ่งจะทำให้การศึกษากระฉับกระเฉงขึ้น

ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายปิยะบุตร ชลวิจารณ์)

ทำหน้าที่ประธานการประชุม แทนท่านรัฐมนตรีฯ

วันนี้จุดประสงค์ที่ท่านรัฐมนตรี ร่วมกับ สกศ. สมศ. สำนักผู้ตรวจราชการ ได้จัดการสัมมนาในวันนี้ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และรับฟังความคิดเห็น ที่สำคัญที่สุดคือรับฟังความคิดเห็นจากทุกๆ ด้าน เพราะว่าวันนี้ทาง สกศ. ได้เชิญตัวแทนทุกกลุ่มมาร่วมให้ความเห็น

วันนี้ความเห็นของท่านไม่อยู่บนหิ้งแน่นอน ตั้งแต่ท่านรัฐมนตรีมารับตำแหน่งภายใน 10 วันท่านประชุมผู้บริหารระดับสูง 3 - 4 ครั้งแล้ว ซึ่งกำลังจะกำหนดการดำเนินงาน ซึ่งแต่ละเรื่องนั้นคงเป็น 7 - 8 เรื่องใหญ่ๆ เพราะฉะนั้นอาจจะตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการในแต่ละเรื่อง ความจริงเรื่องการศึกษาทั้งหมดนั้นเชื่อมโยงกัน หากจะแบ่งเป็นกลุ่มจะลำบากมาก เพราะฉะนั้นจะหาอะไรที่จะให้แต่ละเรื่องเชื่อมโยงกันให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความแตกต่างของพื้นที่ โรงเรียนขนาดเล็ก เรื่องหลักสูตร เรื่องการพัฒนาครู พัฒนาผู้บริหาร เหล่านี้เชื่อมโยงกันทั้งหมด เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งหมด

วันนี้เราก็คิดหนักว่าจะหาอย่างไร ที่จะแบ่งเป็นคณะทำงานทำเรื่องนี้ แต่อย่างไรก็ตามขอยืนยันว่า จะต้องมีการดำเนินงาน และภายในไม่เกิน 3 เดือนจะดำเนินการเป็นเรื่องๆ เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน ตุลาคม พฤศจิกายน ท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ดร.รุ่ง แก้วแดง) ได้บอกไว้แล้ว และคงจะจัดสัมมนาเช่นนี้บ่อยครั้งขึ้น เพื่อจะได้มีแนวความคิดนำไปสู่การดำเนินงาน หลังจากนั้นมานั่งคุยกันเพื่อดูว่าที่ดำเนินการไปตรงกับใจท่านหรือไม่

ผมขอเป็นตัวแทนท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหาร และต้องขอขอบคุณทั้ง 3 สำนักงาน ทาง สกศ. ที่จัดการสัมมนาครั้งนี้ ดร.เจือจันทร์ ตัวแทนผู้ตรวจราชการ และ ท่าน ดร.สมหวัง จาก สมศ. เป็นอย่างสูงที่นำตัวเลขนี้ที่เราพูดกัน คงไม่มีครั้งไหนนำข้อเท็จจริงมาพูดกันอย่างโปร่งใส ไม่มีซ่อนเร้น เพราะฉะนั้นเป็นสิ่งที่ดีที่ได้เห็น ก็คงหวังฟังความเห็นและมันสมองจากท่านอีกครั้งหนึ่งในอนาคต เพียงแต่ว่าตอนนี้ต้องมาวิเคราะห์ให้ออกมาเป็นแผนปฏิบัติการให้ได้ ความจริงไม่ต้องมีคณะกรรมการกลาง สภาการศึกษาต้องไปดูว่าทุกอย่างมีอะไรซับซ้อนหรือไม่ มีจุดอ่อนจุดแข็ง มีปัญหาตรงไหน สภาการศึกษาเหมือนสภาพพัฒนาของด้านเศรษฐกิจ สภาการศึกษาคือด้านของการศึกษาที่จะต้องจับชีพจรทั้งหมดว่า เราได้เดินถูกทางมีอะไรซับซ้อนหรือไม่ ผมขออนุญาตปิดการประชุม ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านอย่างสูง

ภาคผนวก 2

เอกสารประกอบการนำเสนอ

สรุปผลการประเมินในภาพรวม
“6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา”

โดย ดร.รุ่งเรือง สุขากิรมย์
ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

เอกสารประกอบการนำเสนอ
สรุปผลการประเมินในภาพรวม
“6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา”

โดย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

ณ ห้องกมลทิพย์ 3 โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพมหานคร
วันจันทร์ที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2548

สรุปผลการประเมินในภาพรวม 6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา

โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ความนำ

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีจุดมุ่งหมายหลัก เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ของคนไทยทุกคน ให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นับตั้งแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 หน่วยงานที่รับผิดชอบและทุกฝ่ายในสังคมได้ร่วมกันผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาขนานใหญ่ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านนโยบาย แผน และการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับชาติได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร รายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาทุกระดับ ประเภท และสังกัด รายงานการวิจัยและประเมินผลเชิงลึก ข้อมูลสถิติ รวมทั้งผลการประชุม/สัมมนาระดมความคิดจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง พบว่าการดำเนินงานมีความก้าวหน้าในระดับหนึ่ง มีนวัตกรรมตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จในทุกกรณี และมีประเด็นที่ต้องนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมาย

เอกสารฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของผลการติดตามและประเมินความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษาเนื่องในวาระครบรอบ 6 ปี ของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวม โดยนำเสนอสาระสำคัญบางประการ รวมถึงข้อจำกัดต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นประเด็นการอภิปรายที่จะนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุง จากผู้เข้าร่วมสัมมนา ดังนี้

1. การปฏิรูปด้านสิทธิและโอกาสทางการศึกษา
2. การปฏิรูปด้านการเรียนรู้
3. การปฏิรูปด้านการผลิตและพัฒนาครู
4. การปฏิรูปด้านการบริหารจัดการ
5. การปฏิรูปด้านการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

ผลการประเมิน

1. สิทธิและโอกาสทางการศึกษาของประเทศไทย

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการยกระดับความรู้ของคนไทย โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนไทยทุกคนมีการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้มีพื้นฐานเพียงพอต่อการดำรงชีวิต โดยถือว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสิทธิที่คนไทยทุกคนควรได้รับ

1.1 ข้อค้นพบ

1.1.1 ผลลัพธ์ของการดำเนินงานในภาพรวม

พิจารณาจากตัวชี้วัดที่เป็นเป้าหมายของแผนบริหารราชการแผ่นดิน 2 ประการคือ

1) จำนวนปีการศึกษาโดยเฉลี่ยของคนไทย พบว่า เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยปีละ 0.2 กล่าวคือ เพิ่มจาก 7.1 ปีใน 2542 เป็น 8.1 ในปี 2547

2) การศึกษาของแรงงาน ประชากรอายุ 15 - 19 ปีได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น เฉลี่ยประมาณร้อยละ 1.3 ต่อปี คือเพิ่มจากร้อยละ 33.6 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 37.7 ในปี 2547

เมื่อพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งประเมินโดย IMD พบว่า ลำดับความสามารถในการแข่งขันของไทยดีขึ้น คือ เป็นอันดับที่ 34 ในปี พ.ศ. 2544 ขยับขึ้นเป็นอันดับที่ 29 ในปี พ.ศ. 2547 และอันดับที่ 27 ในปี พ.ศ. 2548 โดยอันดับขีดความสามารถด้านการศึกษาของไทยดีขึ้นจากอันดับที่ 48 ในปี 2547 เป็นอันดับที่ 46 ในปี 2548

อย่างไรก็ตาม การเพิ่มขึ้นของดัชนีชี้วัดดังกล่าวในระยะเวลาที่ผ่านมา มีแนวโน้มเป็นไปอย่างช้าๆ ไม่ปรากฏให้เห็นว่าเป็นอัตราเร่งที่ควรเกิดขึ้นในระยะของ

การปฏิรูปการศึกษา ฉะนั้น การดำเนินงานในระยะต่อไปที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของรัฐบาลในปี 2551 คือ 1) จำนวนปีการศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรจะต้องเป็น 9.5 ปี และ 2) ร้อยละของแรงงานที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นร้อยละ 50 จำเป็นต้องดำเนินการในอัตราที่เร็วกว่าปกติอย่างมาก

1.1.2 ผลลัพธ์ด้านสิทธิและโอกาสทางการศึกษาของประชาชนวัยเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เมื่อพิจารณากลุ่มผู้เรียนอายุ 3-17 ปีที่อยู่ในวัยเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งหมายถึงการศึกษาก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งเป็นสิทธิทางการศึกษา ที่ทุกคนควรได้รับนั้น พบว่า

1) โอกาสการเข้าเรียนยังมีความแตกต่างกันในมิติของพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมาย

2) แม้ว่ามีผู้เข้าเรียนเพิ่มมากขึ้นด้วยการขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 9 ปี แต่ยังมีผู้ออกกลางคัน

3) ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้นไม่มากเท่าที่ควรจะเป็นเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรอายุ 15-17 ปี กล่าวคือ อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากร้อยละ 54 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 55 ในปี 2547 ทั้งนี้ด้วยสาเหตุหลายประการ คือ

(1) การออกกลางคันในระดับต่ำกว่าที่สะสมกันมาต่อเนื่อง ด้วยปัญหาต่างๆ เช่น ศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนต่ำ ผู้ปกครองมีความจำเป็นต้องให้เด็กช่วยหารายได้ รวมถึงปัญหาการที่เด็กเบี่ยงเบนการเรียนด้วยสาเหตุทั้งด้านตัวเด็กและโรงเรียน และสาเหตุอื่นๆ

(2) โอกาสการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายยังไม่ทั่วถึงเช่นสถานศึกษาอยู่ห่างไกล ผู้ปกครองมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัว แม้ว่ารัฐจะยกเว้นค่าเล่าเรียนให้ รูปแบบการศึกษาที่จัดอยู่ยังไม่หลากหลายเพียงพอที่จะเสริมสร้างโอกาสแก่ผู้มีข้อจำกัดต่างๆ

4) การเข้าเรียนสายอาชีพยังมีไม่มาก กล่าวคือ สัดส่วนผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ : อาชีพเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย คือ เป็น 66 : 34 ในปี 2544 และเป็น 63 : 37 ในปี 2547 ขณะที่รัฐบาลตั้งเป้าหมายไว้ว่า จะต้องเป็น 50 : 50 ในปี 2551 สาเหตุที่ผู้เรียนสายอาชีพเพิ่มขึ้นไม่มาก คือ สถานศึกษาที่จัด

สายอาชีพมีน้อยและส่วนใหญ่อยู่ในเขตเมือง ผู้ปกครองไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียน ค่าใช้จ่ายในการเรียนสูงกว่าสายสามัญ นอกจากนี้ในปัจจุบันผู้เรียนนิยมเรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นมากขึ้น

5) สิทธิทางการศึกษาของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ (ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ) ยังไม่กว้างขวางทั่วถึง รูปแบบการจัดการศึกษาและหน่วยจัดยังไม่เอื้อต่อการเสริมสร้างโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม

6) ผู้เรียนสายอาชีพด้วยการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นชัดเจน โดยเพิ่มขึ้นจากประมาณ 1 ล้านคนในปี 2543 เป็น 1.8 ล้านคนในปี 2547 ซึ่งเป็นแนวโน้มที่ดีที่แสดงให้เห็นว่าการศึกษานอกระบบสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยเฉพาะผู้ต้องการประกอบอาชีพมากขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะ

1) การยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนในระยะต่อไปต้องให้ความสำคัญกับมิติของพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายเป็นฐานในการพัฒนา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ความไม่เสมอภาคและไม่เป็นธรรม โดยเสริมสร้างปัจจัยให้เอื้อต่อโอกาสเข้าเรียนและเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

2) ป้องกันปัญหาการออกกลางคัน โดยทุกสถานศึกษาควรทำทะเบียนกลุ่มเด็กที่เสี่ยงต่อการออกกลางคัน และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาเป็นรายบุคคล อย่างเป็นระบบและครบวงจร รวมถึงการสนับสนุนผู้เรียนที่ยากจนด้วยเงินจากภาครัฐและแหล่งอื่น ๆ ควรต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

3) ให้มีการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นและมีรูปแบบการให้บริการที่หลากหลาย ที่ผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ นอกระบบและอัธยาศัย เพื่อเอื้อต่อความแตกต่างของผู้เรียน และเร่งรัดระบบการเทียบโอนให้สามารถดำเนินการได้อย่างกว้างขวาง

4) สนับสนุนให้องค์กรต่าง ๆ จัดและร่วมจัดการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ต้องการความเชี่ยวชาญจากหลายสาขา ร่วมกันพัฒนาอย่างเป็นสหวิทยาการ

5) เพิ่มโอกาสในการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมถึงการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญให้

หลากหลาย ครอบคลุมถึงสายอาชีพด้วย และส่งเสริมการศึกษานอกระบบให้เป็นไปอย่างกว้างขวาง

2. การปฏิรูปการเรียนรู้

การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น เป็นคนดี คนเก่งและเรียนรู้อย่างมีความสุข ด้วยการปรับเปลี่ยนปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายให้ได้ผลตามเป้าหมาย

2.1 ข้อค้นพบ

1) ในระยะ 6 ปีของการปฏิรูปการศึกษามีแนวโน้มว่าผู้เรียนมีความสุขในการเรียนมากขึ้นด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่เริ่มเปลี่ยนไป มีการเรียนรู้นอกห้องเรียน เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การฝึกปฏิบัติจริง ฯลฯ แต่ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในวิชาหลักๆ โดยเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ยังอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์เป็นประเด็นที่ต้องเร่งให้เกิดขึ้นโดยเร็ว

2) ปัจจัยที่ต้องการปรับเปลี่ยนเพื่อให้ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามความคาดหวัง กล่าวคือ

(1) หลักสูตร ยังเป็นประเด็นที่ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่ายังไม่ชัดเจน ตั้งแต่ นิยามความหมาย องค์ประกอบ ขอบเขตของหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษา ภารกิจในเรื่องหลักสูตรของส่วนกลาง เขตพื้นที่ สถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามความหมายที่ส่วนกลางกำหนดให้ได้

(2) โรงเรียนส่วนใหญ่ยึดสาระตามหน่วยการเรียนรู้เป็นแนวการจัดการเรียนการสอน ซึ่งพบว่าเนื้อหาที่ต้องเรียนมีมากและบางส่วนซ้ำซ้อนไม่เชื่อมโยง ครุภัณฑ์กับการสอนเนื้อหาให้ครบ ซึ่งใช้เวลามาก ฉะนั้นกระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ จึงถูกลดความสำคัญไป และการวัดผลตามหน่วยการเรียนรู้ส่งผลกระทบถึงการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาด้วย

(3) ความยืดหยุ่นหลากหลายของหลักสูตรเพื่อตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนโดยเฉพาะกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ (ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีความสามารถพิเศษ) ยังเกิดขึ้นน้อย

(4) โรงเรียนยังใช้การวัดและประเมินผลผู้เรียนรูปแบบเดิม เนื่องจากครูยังขาดความรู้ความเข้าใจและปัจจัยแวดล้อมไม่เอื้อต่อการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

(5) ประกาศ หรือคำสั่งต่าง ๆ จากส่วนกลาง ทำให้สถานศึกษาขาดอิสระในการดำเนินงานที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่เกิดความหลากหลายและยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอน

(6) แนวทางการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกยังไม่สอดคล้องกันเท่าที่ควร

(7) ผู้ประเมินคุณภาพภายนอก ให้ความสำคัญกับเอกสารหลักฐานและมีความรู้ความเชี่ยวชาญแตกต่างกัน มีผลถึงมาตรฐานของการประเมินและการส่งผลการประเมินให้เขตพื้นที่และสถานศึกษาล่าช้า

2.2 ข้อเสนอแนะ

1) ให้มีการทบทวนเรื่องหลักสูตรให้เกิดความชัดเจน ตั้งแต่ นิยาม ความหมาย โครงสร้าง องค์ประกอบของหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งบทบาทและภารกิจของส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค เขตพื้นที่ และสถานศึกษา

2) ลดความซ้ำซ้อน เพิ่มความเชื่อมโยงของเนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และมาตรฐานสาระ

3) ปรับแนวทางการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผู้เรียนจากการยึดเนื้อหาสาระ เป็นยึดมาตรฐานเกี่ยวกับผู้เรียน

4) สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้ตรงกันทุกฝ่ายในการดำเนินงาน เพื่อมิให้เรื่องหลักสูตรเป็นอุปสรรคของการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

5) กฎระเบียบคำสั่งต่าง ๆ ที่ให้สถานศึกษาดำเนินการ ต้องส่งเสริมให้สถานศึกษามีอิสระ มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และตอบสนองความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียนได้

6) เร่งดำเนินการด้วยมาตรการต่าง ๆ ที่ลดภารกิจที่มีใช้การจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้ครูมีเวลาให้ผู้เรียนมากขึ้น

7) ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนให้เกิดขึ้นด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนาที่มีผู้นำทางวิชาการเข้าช่วยเหลือเป็นพี่เลี้ยง เนื่องจากมีข้อค้นพบว่าสามารถทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

8) สร้างความรู้ ความเข้าใจ ถึงผลดีของการเรียนรู้แบบใหม่แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วม

9) รวบรวมและเผยแพร่นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จ ให้เกิดการขยายผลอย่างกว้างขวาง

10) สร้างความเป็นมืออาชีพให้แก่ผู้ประเมินภายนอก รวมถึงส่งผลประเมินให้โรงเรียนและพื้นที่โดยเร็ว รวมถึงติดตามการนำไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุง

3. การผลิตและพัฒนาครู

ครูเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่ทุกฝ่ายพึงประสงค์ ดังนั้นครูจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในทิศทางของการปฏิรูปการศึกษาได้ จึงจำเป็นต้องปฏิรูประบบการผลิตและการพัฒนาครู มุ่งให้คนดี คนเก่ง มาเป็นครู ยกย่อง ฟื้นฟูวิชาชีพครู พัฒนาศักยภาพครูประจำการ และการผลิตครูแนวใหม่

3.1 ข้อค้นพบ

1) ขณะนี้เกิดองค์กรตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คือ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำหน้าที่เป็นองค์กรกลาง บริหารงานบุคคลของข้าราชการครู และมีคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งมีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์เกี่ยวกฏ แต่กระบวนการจัดตั้งองค์กรดังกล่าวมีความล่าช้าด้วยสาเหตุต่างๆ จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินงานตามภารกิจให้เห็นผลได้ชัดเจน

2) ด้วยข้อจำกัดต่างๆ ขณะนี้ระบบการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในภาพรวมของประเทศจึงไม่มีความชัดเจน และมีความล่าช้าในการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

3) สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลให้งานไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร คือ ยังไม่มีองค์คณะบุคคล ตามที่ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษากำหนดไว้คือ “คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบกระบวนการผลิต และแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา” คงมีเฉพาะคณะกรรมการบริหารโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 5 ปี ซึ่งขณะนี้ยังขาดความชัดเจนในนโยบายและแนวทางการดำเนินงานในการผลิตครู 5 ปี เช่นกัน

4) ความคาดหวังที่จะให้สถาบันผลิตครูส่วนใหญ่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ยังมีปัญหาเนื่องจากหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถาบันผลิตครูยังก้าวไม่ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

5) สถาบันผลิตครูส่วนใหญ่ ให้ความสนใจผลิตผู้เรียนสาขาอื่น ๆ มากกว่าการผลิตครู รวมถึงการขาดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อวิชาชีพครูโดยเฉพาะ

6) ยังมีความขาดแคลนครูสอนด้านวิทยาศาสตร์ ภาษา และครูสำหรับกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

7) ครูส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนา แต่ขาดปัจจัยและระบบส่งเสริม สนับสนุนจูงใจ

8) ความไม่ชัดเจนของระบบการประเมินสมรรถนะของครู เช่น การประเมินเพื่อแต่งตั้งอาจารย์ระดับ 3 ทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจ

3.2 ข้อเสนอแนะ

1) เร่งดำเนินการตามข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครู เช่น จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบกระบวนการผลิต และแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา การจัดแผนผลิตครู แผนบูรณาการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูประจำการ ทั้งระยะสั้น ปานกลาง และระยะยาว จัดให้มีระบบสนับสนุนการพัฒนาครูด้วยระบบคูปอง การฝึกอบรม ระบบ e-learning และระบบการเรียนรู้ทางไกล ฯลฯ

2) ให้มีสถาบันอุดมศึกษาเพื่อวิชาชีพครู ที่มุ่งเน้นการผลิต และการบ่มเพาะบุคลากรที่มีจิตวิญญาณของความเป็นครูอย่างแท้จริง รวมทั้งการมีสถาบันที่จะช่วยพัฒนาครูกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ

- 3) ให้สถาบันผลิตครูปรับปรุงหลักสูตรให้ทันการเปลี่ยนแปลง และใช้เวลาภาคปฏิบัติให้มาก โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ในสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบหรือตัวอย่างของการปฏิรูปการเรียนรู้
- 4) เร่งต่อยอดวิชาชีพอthers ให้แก่ผู้จบสาขาวิชาเฉพาะทาง เช่น วิทยาศาสตร์ ภาษา เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลน และเพื่อให้ได้ผู้รู้ลึกเชี่ยวชาญในศาสตร์นั้นๆ มาเป็นครูรวมถึงส่งเสริมสนับสนุนการใช้ผู้เชี่ยวชาญจากทุกภาคส่วนมาเป็นวิทยากรพิเศษ
- 5) เร่งรัดการผลิตครูสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ
- 6) ระบบการพัฒนาครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ควรเชื่อมโยงสัมพันธ์กับความก้าวหน้าทางวิชาชีพอย่างแท้จริง
- 7) ส่งเสริมการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Training) โดยอาศัยครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง และมีคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง
- 8) เร่งรัดและสร้างความชัดเจนการประเมินผลงานในการขอปรับปรุงตำแหน่งและการออกไปประกอบวิชาชีพ
- 9) เปิดให้ภาคเอกชนที่มีความรู้ความสามารถ ได้มีส่วนในการพัฒนาครู

4. การบริหารจัดการ

หลักการของการจัดระบบโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาคือ ความมีเอกภาพด้านนโยบาย และให้มีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่ สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการปรับโครงสร้างองค์กรทั้งในส่วนกลาง เขตพื้นที่ และสถานศึกษาดังนี้

4.1 ข้อค้นพบ

4.1.1 ส่วนกลาง

- 1) ความไม่ลงตัวของการจัดโครงสร้างองค์กรของบางหน่วยงาน เช่น ในส่วนของการศึกษาเอกชน การศึกษานอกโรงเรียน ส่งผลกระทบถึงภารกิจในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

2) การแบ่งภารกิจของหน่วยงานส่วนกลางบางส่วน ยังไม่เอื้อต่อการดำเนินการตามภารกิจที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นนวัตกรรม รูปแบบการจัดการศึกษาใหม่ ๆ รวมถึงการเป็นพี่เลี้ยง ดูแล ส่งเสริมความเข้มแข็งให้เขตพื้นที่

3) กลไกการประสานงานระหว่างหน่วยงานนโยบายและหน่วยงานต่าง ๆ ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ

4.1.2 เขตพื้นที่การศึกษา

1) จำนวนเขตพื้นที่มีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานตามโครงสร้างเดิม ทำให้การประสาน ดูแล ช่วยเหลือสถานศึกษา รวมถึงความใกล้ชิดกับชุมชนน้อยกว่าที่ผ่านมา

2) ยังมีความไม่ลงตัวในการบรรจุคนลงงานตามเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนใหญ่ยังกระจุกตัวอยู่เขตในเมือง

3) ภารกิจตามกฎหมายที่กำหนดไว้ยังทำได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากปัญหาหลายประการ เช่น การขาดความรู้ความเข้าใจ การแบ่งบทบาทหน้าที่ ระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง เขตพื้นที่ และสถานศึกษายังไม่ชัดเจน บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบ และแนวปฏิบัติ

4) ภารกิจบางส่วนถูกลดความสำคัญลงไป โดยเฉพาะในส่วนของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้วยข้อจำกัดของบุคลากรและงบประมาณ

5) ความล่าช้าของการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้การบริหารงานบุคคล งบประมาณ ขาดแนวปฏิบัติที่ถูกต้องชัดเจน

6) องค์กรคณะบุคคลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ยังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

7) คณะกรรมการเขตพื้นที่บางแห่งมีปัญหาไม่มีผู้มาสมัคร และส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามภารกิจที่กำหนดไว้ ด้วยสาเหตุทั้งจากตัวกรรมการ และบุคลากรของเขตพื้นที่

4.1.3 สถานศึกษา

1) การกระจายอำนาจให้แก่โรงเรียนยังไม่เต็มที่ เนื่องจากมีความล่าช้าในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาจึงขาดความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ

2) กฎ ระเบียบ คำสั่งของกระทรวง ไม่เอื้อให้โรงเรียนบริหารจัดการได้อย่างอิสระ คล่องตัว และบางครั้งไม่สามารถปฏิบัติได้

3) คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามภารกิจที่กำหนด คือยังไม่ถึงระดับร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ นอกจากนี้กรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษาเดิมไม่ได้รับการจัดสรรเบี้ยประชุม ขณะที่กรรมการของโรงเรียนสังกัด สปช. เดิมได้รับ

4.2 ข้อเสนอแนะ

1) สร้างความชัดเจนในโครงสร้างของหน่วยงานส่วนกลาง เพื่อให้มีองค์กรรองรับงานที่เกิดขึ้นอย่างครบถ้วน

2) สร้างระบบและกลไกที่จะทำให้เกิดการประสาน เชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างองค์กรต่าง ๆ ในส่วนกลางให้เกิดผลชัดเจน

3) เร่งรัดการออกกฎหมายเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจการบริหารจัดการให้แก่เขตพื้นที่และสถานศึกษาอย่างแท้จริง

4) ทบทวนการจัดบุคลากร หน่วยงาน และภารกิจหน้าที่ของเขตพื้นที่บางส่วนให้เหมาะสม เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างครบถ้วน

5) สร้างความรู้ความเข้าใจ และสร้างความเข้มแข็งให้แก่เขตพื้นที่ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) พัฒนาการทำงานในรูปคณะกรรมการทั้งของเขตพื้นที่และสถานศึกษา เพื่อให้สามารถดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ได้มากขึ้น

5. การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์กรต่าง ๆ

หลักการพื้นฐานของการปฏิรูปการศึกษาคือ การมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้บริการทางการศึกษาเป็นไปอย่างกว้างขวาง ทั้งถึง ตอบสนองความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน ซึ่งหมายถึงคนไทยทั่วประเทศ และเพื่อเป็นการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย รวมถึงการให้ท้องถิ่น ชุมชน รับผิดชอบการศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจ ตามหลักของการบริหารบ้านเมืองตามระบอบประชาธิปไตยที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จึงกำหนดให้ส่งเสริมการจัดการศึกษาของเอกชน ในองค์กรปกครองท้องถิ่น (อปท.) มีสิทธิจัดการศึกษาตามความเหมาะสม

และความต้องการภายในท้องถิ่น โดยให้กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมิน และมีหน้าที่ประสานส่งเสริมให้ อปท. มีความพร้อมในการจัดการศึกษา และให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.1 ข้อค้นพบ

5.1.1 ภาคเอกชน

1) **ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ภาคเอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาไม่ถึงร้อยละ 20 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากร้อยละ 13.47 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 14.63 ในปี 2545 และร้อยละ 16.15 ในปี 2547 โดยเพิ่มขึ้นทั้งระดับก่อนประถม ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ

2) **ระดับอุดมศึกษา** ภาคเอกชนจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามากกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยในประเภทของสถาบันจำกัดรับ สัดส่วนภาคเอกชนเพิ่มขึ้นช่วงปี 2544 ถึง 2546 และเริ่มลดลงในปี 2547 กล่าวคือ เอกชนมีส่วนร่วมร้อยละ 40 ในปี 2542 ร้อยละ 42 ในปี 2545 แต่เมื่อพิจารณารวมสถาบันประเภทไม่จำกัดรับ การจัดการศึกษาของภาคเอกชนมีแนวโน้มลดลงตลอด กล่าวคือ เป็นร้อยละ 21 ในปี 2542 ร้อยละ 20 ในปี 2545 และร้อยละ 19.64 ในปี 2547 ทั้งนี้สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือการขยายวิทยาเขตของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

5.1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้นในระยะเวลาที่ผ่านมา กล่าวคือมีสัดส่วนเป็นร้อยละ 5.6 ในปี 2542 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.2 ในปี 2545 และ 10.88 ในปี 2547 โดยส่วนที่เพิ่มขึ้นเกิดจากการโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากกรมการพัฒนาชุมชน กรมการศาสนา และนักเรียนอนุบาล 3 ขวบ จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเดิม

2) ประเด็นที่ยังไม่มีความคืบหน้าด้วยความไม่ชัดเจนในนโยบายและแนวปฏิบัติ คือ การถ่ายโอนโรงเรียน ตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นภารกิจที่ต้องผ่านการประเมินความพร้อม โดยขณะนี้มีการขอประเมินความพร้อมเพื่อรับโอนโรงเรียนจาก อปท. 335

แห่ง จำนวนทั้งหมด 1,457 โรงเรียน จำแนกตามหน่วยที่ขอโอนคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด 475 โรงเรียน เทศบาลนคร 33 โรงเรียน เทศบาลเมือง 105 โรงเรียน เทศบาลตำบล 390 โรงเรียน และองค์การบริหารส่วนตำบล 454 โรงเรียน ทั้งนี้มีโรงเรียนที่ขอโอนซ้ำกันระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาล 23 แห่ง และเพื่อให้การดำเนินการในประเด็นนี้มีความเหมาะสมมากขึ้น ขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างการศึกษารูปแบบการกระจายอำนาจที่ควรนำมาใช้อย่างเหมาะสมกับประเทศไทย

5.1.3 องค์การทางสังคม

ในส่วนของการจัดการศึกษาโดยองค์การทางสังคมต่างๆ ที่กฎหมายตามมาตรา 12 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้สิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ บุคคล ครอบครัว องค์การชุมชน องค์การเอกชน องค์การวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่นๆ มีความก้าวหน้าน้อย ทั้งนี้เนื่องจาก

- 1) การออกกฎกระทรวงล่าช้า ขณะนี้ประกาศใช้เฉพาะของครอบครัว สถานประกอบการ สถาบันศาสนา และมีเฉพาะครอบครัว 12 รายที่ขอจดทะเบียน
- 2) ยังไม่มีการกำหนดเรื่องเงินอุดหนุน และสิทธิประโยชน์ต่างๆ
- 3) ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลการจัดการศึกษาตามมาตรา 12 อย่างจริงจัง
- 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลาง และเขตพื้นที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในภารกิจหน้าที่ส่วนนี้
- 5) ประชาชนทั่วไปยังไม่รู้จักการศึกษารูปแบบใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น จึงมีผลให้เกิดกรณีมีผู้ทุจริตแอบอ้าง โดยการนำเรื่องการจัดการศึกษาโดยครอบครัวไปล่อลวงนักเรียนและผู้ปกครอง

5.2 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาจึงควรดำเนินการตามยุทธศาสตร์และมาตรการที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี โดยเฉพาะมาตรการเร่งด่วน ดังนี้

1) รัฐต้องหยุดหรือชะลอการจัดตั้งสถานศึกษาหรือการขยายการรับนักเรียนนักศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น และต้องจัดทำแผนที่ตั้งสถานศึกษาทุกระดับและประเภทในทุกเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาต่อไป

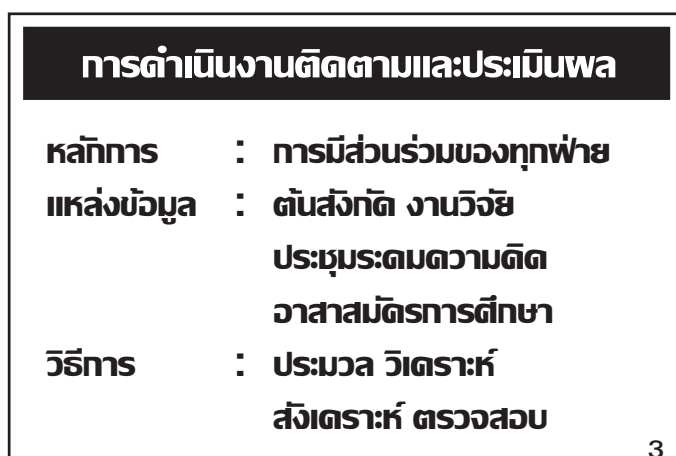
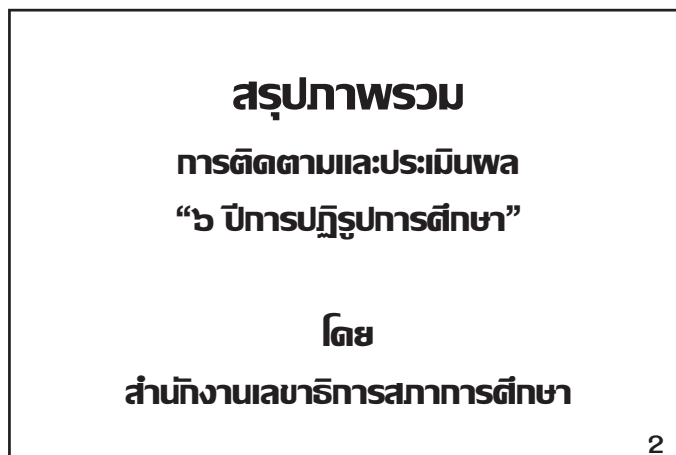
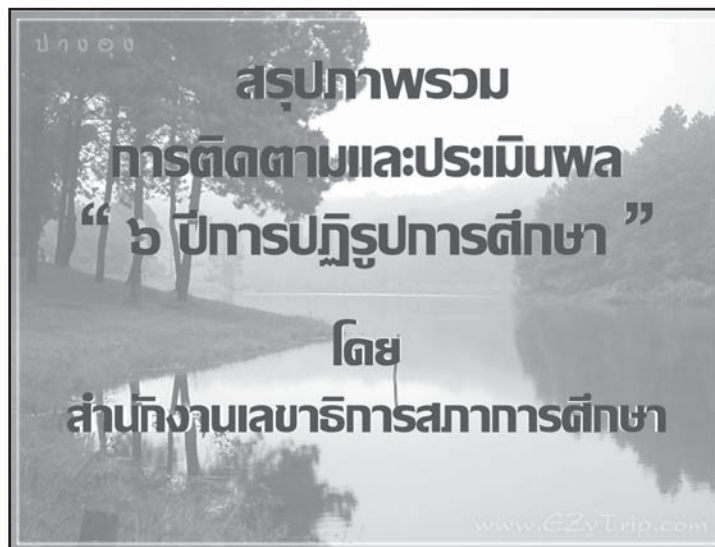
2) ให้กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งเตรียมความพร้อมให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้แก่

(1) เตรียมความพร้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้พร้อมจัดการศึกษาและรับถ่ายโอนภารกิจในการจัดการศึกษา

(2) เร่งสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ การถ่ายโอน และการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ ในการจัดการศึกษา เช่น ผู้บริหาร ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน และเอกชน เพื่อให้เห็นความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็นของการมีส่วนร่วม รวมถึงดำเนินงานต่างๆ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับทุกฝ่ายที่ต้องเปลี่ยนแปลงว่าไม่เสียสิทธิประโยชน์ใดๆ ที่เคยได้รับอยู่

3) ให้กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งส่งเสริมการจัดการศึกษาทางเลือกที่เกิดขึ้นโดยองค์กรทางสังคมต่างๆ โดยกำหนดให้มีหน่วยงานดูแลส่งเสริม สนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

นอกจากนั้น ควรดำเนินการตามยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่กำหนดไว้คือ การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของหน่วยงานภาครัฐ การทบทวน ปรับปรุง แก้ไขการออกนโยบาย กฎหมาย และระเบียบปฏิบัติ การส่งเสริมองค์กรทางสังคมต่างๆ จัดการศึกษาด้วยมาตรการต่างๆ

สาระการนำเสนอ

1. สิทธิและโอกาสทางการศึกษา
2. การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้
3. การผลิตและการพัฒนาครู
4. การบริหารจัดการ
5. การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

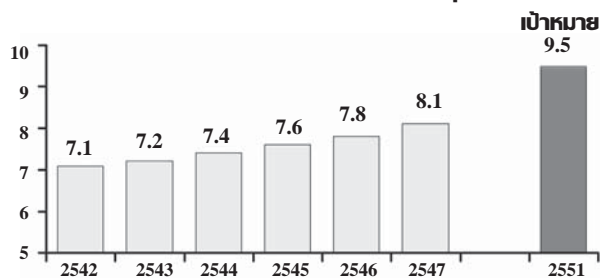
4

ประเด็นที่ 1 : ผลการปฏิรูป ด้านสิทธิและโอกาส ทางการศึกษา

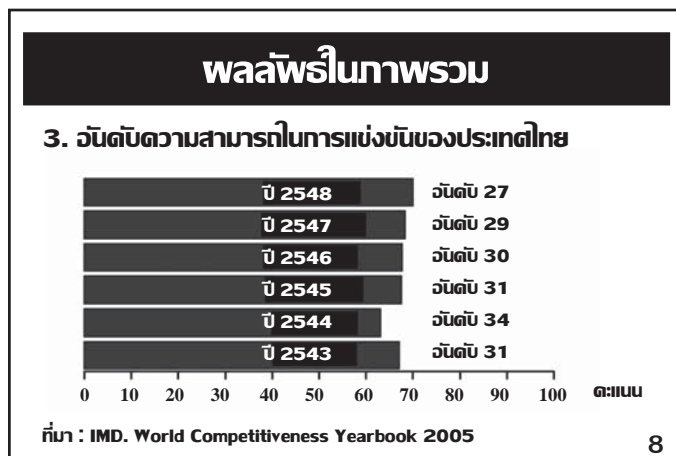
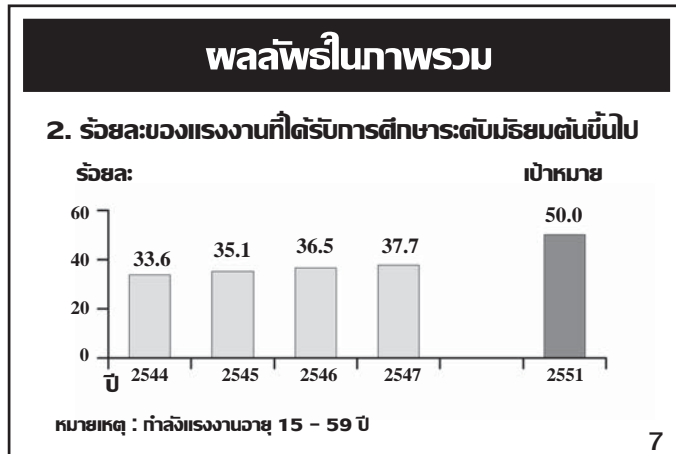
5

ผลลัพธ์ในภาพรวม

1. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป

6

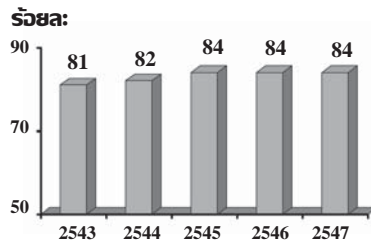
ผลลัพธ์โดยสรุป

**มีแนวโน้มดีขึ้น แต่เป็นไปในอัตราปกติ
มิใช่อัตราเร่งตามที่ควรเป็น ในระยะของ
การปฏิรูปการศึกษา**

9

สิทธิและโอกาสของประชาชนวัยเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

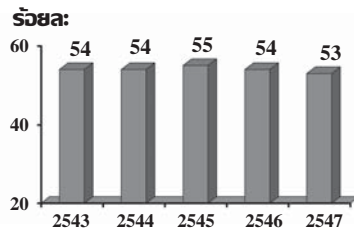
1. ร้อยละของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนต่อประชากรกลุ่มอายุ 3 - 17 ปี

10

สิทธิและโอกาสของประชาชนวัยเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

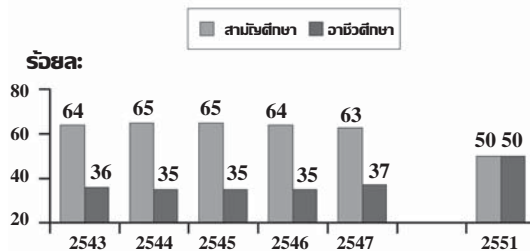
2. ร้อยละของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรกลุ่มอายุ 15 - 17 ปี

11

สิทธิและโอกาสของประชาชนวัยเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

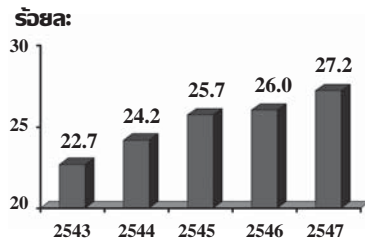
3. สัดส่วนนักเรียนมัธยมปลายสายสามัญ : อาชีวศึกษา

12

สิทธิและโอกาสของประชาชนวัยเรียนระดับอุดมศึกษา

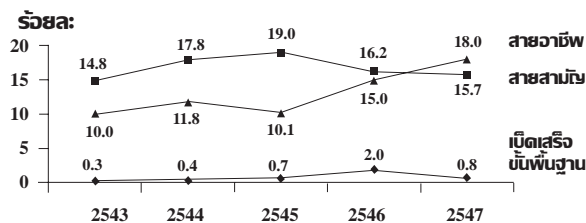
4. ร้อยละของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจำกัดรับ ต่อประชากรกลุ่มอายุ 18 - 21 ปี

13

โอกาสของประชาชน : การศึกษานอกระบบ

5. จำนวนนักศึกษานอกระบบโรงเรียน

อัตราส่วน 1 : 100,000 คน

14

ข้อค้นพบ

1. ความแตกต่างในเชิงพื้นที่ กลุ่มเป้าหมาย
2. ผู้เรียนออกกลางคันในระดับการศึกษา
ภาคบังคับ ด้วยสาเหตุ
 - ทัศนภาพการเรียนรู้ต่ำ
 - ยากจน
 - เบื่อการเรียน

15

บัวตันพบ

3. สาเหตุที่เรียนจบมัธยมศึกษาตอนต้น
ไม่ต่อมัธยมศึกษาตอนปลาย
- สถานศึกษาอยู่ห่างไกล
 - ยากจน
 - รูปแบบการศึกษายังไม่เอื้อต่อ
การดำรงชีวิต
 - ยังไม่เห็นประโยชน์ของการเรียน

16

บัวตันพบ

4. สาเหตุที่เรียนมัธยมสายอาชีพน้อย
- สถานศึกษาอยู่ห่างไกล
 - ต่ำนิยมของพ่อปกครองและพี่เรียน
 - ค่าใช้จ่ายสูง
 - ดนนิยมเรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น
เพิ่มมากขึ้น

17

บัวสวนอเน:

1. ยึดพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายเป็นฐาน
ในการพัฒนา
2. ป้องกันวงกกลางต้นอย่างเป็นระบบ
และตรงวงจร เป็นรายบุคคล
3. สร้างความหลากหลายในรูปแบบ
การจัดการศึกษา เพื่อตอบสนอง
ความแตกต่าง

18

ข้อเสนอแนะ:

4. ส่งเสริม ประสาน หน่วยงาน องค์กรต่างๆ
จัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ
5. สร้างโอกาสการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ในพื้นที่ห่างไกล
6. ปรับหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สายสามัญ ให้กว้างขวาง หลากหลาย

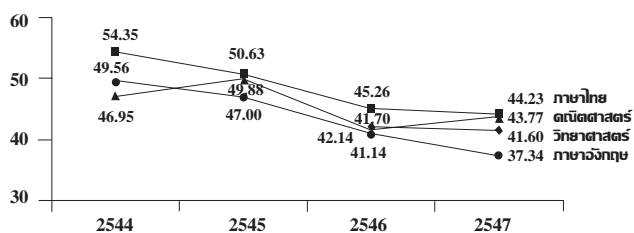
19

ประเด็นที่ 2 : ผลการปฏิรูป ด้านการปฏิรูปการเรียนรู้

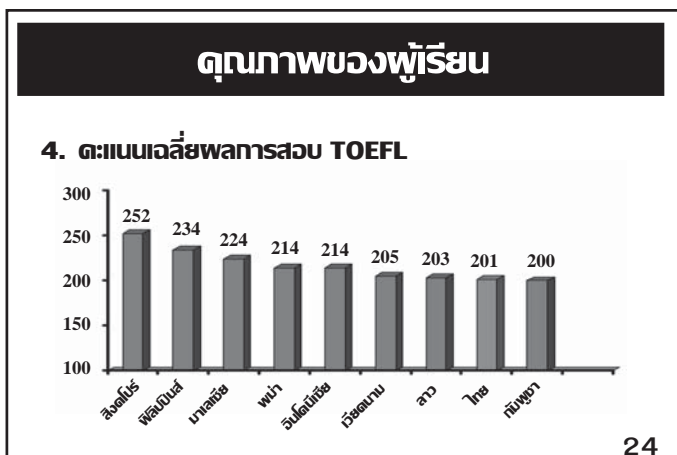
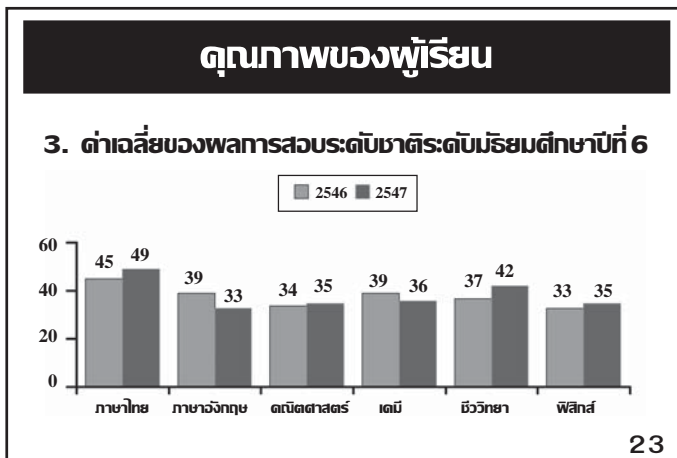
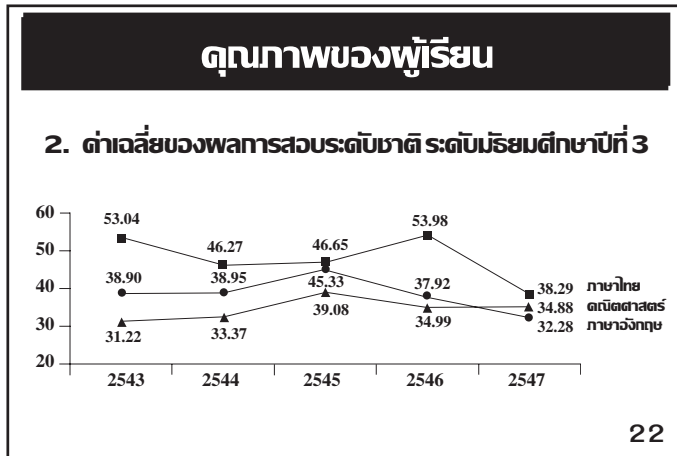
20

คุณภาพของผู้เรียน

1. ค่าเฉลี่ยของผลการสอบระดับชาติระดับประถมศึกษาปีที่ 6

21

พลสรุปที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

- มีความสุขในการเรียนมากขึ้น
- พลสัมฤทธิ์ทางวิชาการยังต่ำ
- ความสามารถทางการคิดคำนวณ และการคิดวิเคราะห์ต้องปรับปรุง

25

ข้อค้นพบในการปฏิรูปการเรียนรู้

1. ยังขาดความชัดเจนในเรื่องหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษา
2. เนื้อหาสาระที่ต้องเรียนมีมากและบางส่วนซ้ำซ้อน และไม่เชื่อมโยง ตรงกันกับการสอนเนื้อหาให้ครบ
3. หลักสูตรยังไม่ยืดหยุ่น หลากหลายเพียงพอ ต่อการตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน
4. ครูยังใช้วิธีการวัดและประเมินผู้เรียนตามแบบเดิม การวัดผลโดยใช้หน่วยการเรียนรู้ส่งผลกระทบต่อ การเทียบโอน

26

ข้อค้นพบในการปฏิรูปการเรียนรู้

5. ระเบียบ คำสั่ง บางครั้งทำให้สถานศึกษาขาดอิสระ ในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมในบริบทของ โรงเรียน
6. แนวทางการประกันคุณภาพภายในและประเมิน คุณภาพภายนอกยังไม่สอดคล้องกันเท่าที่ควร
7. ผู้ประเมินภายนอกให้ความสำคัญกับเอกสาร หลักสูตรมาก มาตรฐานของผู้ประเมินแตกต่าง และการส่งผลประเมินล่าช้า

27

ข้อเสนอแนะ:

หลักสูตร

1. ทบทวนบทบาทภารกิจของส่วนกลาง เขตพื้นที่ และโรงเรียน
2. สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ชัดเจน แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
3. ลดความแน่นของเนื้อหา

28

ข้อเสนอแนะ:

กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผู้เรียน

1. ปรับแนวทางการจัดการเรียนการสอน การวัดผลผู้เรียนจาก Content Based เป็น Standard Based
2. เน้นให้ผู้เรียนได้ตีความวิเคราะห์
3. สร้างความรู้อย่างเข้าใจให้แก่ครู เช่น การเรียน การสอนแบบบูรณาการ การวัดและประเมินผู้เรียน
4. ลดภาระที่ไม่ใช่การสอนของครู

29

ข้อเสนอแนะ:

กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผู้เรียน

5. ปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยกระบวนการวิจัย และพัฒนา
6. กฎ ระเบียบ ดำสั่งต้องเอื้อให้เกิดความหลากหลาย เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา
7. รวบรวมและเผยแพร่นวัตกรรมการเรียนรู้ ที่ประสบผลสำเร็จ
8. ให้ความรู้ พ่อแม่ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับพลวัตของการเรียนรู้แบบใหม่

30

ข้อเสนอแนะ:

การประกันคุณภาพภายในและประเมินภายนอก

1. ให้ความสำคัญความเข้าใจ ถึงความเกี่ยวข้องของการประกันและการประเมินคุณภาพที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน
2. ลดการใช้เอกสารเป็นหลักฐานการประเมิน
3. สร้างความเป็นมืออาชีพให้กับผู้ประเมินภายนอก
4. ส่งผลให้โรงเรียนโดยเร็วและติดตามการนำไปใช้

31

ประเด็นที่ 3 : การปฏิรูป ด้านการผลิตและการพัฒนาครู

32

ข้อค้นพบ

1. เกิดองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา
ผู้บริหารการศึกษา
2. เกิดองค์กรกลางบริหารงานบุคคล
ของข้าราชการครู
3. มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทน
สวัสดิการและสิทธิประโยชน์

33

บัวตันพบ

ประเด็นที่ต้อวงเร่งให้เกิดขึ้น

1. ระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู
คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
2. กองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และ
บุคลากรทางการศึกษา
3. กองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และ
บุคลากรทางการศึกษา

34

บัวสนอแนะ:

1. เร่งจัดตั้ง “คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วย
ระบบกระบวนการและแผนการผลิตครู”
โดยเร็ว

35

บัวสนอแนะ:

2. แนวทางการผลิตครู

- ให้มีสถาบันอุดมศึกษาเพื่อวิชาชีพครู
- ปรับหลักสูตรของสถาบันผลิตครู
- เรียนรู้โดยฝึกปฏิบัติจริง ณ สถานศึกษา เป็น “ต้นแบบ
ตัวอย่าง”
- ส่งเสริมวิชาชีพครู สำหรับผู้จบสาขาวิชาเฉพาะทาง
เพื่อแก้ไขปัญหาขาดแคลนในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และภาษา
- ผลิตครูสำหรับกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

36

ข้อเสนอแนะ

3. แนวทางการพัฒนาครู

- สร้างระบบการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยครู
ผู้นำการเปลี่ยนแปลง สกานับวุฒิมาศึกษาเป็นพี่เลี้ยง
- สร้างระบบสนับสนุน จูงใจ
- ให้ระบบการพัฒนาเชื่อมโยงกับความก้าวหน้าในวิชาชีพ
- เร่งรัดและสร้างความชัดเจนในการประเมินผลงาน
- เปิดให้องค์กรเอกชนที่มีคุณภาพ มาตรฐาน มีส่วนร่วม
พัฒนา

37

ประเด็นที่ 4 : ผลการปฏิรูป ด้านการบริหารจัดการ

38

ข้อค้นพบ

ส่วนกลาง

1. ความไม่ชัดเจนของหน่วยงานการศึกษาเอกชนและ
การศึกษานอกโรงเรียน ส่งผลกระทบต่อเขตพื้นที่
2. หน่วยงานส่วนกลางยังดำเนินการกิจไม่เต็มที่
ในส่วนที่เป็นภารกิจใหม่ๆ ตามกฎหมาย
3. กลไกการนำนโยบายสู่การปฏิบัติยังมีประสิทธิภาพ
ไม่เพียงพอ

39

ข้อค้นพบ

เขตพื้นที่การศึกษา

1. มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับโครงสร้างเดิม
2. ยังมีความไม่ลงตัวในการจัดสรรบุคลากรและ:
การกำหนดภารกิจหน้าที่
3. การทํางานตามกฎหมายยังไม่เต็มที่
เนื่องจากปัญหาหลายประการ

40

ข้อค้นพบ

เขตพื้นที่การศึกษา

4. ความล่าช้าของการออกกฎหมาย ทำให้
ขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการบริหารงบประมาณ
และบุคลากร
5. กรรมการเขตพื้นที่บางแห่งมีปัญหา ไม่มีพุ่มมิตร
และส่วนใหญ่มายังไม่สามารถดำเนินการได้
ตามภารกิจที่กำหนด

41

ข้อค้นพบ

สถานศึกษา

1. ความล่าช้าในการออกกฎหมาย ทำให้การกระจาย
อำนาจให้แก่โรงเรียนยังไม่เต็มที่
2. กฎระเบียบ ค่าส่งบางส่วน ไม่แจ้งให้โรงเรียน
บริหารจัดการได้อย่างคล่องตัว บางครั้ง
ไม่สามารถปฏิบัติตามได้
3. กรรมการสถานศึกษาบางแห่งมีปัญหา ไม่มี
พุ่มมิตร และส่วนใหญ่มายังไม่สามารถดำเนินการได้
ตามภารกิจที่กำหนด บางแห่งไม่ได้บิัยประชุม

42

ข้อเสนอแนะ:

ส่วนกลาง

1. สร้างความชัดเจนในโครงสร้างของหน่วยงานที่จะส่งผลให้เขตพื้นที่ดำเนินงานได้ตามภารกิจ
2. สร้างกลไกการประสานงานระหว่างองค์กรในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ
3. เร่งรัดการออกกฎหมายเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

43

ข้อเสนอแนะ:

ส่วนกลาง

4. ทบทวนกฎหมายระเบียบปฏิบัติว่าด้วยองค์ประกอบและการได้มาของกรรมการเขตพื้นที่ สถานศึกษา
5. สร้างความเข้มแข็งให้กับเขตพื้นที่

44

ข้อเสนอแนะ:

ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

1. ทบทวนการจัดสรรบุคลากร
2. กำหนดหน่วยงานและบุคลากรรองรับภารกิจให้ครบถ้วน
3. สร้างความรู้ความเข้าใจในภารกิจใหม่ และเสริมสร้างความเข้มแข็ง
4. ทบทวนกฎหมายระเบียบปฏิบัติว่าด้วยองค์ประกอบและการได้มาของกรรมการเขตพื้นที่
5. พัฒนาการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ

45

ข้อเสนอแนะ:

ระดับสถานศึกษา

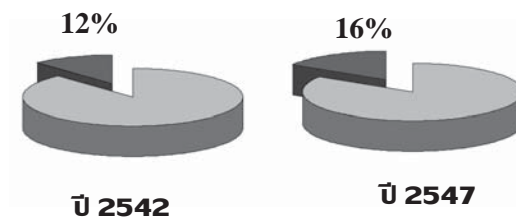
1. เร่งรัดการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องบ้าง เพื่อให้มีความอิสระในการบริหารจัดการ
2. สร้างความพร้อมในการรองรับการกระจายอำนาจ
3. ทบทวนกฎหมายระเบียบปฏิบัติว่าด้วยองค์ประกอบ และการไต่มาของกรรมการสถานศึกษา
4. พัฒนาการทำงานในรูปแบบคณะกรรมการ

46

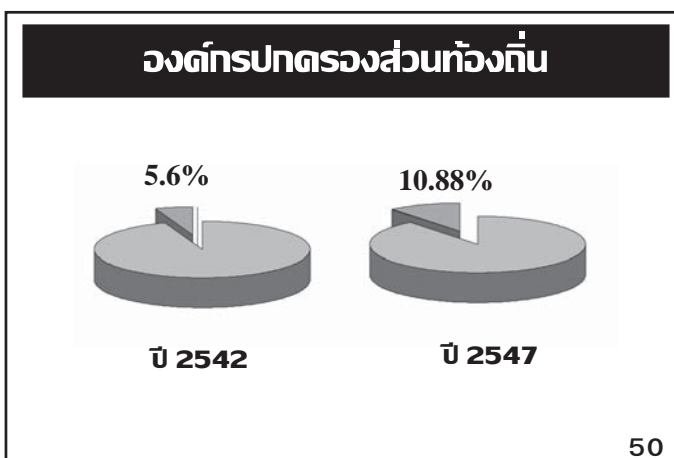
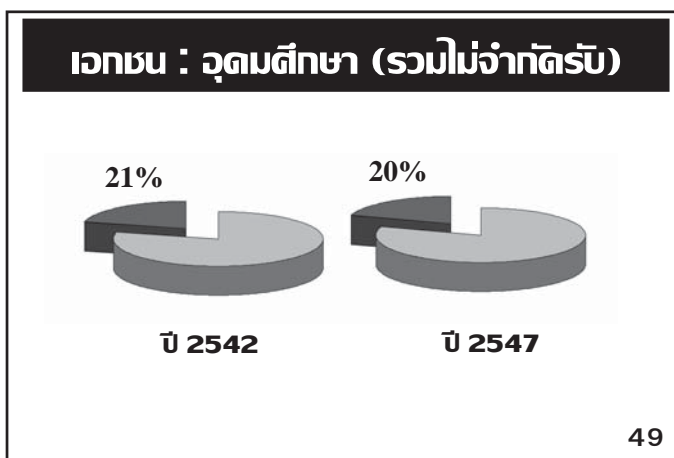
ประเด็นที่ 5 : พลการปฏิรูป ด้านการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

47

เวกชน : การศึกษาพื้นฐาน

48

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ยังไม่มีความตียบหน้าในการถ่ายโอนโรงเรียน
กรณีที่ต้องประเมินความพร้อม
- อยู่ระหว่างศึกษารูปแบบการกระจายอำนาจ
ที่เหมาะสม

51

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อมูลการขุดถ่ายเงิน

	แห่ง	โรงเรียน
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	22	475
เทศบาล	189	528
นคร	5	33
เมือง	34	105
ตำบล	150	390
องค์การบริหารส่วนตำบล	124	454
รวม	335	1,457

52

องค์กรทางสังคมอื่นๆ (ม.12)

สิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กรชุมชน
องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ
สถาบันศาสนา สถานประกอบการ
และสถาบันสังคมอื่น

53

ชีวิตในพบ

ประกาศกฎกระทรวงแล้ว 3 องค์กร
(ครอบครัว สถานประกอบการ สถาบันศาสนา)

จดทะเบียน : ครอบครัว 12

: สถานประกอบการ -

กฎกระทรวงที่อยู่ระหว่างการนำเสนอ กรม.

ตัว องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชน

54

บัวดับพบ

อุปสรรคของมาตรา 12

- กฎกระทรวงยังออกไม่ครบ
- ยังไม่มีการประกาศเรื่องสิทธิประโยชน์
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจรวมถึงประชาชนทั่วไป
- ขาดหน่วยงานรองรับดูแลส่งเสริม

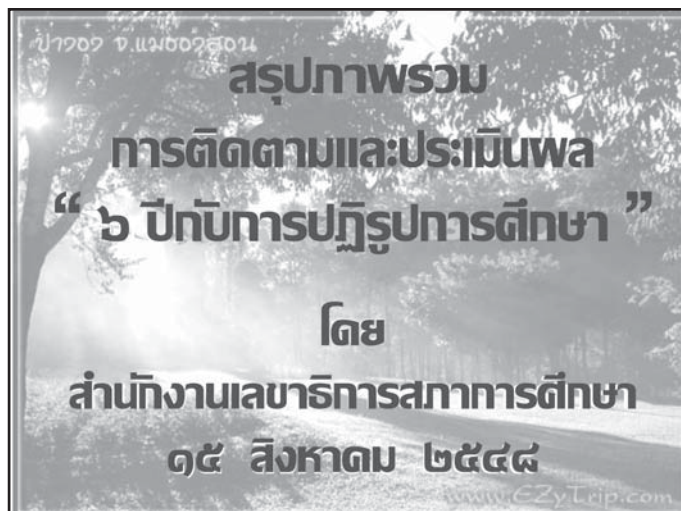
55

บัวสนอแนะ

ดำเนินการตามยุทธศาสตร์

- รัฐหยุด/ชะลอการจัดตั้งสถานศึกษา
- เตรียมความพร้อมและดำเนินการถ่ายโอนด้วยแนวทางที่เหมาะสม
- สร้างความรู้ความเข้าใจ “การมีส่วนร่วม”
- ส่งเสริมการจัดการศึกษาทางเลือก มีหน่วยงานสนับสนุนดูแล จริงจัง ต่อเนื่อง
- เร่งรัดเรื่องสิทธิประโยชน์
- ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการปฏิบัติงาน

56

ภาคผนวก 3

เอกสารประกอบการนำเสนอ

ผลการประเมินการจัดการศึกษา
จากการตรวจราชการ

โดย ดร.เจื้อจันท์ จงสทิตอยู่

รองหัวหน้าผู้ตรวจราชการ

กระทรวงศึกษาธิการ

พลการประเมินการจัดการศึกษา จากการตรวจราชการ

ความก้าวหน้า/การเปลี่ยนแปลงในทางบวก

- ✓ พัฒนาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 - ❖ เรียนรู้และใกล้ชิดกับปัญหาการศึกษาในพื้นที่
 - ❖ จัดระดับคุณภาพโรงเรียน
 - ❖ ระบบข้อมูลสารสนเทศ, การจัดทำ GIS
 - ❖ ริเริ่มโครงการดีๆ เช่น การแก้ไขปัญหาเด็กอ่านภาษาไทยไม่ออก, สนับสนุนการพัฒนาครูแบบเครือข่าย

ความก้าวหน้า/การเปลี่ยนแปลงทางบวก

- ✓ สถานศึกษา (ใหญ่, กลาง) ตื่นตัวในการพัฒนาการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบมากขึ้น
- ✓ อุปกรณ์การเรียนการสอน (คอมพิวเตอร์) เพิ่มขึ้นมาก
- ✓ ครูตื่นตัวในการพัฒนาตนเอง
- ✓ นักเรียนสนุกกับการเรียนและติดโรงเรียนมากขึ้น (ลดปัญหาพฤติกรรมมั่วยั่ว)

ความก้าวหน้า/การเปลี่ยนแปลงในทางบวก

- ✓ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีมากขึ้น
- ✓ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ✓ การใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างองค์กรสังกัดต่างแห่งมีแนวโน้มดีขึ้น
- ✓ เครือข่ายโรงเรียนร่วมพัฒนาครู (โรงเรียนระดับเดียวกันและระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาและประถมศึกษา)

ประเด็นปัญหา/อุปสรรคที่ต้องเร่งแก้ไข

โครงสร้างการบริหารการศึกษา

ส่วนกลาง องค์กร 5 องค์กรหลักขึ้นตรงกับรมว. ขาดการประสานเชื่อมโยงนโยบายและยุทธศาสตร์ และภารกิจ

ส่วนภูมิภาค ผู้แทนกระทรวงในจังหวัดยังไม่ชัดเจน การกระจายหรือมอบอำนาจไปที่ สพท. ยังไม่เป็นที่ไปตามพรบ.การศึกษา 2542 การบริหารงานบุคคล กฎ กคศ. 19 ฉบับ (ประกาศใช้เพียง 2 ฉบับ)

ประเด็นปัญหา/อุปสรรคที่ต้องเร่งแก้ไข

- บทบาทของ สพท. ยังไม่ชัดเจนและเข้มแข็งพอ
- บทบาทและความสัมพันธ์ระหว่าง สพท. และสถานศึกษา
- บทบาทของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา
- สถานศึกษากับความเป็นนิติบุคคล
- การกำกับดูแล สนับสนุนสถานศึกษาเอกชน

ประเด็นปัญหา/อุปสรรคที่ต้องเร่งแก้ไข

คุณภาพการศึกษา

- งบประมาณรายหัวจัดสรรให้แก่โรงเรียนขนาดเล็กไม่เป็นธรรมและไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
- เด็กไทยชั้น ป.1, 2, 3 ในหลายโรงเรียนตามแนวชายแดนและที่มีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานสูง อ่านภาษาไทยไม่ออกในขณะที่เร่งการสอนภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ เพื่อก้าวทันโลก
- ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน
- ขาดแคลนครูในโรงเรียนขนาดเล็กและกลางมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่
- ครูจำนวนมากยังสอนแบบเดิม ขาดความรู้ในเนื้อหาวิชาและทักษะการจัดการเรียนการสอน ขาดแคลนครูสอนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

ประเด็นปัญหา/อุปสรรคที่ต้องเร่งแก้ไข

คุณภาพการศึกษา

- ภารกิจครูในโรงเรียนและนอกโรงเรียนมากเกินไป ทำให้เวลาและความสนใจในการจัดการเรียนการสอนมีน้อยลง
- รูปแบบและวิธีการพัฒนาครูหลายแห่งยังใช้วิธีเดิม ครูในโรงเรียนขนาดเล็กขาดโอกาสมากเพราะไม่สามารถทิ้งห้องเรียน หรือหาครูสอนแทนได้
- ความตื่นตัวในการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน แต่ขาดครูสอน ครูยังขาดทักษะในการสอน ยังไม่ได้บูรณาการการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนในสาระต่างๆ การเตรียมความพร้อมการซ่อมแซมเครื่อง

ประเด็นปัญหา/อุปสรรคที่ต้องเร่งแก้ไข

คุณภาพการศึกษา

- การสอนตามโครงการ EP
- สภาพอาคารเรียนหลายแห่งชำรุดปลวกขึ้น
- วิทยาลัยการอาชีพ มีบุคลากรประจำเพียง 2 - 3 คน
อาจารย์เป็นอัตราจ้างหมุนเวียนเข้าออก

ประเด็นปัญหา/อุปสรรคที่ต้องเร่งแก้ไข

ระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล ยังไม่เข้มแข็ง

- ไม่ใช่ผลการตรวจราชการเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงการจัดการศึกษา
- ผลการประเมินภายนอกของ สมศ. ยังไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
- การติดตามตรวจสอบและประเมินผลยังไม่เป็นระบบ บางครั้งไม่น่าเชื่อถือ
- โครงสร้างและบทบาทขององค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจราชการ
- ติดตามประเมินผลทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค ไม่ชัดเจน ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

ข้อเสนอแนะ

- นโยบายการศึกษาควรมีแนวทางดำเนินงานที่หลากหลาย สอดคล้องกับสภาพและปัญหาของชุมชน
- เร่งศึกษาและปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค เปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมการทำงาน ลดขั้นตอนการทำงาน
- เร่งดำเนินการประกาศใช้กฎหมายต่างๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรครูและการศึกษาโดยเร็ว
- พัฒนาความเข้มแข็งของ สพท. คณะกรรมการเขตพื้นที่ คณะกรรมการสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

- **พัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเร่งรัด**
 - การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง (เพิ่มงบประมาณรายหัวเป็น ++ และ + หรือบพัฒนาลักษณะโครงการ)
 - ปรับปรุงสภาพอาคารเรียนที่ชำรุดทรุดโทรม
 - แแผนพัฒนาครูและผู้บริหาร รวมถึงศึกษานิเทศก์ที่เป็นภาพรวม และเป็นรูปธรรม เปลี่ยนวิธีการ เอื้อครูในโรงเรียนขนาดเล็กและกลาง
 - การปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอน
 - การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน
 - นำผลการประเมินภายนอกมาปรับปรุงคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

พัฒนาความเข้มแข็งของระบบการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล ควบคู่กับการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ

- ใช้ผลการตรวจราชการ การประเมินสถานศึกษาภายนอก ในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา การจัดการศึกษา
- สร้างความเชื่อมโยงระหว่างการประเมิน ของสมศ. กับ การตรวจราชการ การนิเทศการศึกษา
- ปรับปรุงประสิทธิภาพของสำนักตรวจราชการฯ สำนักเขต ตรวจทั้ง 12 เขต และศูนย์สารสนเทศ
- เร่งรัดการแต่งตั้ง คณะกรรมการติดตาม และประเมินผล ซึ่งจะเป็นองค์กรกลาง เชื่อมประสานการประเมินผลของกระทรวง

ภาคผนวก 4

เอกสารประกอบการนำเสนอ

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดย ศ.ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์

ผู้อำนวยการ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

(องค์การมหาชน)

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ โดยผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาเบื้องต้น จำนวน 17,562 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 49.1 จากสถานศึกษาทั่วประเทศ มีดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงจำนวนสถานศึกษาทั่วประเทศที่ประเมิน จำแนกตามสังกัด

ลำดับ	สังกัด	จำนวนสถานศึกษาทั้งหมด	จำนวนสถานศึกษาที่ประเมิน	ร้อยละ
1	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	31,341	15,984	51.0
2	คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	2,915	752	25.8
3	การปกครองส่วนท้องถิ่น	927	703	75.8
4	กองทัพเรือ	403	87	21.6
5	กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน	176	36	20.5
	รวม	35,762	17,562	49.1

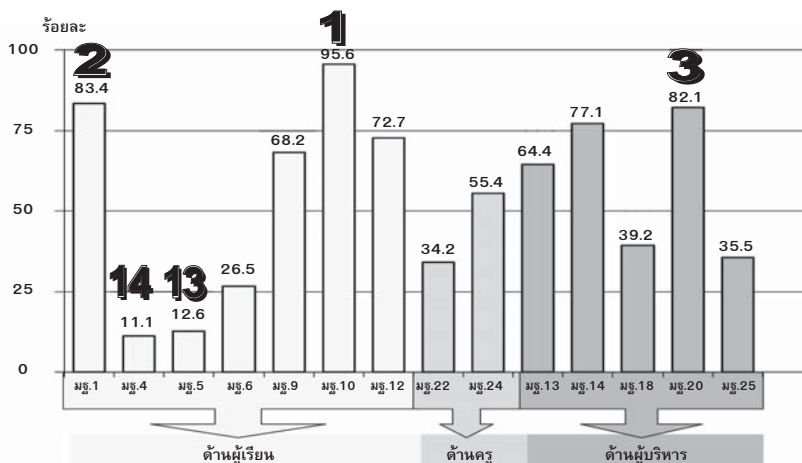
หมายเหตุ จำนวนสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่นับรวมสถานศึกษาที่สอน

ตารางที่ 2 ภาพรวมร้อยละของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี

มาตรฐาน	ภาพรวม
ด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน	ร้อยละ
มาตรฐานผู้เรียน : คนดี	
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	83.4
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสามารถ	
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์	11.1
5. ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	12.6
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	26.5
9. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	68.2

ตารางที่ 2 ภาพรวมร้อยละของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี (ต่อ)

มาตรฐาน	ภาพรวม
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสุข	
10. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	95.6
12. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	72.7
ด้านครู 2 มาตรฐาน	ร้อยละ
มาตรฐานครู : การสอนที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ	
22. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	34.2
มาตรฐานครู : เพียงพอ	
24. ครูมีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ	55.4
ด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน	ร้อยละ
มาตรฐานผู้บริหาร : การบริหาร	
13. สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา	64.4
14. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	77.1
20. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ	82.1
มาตรฐานผู้บริหาร : วิชาการ	
18. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	39.2
25. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	35.5
รวมจำนวนสถานศึกษา	17,562

**กราฟแสดงร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี
จำแนกตามรายมาตรฐาน**

ภาพรวม n = 17,562

เกณฑ์การพิจารณา มากกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ 75 = ดี

50 - 74 = พอใช้

ต่ำกว่าร้อยละ 50 = ควรปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินสถานศึกษา

เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาประเมินตามมาตรฐาน 14 มาตรฐาน และตัวบ่งชี้ 53 ตัวบ่งชี้ โดยเกณฑ์การพิจารณาร้อยละจากผลประเมิน คือ ผลประเมิน ร้อยละ 75 - 100 = ดี, ร้อยละ 50 - 74 = พอใช้ และต่ำกว่าร้อยละ 50 = ปรับปรุง โดยเกณฑ์การประเมินอ้างอิงจากราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4

แนวการจัดการศึกษา ตามมาตรา 22 การจัดการเรียนการสอนที่ถือว่าผู้เรียนเป็นสำคัญ (มาตรฐาน 18 และมาตรฐาน 22) มาตรา 23 และ 24 การจัดการศึกษาเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ (มาตรฐาน 1, มาตรฐาน 4, มาตรฐาน 5, มาตรฐาน 6, มาตรฐาน 12 และมาตรฐาน 14) การจัดหลักสูตรการศึกษา (มาตรฐาน 25) และการบริหารจัดการ (มาตรฐาน 13 และ มาตรฐาน 20)

สรุปผลการประเมิน

ในการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนที่ถือว่าผู้เรียนเป็นสำคัญ (มาตรฐาน 18) มีคุณภาพระดับดี เพียงร้อยละ 39.2 เมื่อพิจารณาระดับตัวบ่งชี้ พบว่า กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียน มีระดับคุณภาพดีมากที่สุด คือ กิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ร้อยละ 71) รองลงมาคือ กิจกรรมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนและรักสถานศึกษา (ร้อยละ 70.3) ส่วนกิจกรรมที่มีคุณภาพระดับดีน้อยที่สุด คือ การจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ (ร้อยละ 13.5)

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (มาตรฐาน 22) พบว่า ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคุณภาพระดับดี เพียงร้อยละ 34.2 เมื่อพิจารณาระดับตัวบ่งชี้พบว่า ครูรู้เป้าหมายของการจัดการศึกษาและเป้าหมายของหลักสูตรระดับดี (ร้อยละ 66.3) แต่ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีคุณภาพระดับดีน้อยทุกวิชา ทั้งวิชาภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 21.0) คณิตศาสตร์ (ร้อยละ 25.3) วิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 26.4) การงานอาชีพและเทคโนโลยี (ร้อยละ 33.7) สังคมศึกษา (ร้อยละ 35.8) และภาษาไทย (ร้อยละ 37.9) นอกจากนี้ ยังพบว่าครูสามารถประเมินผลตามสภาพจริงและอิงพัฒนาการของผู้เรียน คุณภาพระดับดีเพียงร้อยละ 29.6 และครูสามารถนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับการเรียน และเปลี่ยนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องเพียงร้อยละ 21.6 เท่านั้น

สำหรับการจัดการศึกษาที่เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ (มาตรฐาน 1) มีคุณภาพระดับดี ร้อยละ 83.4 ในด้านการมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร พบว่า มีคุณภาพระดับดีเพียง ร้อยละ 12.6 เท่านั้น เมื่อพิจารณาระดับตัวบ่งชี้ พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีต่ำมากในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ (ร้อยละ 2.5) วิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 3.3) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ร้อยละ 3.5) ภาษาไทย (ร้อยละ 3.8) ศิลปะ (ร้อยละ 6.2) สุขศึกษาและพลศึกษา (ร้อยละ 14.5) การงานอาชีพและเทคโนโลยี (ร้อยละ 18.5) และ วิชาภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 47.6)

สำหรับความสามารถของผู้เรียนในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ (มาตรฐาน 4) มีคุณภาพระดับดี เพียงร้อยละ 11.1 เท่านั้น และการมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง พบว่า มีคุณภาพระดับดี เพียงร้อยละ 26.5 นอกจากนี้ ในด้านความมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยทางด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา พบว่า มีคุณภาพระดับดี ร้อยละ 72.7 ในส่วนของการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มีคุณภาพระดับดี ร้อยละ 77.1

ในด้านการจัดหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (มาตรฐาน 25) มีคุณภาพระดับดีเพียงร้อยละ 35.5 เมื่อพิจารณาระดับตัวบ่งชี้ พบว่า สถานศึกษามีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษา และความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น (ร้อยละ 31.8) และสถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และเอื้อต่อการเรียนรู้ (ร้อยละ 33.2)

ปัจจัยด้านความเพียงพอของครูผู้สอน ครูมีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ (มาตรฐาน 24) มีคุณภาพระดับดี ร้อยละ 55.4

สำหรับด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา (ร้อยละ 64.4) และผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการบริหารจัดการ (ร้อยละ 82.1)

ในส่วนของบริหารจัดการศึกษาของรัฐ ในด้านการกระจายอำนาจการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษา จากการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยภาพรวมเขตพื้นที่การศึกษามีผลประเมินคุณภาพการศึกษาสอดคล้องกับภาพรวมของประเทศ ทั้งในการจัดการเรียนการสอนที่ถือว่า ผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการศึกษาที่เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษา ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น ความเพียงพอของครูผู้สอน และการบริหารจัดการของสถานศึกษา

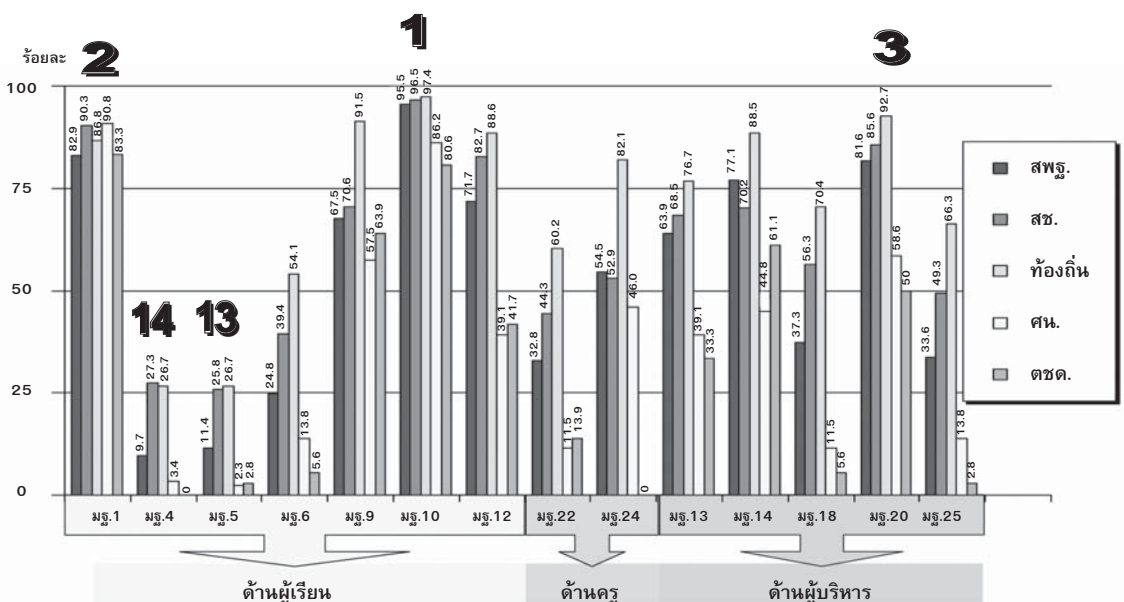
สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาของประเทศยังคงต้องพัฒนาในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ปัจจัยในด้านการจัดหลักสูตร ครู ผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารจัดการ เป็นส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการเป็นเด็กดี มีความสุข

ตารางที่ 3 ร้อยละของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดีจำแนกตามสังกัด

มาตรฐาน	สังกัด				
	สพฐ.	สช.	ท้องถิ่น	ศน.	ตชด.
ด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน					
มาตรฐานผู้เรียน : คนดี					
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	82.9	90.3	86.8	90.8	83.3
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสามารถ					
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์	9.7	27.3	26.7	3.4	0
5. ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	11.4	25.8	26.7	2.3	2.8
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	24.8	39.4	54.1	13.8	5.6
9. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	67.5	70.6	91.5	57.5	63.9
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสุข					
10. ผู้เรียนมีสุนทรีย์ สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	95.5	96.5	97.6	86.2	80.6
12. ผู้เรียนมีสุนทรีย์ภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	71.7	82.7	88.6	39.1	41.7
ด้านครู 2 มาตรฐาน					
มาตรฐานครู : การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
22. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	32.8	44.3	60.2	11.5	13.9
มาตรฐานครู : เพียงพอ					
24. ครูมีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ	54.5	52.9	82.1	46.0	0

ตารางที่ 3 ร้อยละของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

มาตรฐาน	สังกัด				
	สพฐ.	สช.	ท้องถิ่น	ศน.	ตชด.
ด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน					
มาตรฐานผู้บริหาร : การบริหาร					
13. สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และ การบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุ เป้าหมายการศึกษา	63.9	68.5	76.7	39.1	33.3
14. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และ ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	77.1	70.2	88.5	44.8	61.1
20. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถ ในการบริหารจัดการ	81.6	85.6	92.7	58.6	50
มาตรฐานผู้บริหาร : วิชาการ					
18. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	37.3	56.3	70.4	11.5	5.6
25. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและ ท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	33.6	49.3	66.3	13.8	2.8
จำนวนสถานศึกษา	15,984	752	703	87	36

กราฟแสดงร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี จำแนกตามสังกัดและรายมาตรฐาน

สังกัด สพฐ. n = 15,984 สังกัด สช. n = 752 สังกัดท้องถิ่น n = 703 สังกัด ศน. n = 87 สังกัด ตชด. n = 36
 เกณฑ์การพิจารณา มากกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ 75 = ดี 50 - 74 = พอใช้ ต่ำกว่าร้อยละ 50 = ควรปรับปรุง

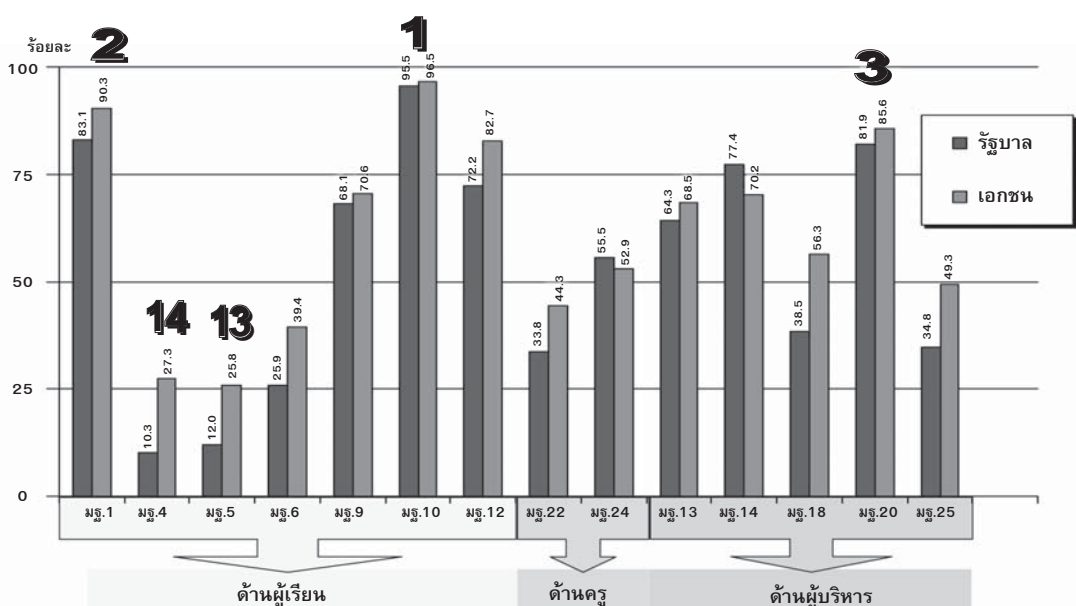
ตารางที่ 4 ร้อยละของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี
จำแนกตามการบริหารงาน

มาตรฐาน	การบริหารงาน	
	รัฐบาล	เอกชน
ด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน		
มาตรฐานผู้เรียน : คนดี		
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	83.1	90.3
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสามารถ		
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์	10.3	27.3
5. ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	12	25.8
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	25.9	39.4
9. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	68.1	70.6
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสุข		
10. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	95.5	96.5
12. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	72.2	82.7
ด้านครู 2 มาตรฐาน		
มาตรฐานครู : การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
22. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	33.8	44.3
มาตรฐานครู : เพียงพอ		
24. ครูมีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่ รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ	55.5	52.9

ตารางที่ 4 ร้อยละของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี
จำแนกตามการบริหารงาน (ต่อ)

มาตรฐาน	การบริหารงาน	
	รัฐบาล	เอกชน
ด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน		
มาตรฐานผู้บริหาร : การบริหาร		
13. สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และ การบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุ เป้าหมายการศึกษา	64.3	68.5
14. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และ ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	77.4	70.2
20. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถ ในการบริหารจัดการ	81.9	85.6
มาตรฐานผู้บริหาร : วิชาการ		
18. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	38.5	56.3
25. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและ ท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	34.8	49.3
จำนวนสถานศึกษา	16,810	752

**กราฟแสดงร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี
จำแนกตามการบริหารงาน (รัฐบาล Vs. เอกชน) และรายมาตรฐาน**

รัฐบาล n = 16,810 เอกชน n = 752

เกณฑ์การพิจารณา มากกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ 75 = ดี 50 - 74 = พอใช้ ต่ำกว่าร้อยละ 50 = ควรปรับปรุง

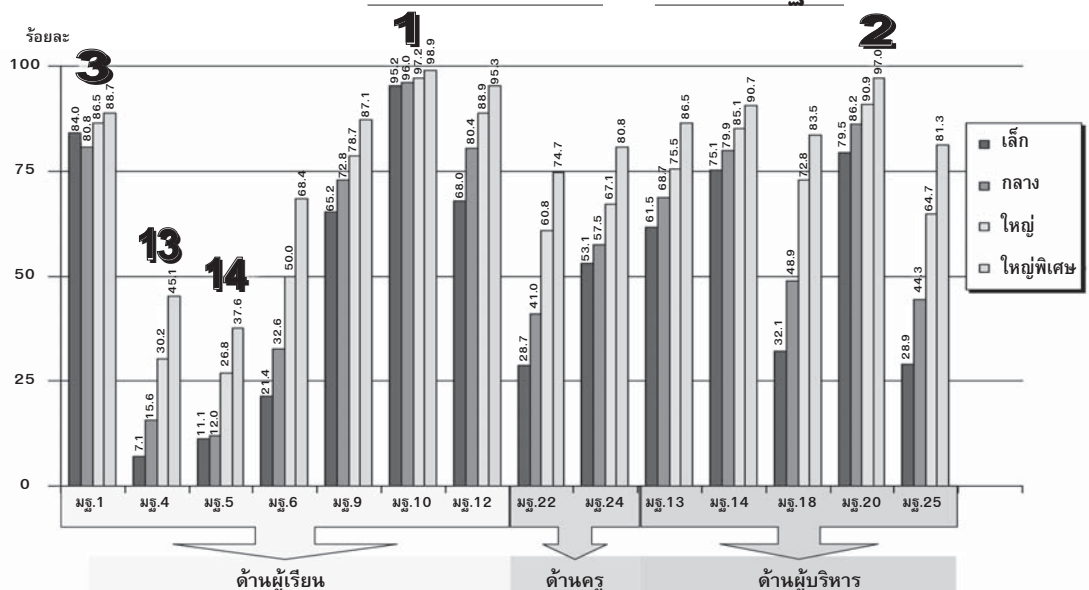
ตารางที่ 5 ร้อยละของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี
จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

มาตรฐาน	ขนาดสถานศึกษา			
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
ด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน				
มาตรฐานผู้เรียน : คนดี				
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	84	80.8	86.5	88.7
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสามารถ				
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดมีวิจรรย์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์	7.1	15.6	30.2	45.1
5. ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	11.1	12	26.8	37.6
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	21.4	32.6	50	68.4
9. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	65.2	72.8	78.7	87.1
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสุข				
10. ผู้เรียนมีสุนทรีย์ สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	95.2	96	97.2	98.9
12. ผู้เรียนมีสุนทรีย์ภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	68	80.4	88.9	95.3
ด้านครู 2 มาตรฐาน				
มาตรฐานครู : การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				
22. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	28.7	41	60.8	74.7
มาตรฐานครู : เพียงพอ				
24. ครูมีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่ รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ	53.1	57.5	67.1	80.8

ตารางที่ 5 ร้อยละของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี
จำแนกตามขนาดสถานศึกษา (ต่อ)

มาตรฐาน	ขนาดสถานศึกษา			
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
ด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน				
มาตรฐานผู้บริหาร : การบริหาร				
13. สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และ การบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุ เป้าหมายการศึกษา	61.5	68.7	75.5	86.5
14. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และ ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	75.1	79.9	85.1	90.7
20. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถ ในการบริหารจัดการ	79.5	86.2	90.9	97
มาตรฐานผู้บริหาร : วิชาการ				
18. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	32.1	48.9	72.8	83.5
25. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและ ท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	28.9	44.3	64.7	81.3
จำนวนสถานศึกษา	11,954	4,468	776	364

**กราฟแสดงร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี
จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและรายมาตรฐาน**

เล็ก n = 11,954 กลาง n = 4,468 ใหญ่ n = 776 ใหญ่พิเศษ n = 364

เกณฑ์การพิจารณา มากกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ 75 = ดี 50 - 74 = พอใช้ ต่ำกว่าร้อยละ 50 = ควรปรับปรุง

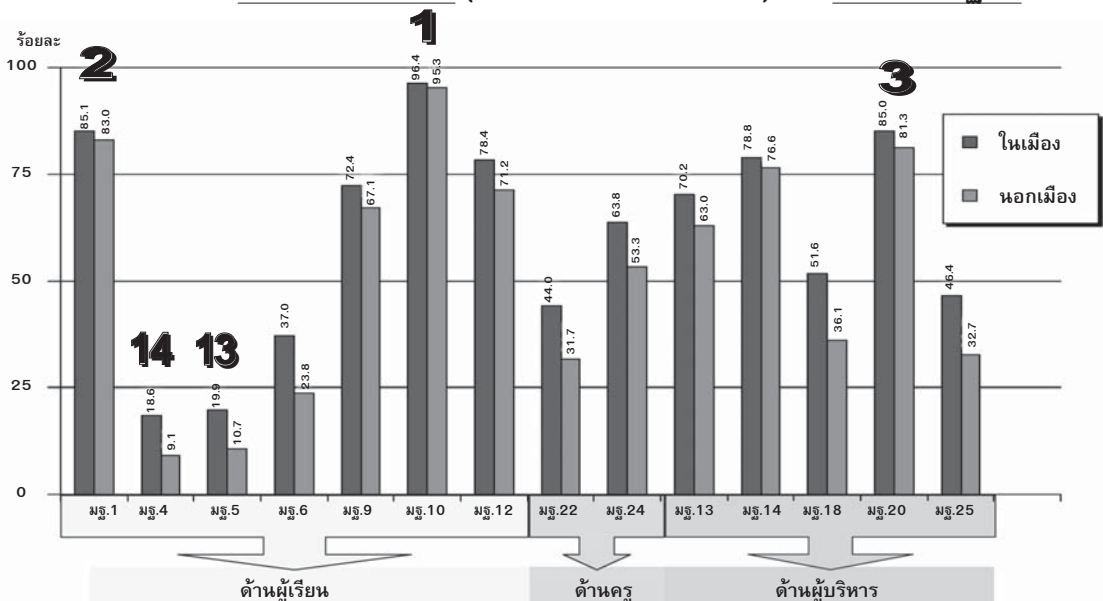
ตารางที่ 6 ร้อยละของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี
จำแนกตามที่ตั้งสถานศึกษา

มาตรฐาน	ที่ตั้งสถานศึกษา	
	ในเมือง	นอกเมือง
ด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน		
มาตรฐานผู้เรียน : คนดี		
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	85.1	83
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสามารถ		
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์	18.6	9.1
5. ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	19.9	10.7
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	37	23.8
9. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	72.4	67.1
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสุข		
10. ผู้เรียนมีสุนทรีย์ สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	96.4	95.3
12. ผู้เรียนมีสุนทรีย์ภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	78.4	71.2
ด้านครู 2 มาตรฐาน		
มาตรฐานครู : การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
22. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	44	31.7
มาตรฐานครู : เพียงพอ		
24. ครูมีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่ รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ	63.8	53.3

ตารางที่ 6 ร้อยละของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี
จำแนกตามที่ตั้งสถานศึกษา (ต่อ)

มาตรฐาน	ที่ตั้งสถานศึกษา	
	ในเมือง	นอกเมือง
ด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน		
มาตรฐานผู้บริหาร : การบริหาร		
13. สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และ การบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุ เป้าหมายการศึกษา	70.2	63
14. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และ ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	78.8	76.6
20. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถ ในการบริหารจัดการ	85	81.3
มาตรฐานผู้บริหาร : วิชาการ		
18. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	51.6	36.1
25. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและ ท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	46.4	32.7
จำนวนสถานศึกษา	3,594	14,013

**กราฟแสดงร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี
จำแนกตามที่ตั้งสถานศึกษา (ในเมือง Vs. นอกเมือง) และรายมาตรฐาน**

ในเมือง n = 3,549 นอกเมือง n = 14,013

เกณฑ์การพิจารณา มากกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ 75 = ดี 50 - 74 = พอใช้

ต่ำกว่าร้อยละ 50 = ควรปรับปรุง

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับปฐมวัย

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับปฐมวัยทั่วประเทศ โดยผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาเบื้องต้น จำนวน 8,276 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 34.14 จากสถานศึกษาทั่วประเทศ มีดังนี้

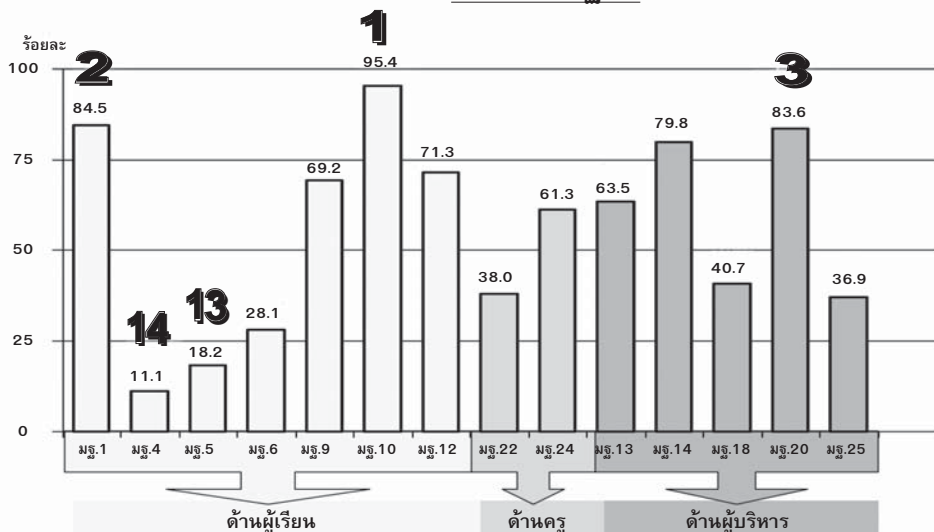
ตารางที่ 7 ภาพรวมร้อยละของสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี

มาตรฐาน	ภาพรวม
ด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน	ร้อยละ
มาตรฐานผู้เรียน : คนดี 1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	84.5
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสามารถ 4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ 5. ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร 6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 9. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	11.1 18.2 28.1 69.2
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสุข 10. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี 12. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	95.4 71.3

ตารางที่ 7 ภาพรวมร้อยละของสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี (ต่อ)

มาตรฐาน	ภาพรวม
ด้านครู 2 มาตรฐาน	ร้อยละ
มาตรฐานครู : การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 22. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	38.0
มาตรฐานครู : เพียงพอ 24. ครูมีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ	61.3
ด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน	ร้อยละ
มาตรฐานผู้บริหาร : การบริหาร 13. สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา 14. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา 20. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ	63.5 79.8 83.6
มาตรฐานผู้บริหาร : วิชาการ 18. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 25. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	40.7 36.9
รวมจำนวนสถานศึกษา	8,276

กราฟแสดงร้อยละของสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีระดับคุณภาพดี จำแนกตามรายมาตรฐาน

ภาพรวม n = 8,276

เกณฑ์การพิจารณา มากกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ 75 = ดี 50 - 74 = พอใช้ ต่ำกว่าร้อยละ 50 = ควรปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินสถานศึกษา

เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาประเมินตามมาตรฐาน 14 มาตรฐาน และตัวบ่งชี้ 53 ตัวบ่งชี้ โดยเกณฑ์การพิจารณาร้อยละจากผลประเมิน คือ ผลประเมิน ร้อยละ 75 - 100 = ดี, ร้อยละ 50 - 74 = พอใช้ และต่ำกว่าร้อยละ 50 = ปรับปรุง โดยเกณฑ์การประเมินอ้างอิงจากราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4

แนวการจัดการศึกษา ตามมาตรา 22 การจัดการเรียนการสอนที่ถือว่าผู้เรียนเป็นสำคัญ (มาตรฐาน 18 และมาตรฐาน 22) มาตรา 23 และ 24 การจัดการศึกษาเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ (มาตรฐาน 1, มาตรฐาน 4, มาตรฐาน 5, มาตรฐาน 6, มาตรฐาน 12 และมาตรฐาน 14) การจัดหลักสูตรการศึกษา (มาตรฐาน 25) และการบริหารจัดการ (มาตรฐาน 13 และมาตรฐาน 20)

สรุปผลการประเมิน

เมื่อพิจารณาคุณภาพภายนอกสถานศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย พบว่า ผลการประเมินคุณภาพสอดคล้องกับภาพรวมของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนที่ถือว่าผู้เรียนเป็นสำคัญ (มาตรฐาน 18) มีคุณภาพระดับดี ร้อยละ 40.7 สำหรับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (มาตรฐาน 22) พบว่าครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคุณภาพระดับดีเพียงร้อยละ 38.0

สำหรับการจัดการศึกษาที่เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ (มาตรฐาน 1) มีคุณภาพระดับดี ร้อยละ 84.5 ในด้านที่มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และการมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรของผู้เรียน (มาตรฐาน 5) พบว่า มีคุณภาพระดับดีเพียงร้อยละ 18.2 เท่านั้น และเมื่อพิจารณาความสามารถของผู้เรียนในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณภาพระดับดี (มาตรฐาน 4) ร้อยละ 11.1 และการมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (มาตรฐาน 6) พบว่า มีคุณภาพระดับดี ร้อยละ 28.1 นอกจากนี้ ในด้านความมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา (มาตรฐาน 12) มีคุณภาพดี ร้อยละ 71.3 และการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มีคุณภาพระดับดี ร้อยละ 79.8

ในด้านการจัดหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (มาตรฐาน 25) มีคุณภาพระดับดี ร้อยละ 36.9

ปัจจัยด้านความเพียงพอของครูผู้สอน ครูมีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ (มาตรฐาน 24) มีคุณภาพระดับดี ร้อยละ 61.3

สำหรับด้านการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา (ร้อยละ 63.5) และผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการบริหารจัดการ (ร้อยละ 83.6)

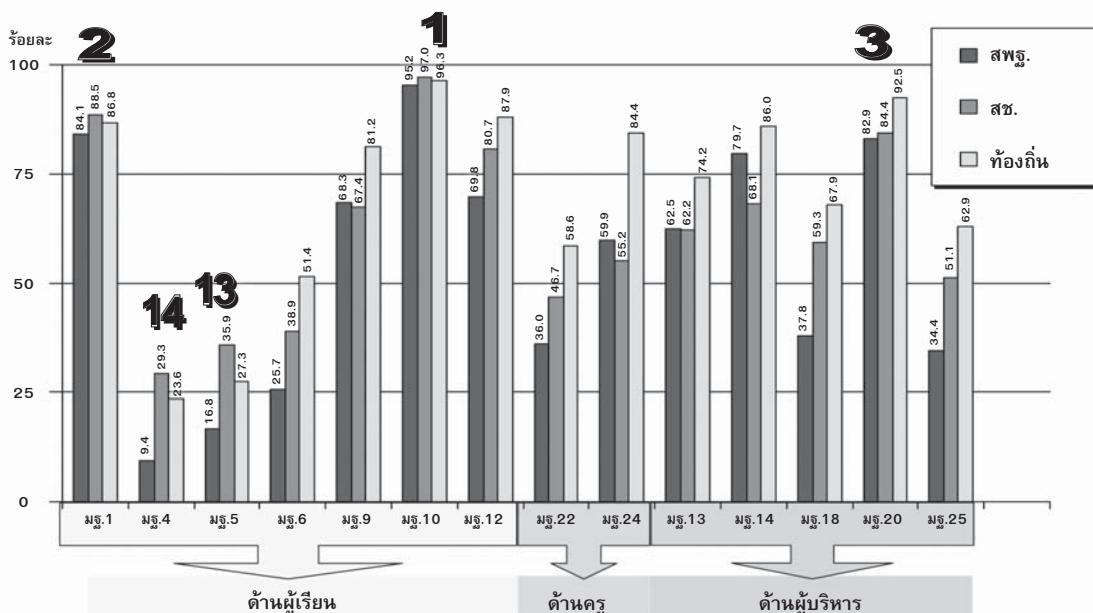
ตารางที่ 8 ร้อยละของสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี จำแนกตามสังกัด

มาตรฐาน	สังกัด		
	สพฐ.	สช.	ท้องถิ่น
ด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน			
มาตรฐานผู้เรียน : คนดี			
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	84.1	88.5	86.8
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสามารถ			
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์	9.4	29.3	23.6
5. ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	16.8	35.9	27.3
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	25.7	38.9	51.4
9. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	68.3	67.4	81.2
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสุข			
10. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	95.2	97.0	96.3
12. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	69.8	80.7	87.9
ด้านครู 2 มาตรฐาน			
มาตรฐานครู : การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ			
22. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	36.0	46.7	58.6
มาตรฐานครู : เพียงพอ			
24. ครูมีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ	59.9	55.2	84.4

ตารางที่ 8 ร้อยละของสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

มาตรฐาน	สังกัด		
	สพฐ.	สช.	ท้องถิ่น
ด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน			
มาตรฐานผู้บริหาร : การบริหาร			
13. สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา	62.5	62.2	74.2
14. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	79.7	68.1	86.0
20. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ	82.9	84.4	92.5
มาตรฐานผู้บริหาร : วิชาการ			
18. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	37.8	59.3	67.9
25. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	34.4	51.1	62.9
จำนวนสถานศึกษา	7,514	270	491

กราฟแสดงร้อยละของสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีระดับคุณภาพดี จำแนกตามสังกัดและรายมาตรฐาน

สังกัด สพฐ. n = 7,514 สังกัด สช. n = 270 สังกัดท้องถิ่น n = 491

เกณฑ์การพิจารณา มากกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ 75 = ดี

50 - 74 = พอใช้

ต่ำกว่าร้อยละ 50 = ควรปรับปรุง

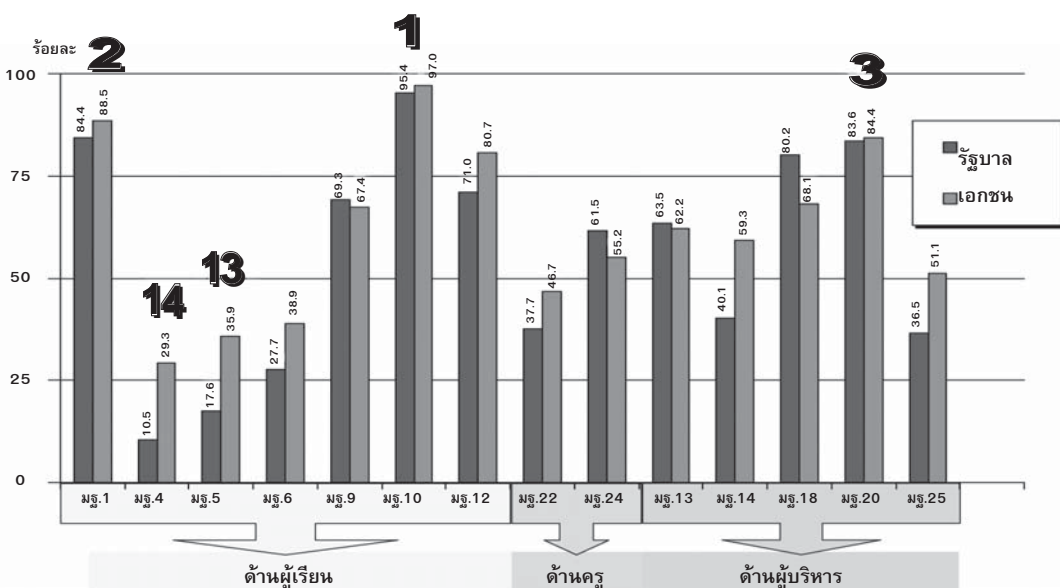
ตารางที่ 9 ร้อยละของสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี
จำแนกตามการบริหารงาน

มาตรฐาน	การบริหารงาน	
	รัฐบาล	เอกชน
ด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน		
มาตรฐานผู้เรียน : คนดี		
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	84.4	88.5
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสามารถ		
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์	10.5	29.3
5. ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	17.6	35.9
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	27.7	38.9
9. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	69.3	67.4
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสุข		
10. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	95.4	97.0
12. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	71.0	80.7
ด้านครู 2 มาตรฐาน		
มาตรฐานครู : การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
22. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	37.7	46.7
มาตรฐานครู : เพียงพอ		
24. ครูมีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่ รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ	61.5	55.2

ตารางที่ 9 ร้อยละของสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี จำแนกตามการบริหารงาน (ต่อ)

มาตรฐาน	การบริหารงาน	
	รัฐบาล	เอกชน
ด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน		
มาตรฐานผู้บริหาร : การบริหาร		
13. สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และ การบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุ เป้าหมายการศึกษา	63.5	62.2
14. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และ ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	40.1	59.3
20. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถ ในการบริหารจัดการ	83.6	84.4
มาตรฐานผู้บริหาร : วิชาการ		
18. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	80.2	68.1
25. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและ ท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	36.5	51.1
จำนวนสถานศึกษา	8,006	270

กราฟแสดงร้อยละของสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีระดับคุณภาพดี จำแนกตามการบริหารงาน (รัฐบาล Vs. เอกชน) และรายมาตรฐาน

รัฐบาล n = 8,006 เอกชน n = 270

เกณฑ์การพิจารณา มากกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ 75 = ดี

50 - 74 = พอใช้

ต่ำกว่าร้อยละ 50 = ควรปรับปรุง

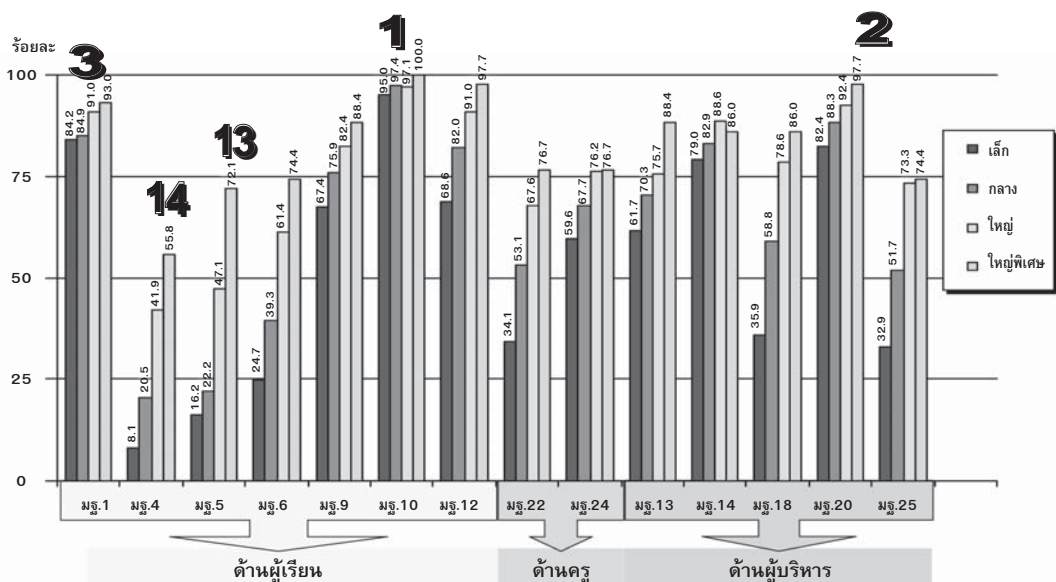
ตารางที่ 10 ร้อยละของสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี
 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

มาตรฐาน	ขนาดสถานศึกษา			
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
ด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน				
มาตรฐานผู้เรียน : คนดี				
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	84.2	84.9	91.0	93.0
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสามารถ				
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์	8.1	20.6	41.9	55.8
5. ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	16.2	22.2	47.1	72.1
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	24.7	39.3	61.4	74.4
9. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	67.4	75.9	82.4	88.4
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสุข				
10. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	95.0	97.4	97.1	100
12. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	68.6	82.0	91.0	97.7
ด้านครู 2 มาตรฐาน	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
มาตรฐานครู : การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				
22. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	34.1	53.1	67.6	76.7
มาตรฐานครู : เพียงพอ				
24. ครูมีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่ รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ	59.6	67.7	76.2	76.7

ตารางที่ 10 ร้อยละของสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา (ต่อ)

มาตรฐาน	ขนาดสถานศึกษา			
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
ด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน				
มาตรฐานผู้บริหาร : การบริหาร				
13. สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา	61.7	70.3	75.7	88.4
14. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	79.0	82.9	88.6	86.0
20. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ	82.4	88.3	92.4	97.7
มาตรฐานผู้บริหาร : วิชาการ				
18. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	35.9	58.8	78.6	86.0
25. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	32.9	51.7	73.3	74.4
จำนวนสถานศึกษา	6,776	1,247	210	43

กราฟแสดงร้อยละของสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีระดับคุณภาพดี จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและรายมาตรฐาน

เล็ก n = 6,776 กลาง n = 1,247 ใหญ่ n = 210 ใหญ่พิเศษ n = 43

เกณฑ์การพิจารณา มากกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ 75 = ดี 50 - 74 = พอใช้ ต่ำกว่าร้อยละ 50 = ควรปรับปรุง

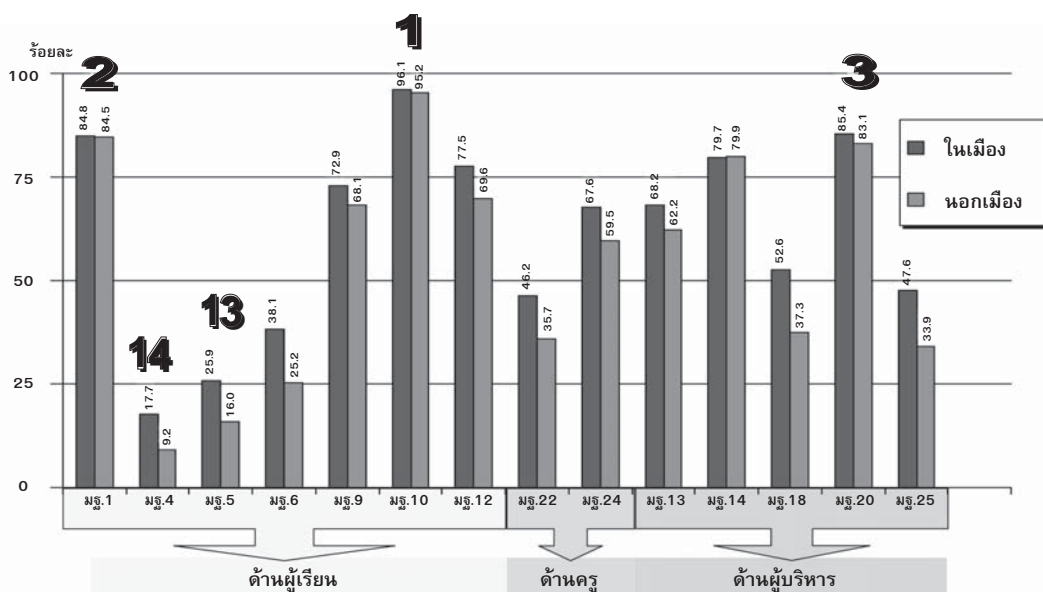
ตารางที่ 11 ร้อยละของสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี
จำแนกตามที่ตั้งสถานศึกษา

มาตรฐาน	ที่ตั้งสถานศึกษา	
	ในเมือง	นอกเมือง
ด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน		
มาตรฐานผู้เรียน : คนดี		
1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	84.8	84.5
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสามารถ		
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์	17.7	9.2
5. ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	25.9	16.0
6. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	38.1	25.2
9. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	72.9	68.1
มาตรฐานผู้เรียน : มีความสุข		
10. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	96.1	95.2
12. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	77.5	69.6
ด้านครู 2 มาตรฐาน	ในเมือง	นอกเมือง
มาตรฐานครู : การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
22. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	46.2	35.7
มาตรฐานครู : เพียงพอ		
24. ครูมีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่ รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ	67.6	59.5

ตารางที่ 11 ร้อยละของสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานระดับดี จำแนกตามที่ตั้งสถานศึกษา (ต่อ)

มาตรฐาน	ที่ตั้งสถานศึกษา	
	ในเมือง	นอกเมือง
ด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน		
มาตรฐานผู้บริหาร : การบริหาร		
13. สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และ การบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุ เป้าหมายการศึกษา	68.2	62.2
14. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และ ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	79.7	79.9
20. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถ ในการบริหารจัดการ	85.4	83.1
มาตรฐานผู้บริหาร : วิชาการ		
18. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	52.6	37.3
25. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและ ท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	47.6	33.9
จำนวนสถานศึกษา	1,840	6,436

กราฟแสดงร้อยละของสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่มีระดับคุณภาพดี จำแนกตามที่ตั้งสถานศึกษา (ในเมือง Vs. นอกเมือง) และรายมาตรฐาน

ในเมือง n = 1,840 นอกเมือง n = 6,436

เกณฑ์การพิจารณา มากกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ 75 = ดี 50 - 74 = พอใช้ ต่ำกว่าร้อยละ 50 = ควรปรับปรุง

6 ปี

กับการปฏิรูป การศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้สังเคราะห์ข้อมูลจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกในกลุ่มสถานศึกษาที่มีคุณภาพระดับดี (ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป) ในระดับมาตรฐาน (n = 17,562 แห่ง) และระดับตัวบ่งชี้ (n = 3,474 แห่ง) ซึ่งสะท้อนภาพการปฏิรูปการศึกษา ใน 6 ประเด็น ดังนี้

1. หลักสูตร
2. ผู้เรียน และการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. การประกันคุณภาพการศึกษา
4. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
5. สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
6. การบริหารจัดการสถานศึกษา

หลักสูตร

ระดับมาตรฐาน

- สถานศึกษา ร้อยละ 35* มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นฯ (มฐ. 25)
- สถานศึกษา ร้อยละ 40* มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (มฐ. 18)

ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี * ระดับมาตรฐาน

หลักสูตร

ระดับตัวบ่งชี้

- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 13.5** มีการจัดกิจกรรม ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ (ตบช.18.3)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 29** มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง (ตบช.18.7)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 32** มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น (ตบช.25.1)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 32** มีการจัดกิจกรรม ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบ และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (ตบช.18.3)

ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี ** ระดับตัวบ่งชี้

หลักสูตร

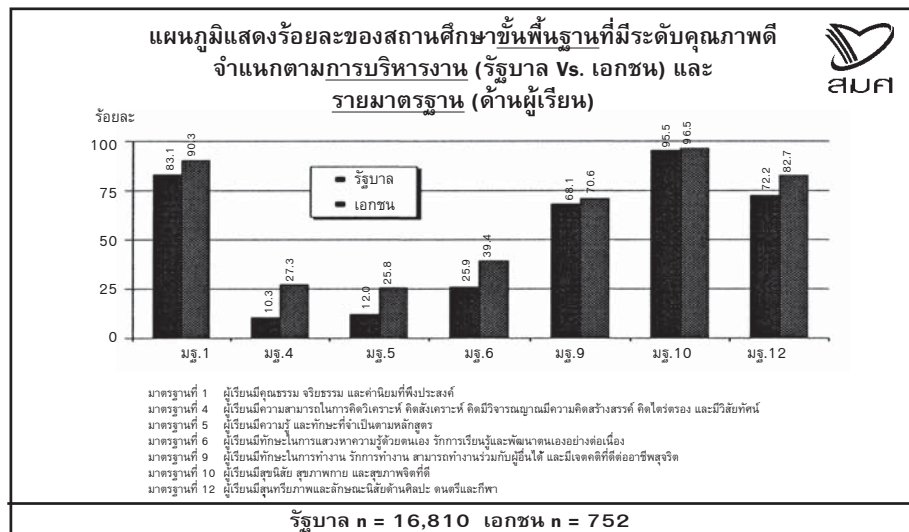
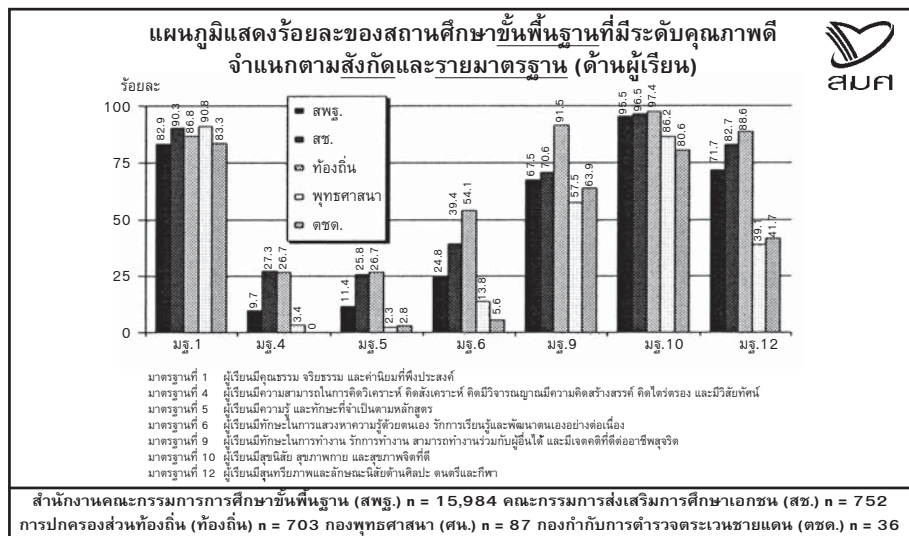
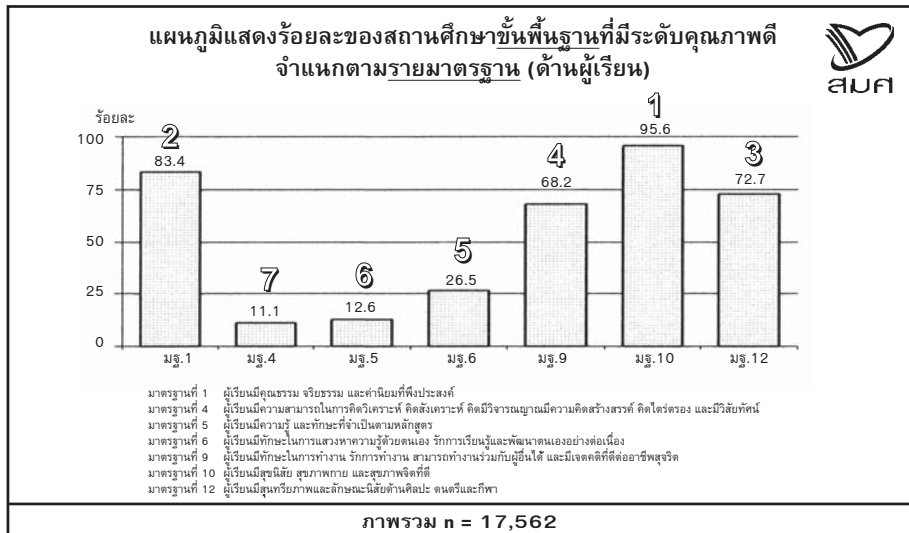
ระดับตัวบ่งชี้

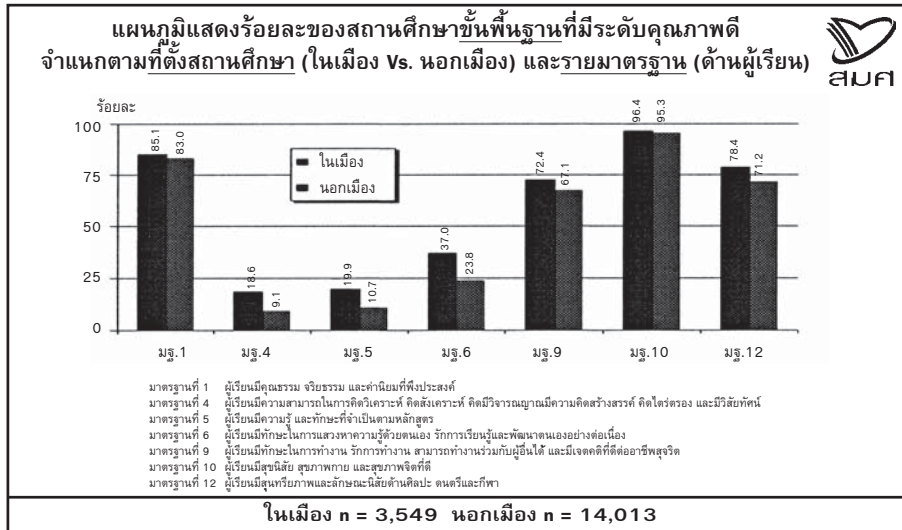
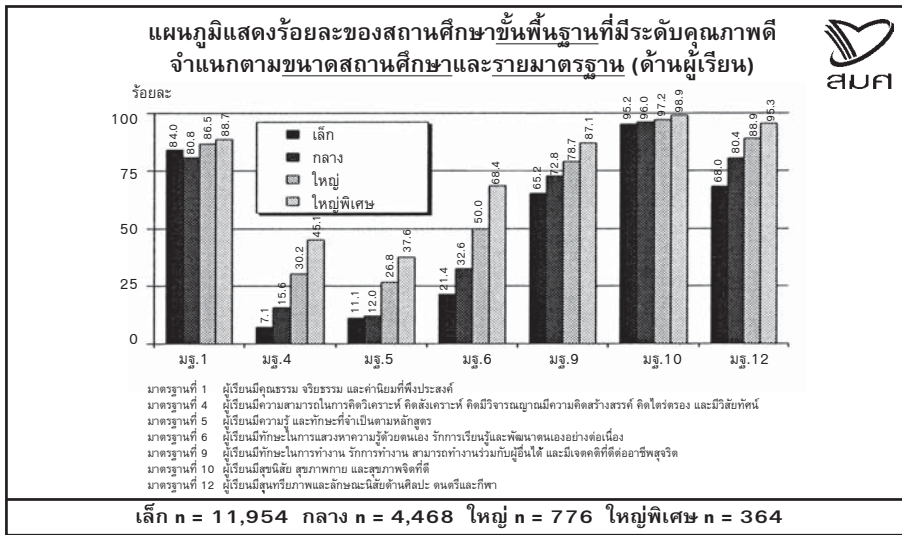
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 50** มีการจัดกิจกรรม หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน (ตบช.18.1)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 54** มีการจัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วน ทั้งด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา (ตบช.18.6)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 56** มีการจัดกิจกรรม ที่บูรณาการ เชื่อมโยงความรู้และทักษะ ด้านต่าง ๆ (ตบช.18.4)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 70** มีการจัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และรักสถานศึกษา (ตบช. 18.8)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 71** มีการจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ตบช.18.5)

ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี ** ระดับตัวบ่งชี้

ด้านหลักสูตร : ข้อค้นพบจากการระดมความคิดเห็น

มีหลักสูตรแกนกลาง 70 % และหลักสูตรสถานศึกษา 30 % ยึดหยุ่น หลากหลาย เปลี่ยนแปลงบ่อย สถานศึกษาทำหลักสูตร โดยไม่ได้คำนึงถึง คุณภาพและการนำไปใช้จริง ครูและผู้ปกครองยังไม่เข้าใจหลักสูตร บุคลากร ไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเขียนหลักสูตร ไม่ค่อยมั่นใจที่จะใช้หลักสูตร ที่ทำขึ้น หลักสูตรสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็น Copy Curriculum เนื้อหาสาระ มากเกินไป ยากเกินระดับชั้นของเด็ก และขาดความเชื่อมโยงระหว่างช่วงชั้น ขาด การติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร

ผู้เรียน

ระดับมาตรฐาน

- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 11* ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ (มฐ.4)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 13* ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (มฐ.5)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 26* ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (มฐ.6)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 68* ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (มฐ.9)

ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี * ระดับมาตรฐาน

ผู้เรียน

ระดับมาตรฐาน

- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 73* ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา (มฐ.12)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 83* ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (มฐ.1)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 96* ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี (มฐ.10)

ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี * ระดับมาตรฐาน

ผู้เรียน

ระดับตัวบ่งชี้

- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 8** ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง (ตบข.4.3)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 10** ผู้เรียนมีทักษะการคิดสังเคราะห์ (ตบข.4.2)
- ❑ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ร้อยละ 11* (มฐ.4)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 16** ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ (ตบข.4.4)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 19** ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ (ตบข.4.1)

ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี ** ระดับตัวบ่งชี้ (เฉพาะตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง)

ผู้เรียน

ระดับตัวบ่งชี้

- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 16** ผู้เรียนรักการอ่านและสามารถค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุดและสื่อต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ตบข.6.2)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 23** ผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (ตบข.6.3)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 27** ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้และเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล (ตบข.6.1)

ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี ** ระดับตัวบ่งชี้ (เฉพาะตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง)

ด้านการสอนที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ระดับมาตรฐาน

- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 34* ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ (มฐ.22)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 39* มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ (มฐ.18)

ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี * ระดับมาตรฐาน

ด้านการสอนที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ

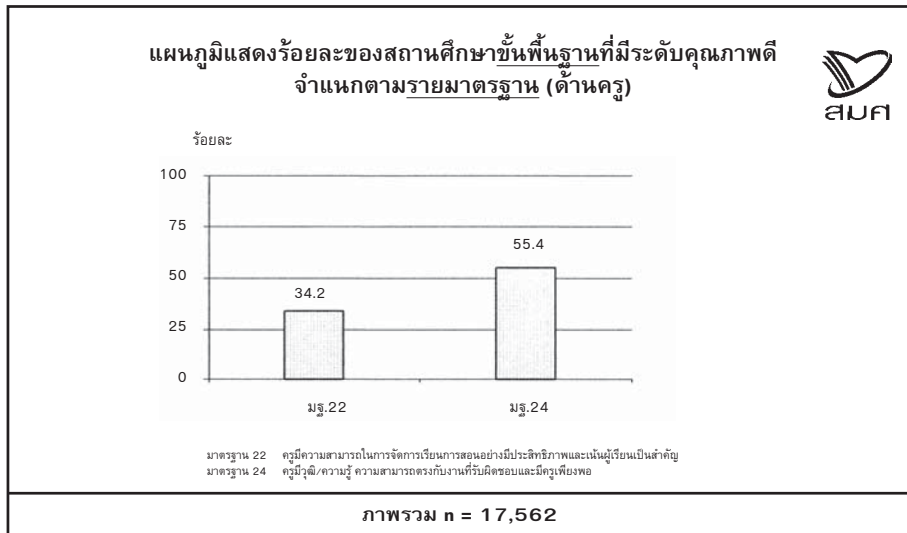
ระดับตัวบ่งชี้

- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 45** มีครูที่มีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร และจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ตบช.22.2)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 66** ครูรู้เป้าหมายของการจัดการศึกษา และเป้าหมายของหลักสูตร (ตบช.22.1)

ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี ** ระดับตัวบ่งชี้ (เฉพาะตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง)

ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

- ❑ สถานศึกษามีความตระหนักและมีความพยายามที่จะดำเนินการประกันคุณภาพภายใน แต่ยังไม่เกิดสัมฤทธิ์ผลในการประเมินตนเองเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากส่วนใหญ่ยังไม่ทำอย่างต่อเนื่อง จะทำเมื่อต้องรับการประเมินจากองค์กรต่าง ๆ (ทั้งภายในและภายนอก)
- ❑ สถานศึกษาประมาณ 10,000 แห่ง ยังไม่มีรายงานการประเมินตนเอง ซึ่งสมศ. ใช้รูปแบบการประเมินโดยการให้สถานศึกษากรอกข้อมูล REA แทนการส่งรายงานการประเมินตนเอง

ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (1)

ระดับมาตรฐาน

- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 34* ครูมีความสามารถในการจัดการการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (มฐ.22)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 55* ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ (มฐ.24)

ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี * ระดับมาตรฐาน

ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (1)

ระดับตัวบ่งชี้

- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 21** ครูนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับการเรียน และเปลี่ยนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (ตบข.22.10)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 24** มีครูเพียงพอตามเกณฑ์ กค. (ศร.1305/466 ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2545) จำแนกเป็นก่อนประถมศึกษา ร้อยละ 4** ประถมศึกษา ร้อยละ 42** และมัธยมศึกษา ร้อยละ 9** (ตบข.24.6)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 30** มีครูสามารถประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง และอิงพัฒนาการของผู้เรียน มีการประเมินเพื่อวินิจฉัยจุดเด่น จุดด้อย การประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน (ตบข.22.9)

ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี ** ระดับตัวบ่งชี้ (เฉพาะตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง)

ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (2)

ระดับตัวบ่งชี้

- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 59** ครูสอนตรงตามวิชาเอก/โท (ตบช.24.2)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 74** ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอน ไม่ต่ำกว่า 20 ชั่วโมง/ปี (ตบช.24.3)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 82** ครูสอนตรงกับความถนัด (ตบช.24.4)
- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 90** ครูจบระดับปริญญาตรีขึ้นไป (ตบช.24.1)

ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี ** ระดับตัวบ่งชี้ (เฉพาะตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง)

ด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

ระดับมาตรฐาน

- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 35* มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ (มฐ.25)

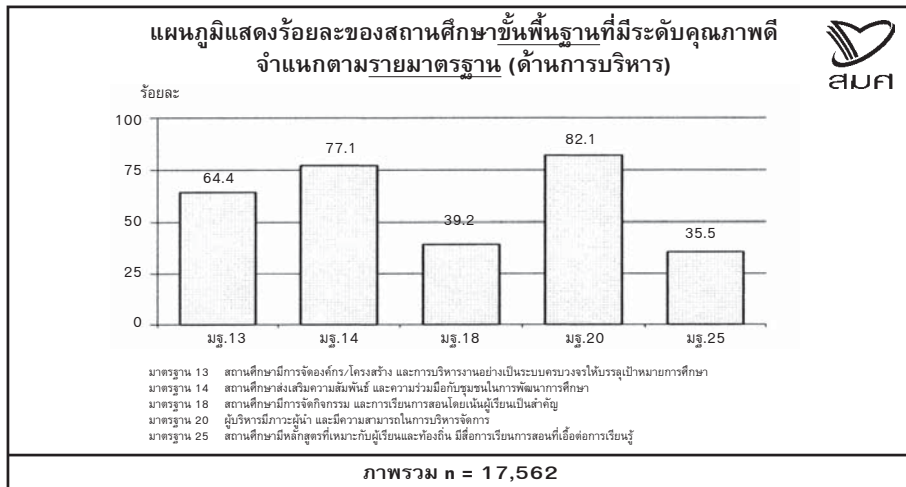
ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี *ระดับมาตรฐาน

ด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

ระดับตัวบ่งชี้

- ❑ สถานศึกษา ร้อยละ 33** มีสื่อการเรียนการสอน ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ (ตบช.25.2)

ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี **ระดับตัวบ่งชี้

ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา (1)

ระดับมาตรฐาน

- สถานศึกษา ร้อยละ 35* มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ (มฐ.25)
- สถานศึกษา ร้อยละ 39* จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (มฐ.18)
- สถานศึกษา ร้อยละ 64* มีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา (มฐ.13)
- สถานศึกษา ร้อยละ 77* ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (มฐ.14)
- สถานศึกษา ร้อยละ 82* ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ (มฐ.20)

ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี * ระดับมาตรฐาน

ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา (1)

ระดับตัวบ่งชี้

- สถานศึกษาร้อยละ 52* มีการบริหารเชิงกลยุทธ์ (ตบช.13.2)
- สถานศึกษาร้อยละ 59* มีการตรวจสอบและถ่วงดุล (ตบช.13.4)
- สถานศึกษาร้อยละ 74* มีการบริหารโดยหลักการมีส่วนร่วม (ตบช.13.3)
- สถานศึกษาร้อยละ 74* มีการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร (ตบช.20.6)
- สถานศึกษาร้อยละ 75** มีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารและระบบการบริหารงานอย่างเป็นระบบ (ตบช.13.1)

ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี ** ระดับตัวบ่งชี้ (เฉพาะตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง)

ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา (2)

ระดับตัวบ่งชี้

- สถานศึกษาร้อยละ 55* ผู้บริหารมีความสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ
- สถานศึกษาร้อยละ 75* ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหาร
- สถานศึกษาร้อยละ 82* ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์
- สถานศึกษาร้อยละ 90* ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย
- สถานศึกษาร้อยละ 91* ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น อุทิศตนในการทำงาน และเป็นแบบอย่างที่ดี

ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระดับคุณภาพดี ** ระดับตัวบ่งชี้ (เฉพาะตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง)

สรุป

จากผลการประเมินคุณภาพภายนอก ผลการวิจัย การสังเกต การมีส่วนร่วมในฐานะกรรมการทุกองค์กรหลัก ของกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นกรรมการ อนุกรรมการ อีกหลายคณะ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นจากภาคีต่างๆ ตลอด 6 ปีที่ผ่านมา สรุปผลประเมินความก้าวหน้าในการ ปฏิรูปการศึกษาได้ดังนี้

ด้าน	ความตระหนัก	การปฏิบัติ	ผลสัมฤทธิ์
หลักสูตรและการเรียนรู้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
การประกันคุณภาพการศึกษา	ดี	พอใช้	พอใช้
ครู คณาจารย์ และ บุคลากรทางการศึกษา	ดี	ปรับปรุง	ปรับปรุง
เทคโนโลยีทางการศึกษา	พอใช้	ปรับปรุง	ปรับปรุง
การเงิน	พอใช้	พอใช้	ปรับปรุง
โครงสร้างและการบริหาร			
- ระดับกระทรวง	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
- ระดับเขตพื้นที่	ดี	ปรับปรุง	ปรับปรุง
- ระดับสถานศึกษา	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ปรับปรุง

สำนักงานรับรองมาตรฐาน
และประเมินคุณภาพการศึกษา

ภาคผนวก 5

โครงการและกำหนดการ

โครงการสัมมนา เรื่อง “6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา”

1. หลักการและเหตุผล

การปฏิรูปการศึกษาของประเทศตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มีเป้าหมายหลัก คือ การพัฒนาคนไทยทั้งมวลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการดำเนินงานด้านกฎหมาย การกำหนดนโยบายและแผน รวมทั้งการนำแผนไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ดังกล่าวมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน นายกรัฐมนตรีจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา โดยมีนายจาตุรนต์ ฉายแสง รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการตามคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 396/2545 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2545 ให้ทำหน้าที่กำหนดทิศทางแผนการดำเนินงาน อำนวยการและกำกับดูแลการปฏิรูปการศึกษา กำหนดยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ประสานและผลักดันการปฏิรูปการศึกษา ทั้งในด้านการปฏิบัติและกฎหมาย ตลอดจนติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาและรายงานผลการดำเนินงานให้นายกรัฐมนตรีทราบเป็นระยะ

ในปี 2548 ซึ่งเป็นวาระครบรอบ 6 ปี ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีผลบังคับใช้ นายจาตุรนต์ ฉายแสง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงเห็นควรให้จัดการสัมมนาเพื่อพิจารณาความก้าวหน้าการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการในการผลักดันการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคของการปฏิรูปการศึกษา
2. เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จต่อไป

3. วิธีดำเนินการ

1. นำเสนอสรุปภาพรวมการติดตามและประเมินผล 6 ปี การปฏิรูปการศึกษา
2. อภิปรายทั่วไปเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานต่อไป

4. ผู้เข้าร่วมสัมมนา ประมาณ 80 คน ประกอบด้วย

ผู้บริหารระดับสูงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรมการศึกษาศึกษา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้แทนเขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ ผู้ปกครอง เด็ก/เยาวชน ผู้แทนภาคเอกชน และสื่อมวลชน

5. กำหนดการและสถานที่สัมมนา

วันจันทร์ที่ 15 สิงหาคม 2548 เวลา 13.00-17.00 น. ณ ห้องกมลทิพย์ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพมหานคร

6. ผู้รับผิดชอบโครงการ

กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาทั้งเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

กำหนดการสัมมนา

เรื่อง “6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา”

วันจันทร์ที่ 15 สิงหาคม 2548 เวลา 13.00 - 17.00 น.

ณ ห้องกมลทิพย์ โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพมหานคร

- 13.00-13.30 น. ลงทะเบียน
- 13.30-13.40 น. เปิดการสัมมนา
โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
(นายจาตุรนต์ ฉายแสง)
- 13.40-14.00 น. นำเสนอสรุปภาพรวมการติดตามและประเมินผล
“6 ปี กับการปฏิรูปการศึกษา”
โดย ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา สกศ.
(ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์)
- 14.00-14.15 น. นำเสนอผลการประเมินการจัดการศึกษาจากการตรวจราชการ
โดย รองหัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
(ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่)
- 14.15-14.30 น. นำเสนอผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โดย ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและ
ประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)
(ศ.ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์)
- 14.30-17.00 น. อภิปรายทั่วไป สรุปและปิดสัมมนา
โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
(นายจาตุรนต์ ฉายแสง)

ภาคผนวก 6
รายชื่อผู้ร่วมสัมมนา

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนาเรื่อง “6 ปีกับการปฏิรูปการศึกษา”
 วันจันทร์ที่ 15 สิงหาคม 2548 เวลา 13.00 - 17.00 น.
 ณ ห้องกมลทิพย์ 3 โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพฯ

หน่วยงานนโยบาย กระทรวงศึกษาธิการ

1. นายจาตุรนต์ ฉายแสง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
2. ดร.รุ่ง แก้วแดง	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
3. นายปิยะบุตร ชลวิจารณ์	ผู้ช่วยรัฐมนตรี ประจำกระทรวงศึกษาธิการ
4. ดร.พีรพันธุ์ พาลุสุข	ผู้ช่วยรัฐมนตรี ประจำกระทรวงศึกษาธิการ
5. รศ.ดร.กิตติ ลิ้มสกุล	ผู้ช่วยรัฐมนตรี ประจำกระทรวงศึกษาธิการ
➤ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	
6. คุณหญิง ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา	ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
7. นางมณฑนา ตั้งชะกะฤษณ์	รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
8. นายสุทธิ ผลสวัสดิ์	หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
9. ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่	รองหัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
10. นายบุญรัตน์ วงศ์ใหญ่	รองหัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
11. นางสงศรี วรณแสน	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
12. นายเฉลย พูนสวน	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
13. นายสมเกียรติ ขอบผล	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
➤ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	
14. ดร.อำรุง จันทวานิช	เลขาธิการสภาการศึกษา
15. ดร.สิริพร บุญญานันต์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
16. ดร.นงราม เศรษฐพานิช	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา
17. ดร.รุ่งเรือง สุขภิรมย์	ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
18. นางสุรางค์ โพธิ์พฤกษ์วงศ์	ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
19. ดร.สุรางค์ วีรกิจพานิชย์	นักวิชาการศึกษา 8
20. นางเพ็ญจันทร์ นครอินทร์	นักวิชาการศึกษา 8 ว.
21. นางเพ็ญพรรณ จิตตะเสนีย์	นักวิชาการศึกษา 8 ว.

สำนักงบประมาณ

38. นางอรวรรณ ช่างกูร

ผู้อำนวยการสำนักจัดทำงบประมาณด้านสังคม 1
สำนักงบประมาณ

เขตพื้นที่การศึกษา

39. นายสายัณห์ ผาน้อย

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ขอนแก่น เขต 4

40. นางสาวศศิธร วงษ์เมตตา

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1

41. นายสุรเสน ทั้งทอง

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ตาก เขต 1

42. นายวิพล นาคพันธ์

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

43. น.ส.สมใจ สุวรรณศุภพนา

นายกเทศมนตรีนครภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

ผู้บริหารสถานศึกษา

44. นายไพรัช กรบงกชมาศ

ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนวัดบวรนิเวศ

45. นายถาวร ชัยจักร

ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนมัธยมฐานบินก้าแพงแสน

46. นายธีรพันธ์ ดงนาวัง

ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนห้วยต้อนพิทยาคม

47. นางพรรณี เพ็งเนตร

ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

48. นายขำรงค์ แพรณิมิตร

ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนโยธินบูรณะ

49. นายประดิษฐ์ สมบุญเจริญ

ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี

50. ดร.ชัยรัตน์ หลายวัชรกุล

ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร

51. นายพงษ์พิทักษ์ ศิลปษา

รองผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร

52. นายสมพงษ์ โสภิตน	ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนวังม่วงพิทยาคม
53. นายชุมพล เอี่ยมสะอาด	ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนบ้านดงยาง
54. นายสิงห์โต แก้วกล้า	ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนวัดเทียนถวาย
55. นายวีระพงศ์ สุขสวัสดิ์	รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร
โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม
56. นายทวีศักดิ์ หงสาภินันท์	บุคลากรฝ่ายยุทธศาสตร์
โรงเรียนทิวไผ่งาม
57. นางบัวขวัญ น้อยอ่าง	โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33
(แทนผู้อำนวยการฯ)
58. น.ส.ปิยะมาศ	โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 33
(แทนผู้อำนวยการฯ)

ครู คณาจารย์

59. นางอริยา กীরติชีวิน	โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
60. นายประเชิญ คนเทศ	โรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน
61. นางสิริมา กลิ่นกุหลาบ	โรงเรียนวัดไทรใหญ่
62. ว่าที่ ร.ต.สุขุม เรืองแสง	โรงเรียนวิบูลย์บริหารธุรกิจ

กรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

63. นายแพทย์ภาวิต ปุญญฤทธิ์	กรรมการเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
64. นายเจต ประภามนตรีพงศ์	กรรมการเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
65. นายนิวัติ ทรัพย์มาก	กรรมการเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง เขต 1

กรรมการสถานศึกษา

66. นายเจริญ อนุธรรมสมบัติ	กรรมการสถานศึกษา
โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน
67. นายธีระเดช มีรุ่งเรือง	กรรมการสถานศึกษาโรงเรียนสตรีวิทยา

เครือข่ายพ่อแม่ ผู้ปกครอง

68. นายภิญชัย จารุพาณิชย์กุล	ผู้จัดกิจกรรมเด็กและครอบครัว บ้านปลูกฝันปันรัก
69. นายจิระเกียรติ ปริวุฒิพาณิชย์	โรงเรียนกลาโหมอุทิศ
70. นายอภิวัฒน์ พัฒนสกุลกานต์	ประธานเครือข่ายผู้ปกครอง โรงเรียนสตรีนันทบุรี

นักเรียน นักศึกษา

71. นายทศพล เชี่ยวชาญประพันธ์	คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
72. นายกนกศักดิ์ เซาว์นสุขุม	โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิ/นักวิชาการ (เรียงตามตัวอักษร)

73. รศ.ดร.พฤกษ์ ศิริบรรณพิทักษ์	คณบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
74. นพ.ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์	กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
75. ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาการศึกษา
76. ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน	สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์
77. ศ.สุมน อมรวิวัฒน์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาการศึกษา
78. ดร.สุวัฒน์ เงินน้ำ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาการศึกษา
79. รศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคเอกชน/ชุมชน

80. นางสาวจินตนา ธรรมวานิช	นายกสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย
81. นางมณฑริกา วิฑูรชาติ	เลขาธิการสมาคมครูสถานศึกษาเอกชน
แห่งประเทศไทย
82. นายยุทธชัย เฉลิมชัย	ผู้อำนวยการสถาบันบ้านเรียนไทย
83. นางรัชณี ธงไชย	มูลนิธิหมู่บ้านเด็ก

ผู้สนใจเข้าร่วมสัมมนา

84. ศ.ดร.อารี สัตหณวี	ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
85. นางธนวดี ธีรภัทรสกุล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
86. น.ส.นิตยา หลานไทย	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 8 ว.
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

87. น.ส.สิริวรรณ ตะรุसानนท์	คณะทำงานยุทธศาสตร์
88. นางสลิลทิพย์ เขียรทอง	วิทยาลัยการจัดการทางสังคม
89. นางจิตติารีย์ เลิศขันติธรรม	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณ 7 ว.
สำนักงบประมาณ
90. นายสุริยะ เจียมประชาชนากร	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
91. นายคำรณ โปยมรัตน์	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
92. น.ส.วิชาดา วรธนะสุรเดช	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
93. นางอรสา ภาววิมล	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
94. นางพรเพ็ญ ชัยมงคล	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
95. น.ส.เทพิน เชิดศิริ	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สื่อมวลชน

96. นายวิวัฒน์ คติธรรมนิตย์	บรรณาธิการบริหาร นิตยสาร “สานปฏิรูป”
97. น.ส.นันทิยา ตันศรีเจริญ	กองบรรณาธิการ นิตยสาร “สานปฏิรูป”
98. น.ส.นงศินี โมสิกะ	หัวหน้ากลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานรัฐมนตรี
99. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ	
100. หนังสือพิมพ์มติชน	
101. หนังสือพิมพ์แนวหน้า	
102. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน	
103. หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์	
104. หนังสือพิมพ์คมชัดลึก	
105. หนังสือพิมพ์ข่าวสด	
106. หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์	
107. หนังสือพิมพ์สยามรัฐ	
108. สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์	
109. สำนักข่าว GG News	
110. วิทยุศึกษา	
111. ข่าวโทรทัศน์ ITV	
112. ข่าวโทรทัศน์ ETV	

ที่ปรึกษา

ดร.อำรุง จันทวานิช	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.สมเกียรติ ชอบผล	รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้อำนวยการจัดสัมมนาและจัดทำรายงาน

ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์	ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
-------------------------	--

ผู้พิจารณารายงาน

ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์	ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
นางสุรางค์ โพธิ์พฤชวรงค์	ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้สรุป เรียบเรียง และจัดทำรายงาน

ดร.สุรางค์ วีรภิกษาณิชย์
นางณิชกมล ดวงมัลย์

ผู้ดำเนินการจัดและประสานการสัมมนา

นางเพ็ญพรรณ จิตตะเสนีย์	หัวหน้ากลุ่มเลขานุการสภาการศึกษา
นางโชติกา วรรณบุรี	นักวิชาการศึกษา 6 ว.
นางนันทิชา แจ่มนุราช	นักวิชาการศึกษา 6 ว.
นางณิชกมล ดวงมัลย์	นักวิชาการศึกษา 6 ว.
นางสาวช่อบุญ จิรานุภาพ	นักวิชาการศึกษา 5

ผู้จัดทำต้นฉบับและประสานการจัดพิมพ์

นางณิชกมล ดวงมัลย์
